

Avni Arbaş 1919 - 2003

10 Kasım 2003
Saygıyla Anıyoruz

16

Ankara şubesi

tmmob mimarlar odası

BÜLTEN

SEĞİNER

y e r e l i y ö n e t i m s e ç i m l e r i

Kasım 2003

Kasım ayı Bülteninin “Dosya’sı “Yerel Yönetim Seçimleri”ni konu alıyor. Mimarlar Odası 1970’li yılların başından beri “yerel yönetimler” konusunda çalışmış, düşünce üretmiş, görüşlerini tartışmaya sunmuş ve kamuoyunun yerel yönetimler konusunda oluşumuna katkıda bulunmaya çalışmıştır. Ankara Şubesi bu çabayı sürdürmek, bugün içinde olduğumuz dünyanın özelliklerini ve koşullarını dikkate alarak, politikalarını gözden geçirmek, boyutlandırmak, yenilemek, geliştirmek ve sorunların güncel durumuna yanıt verebilecek nitelikler kazanmasını istiyor. Bu, amaçla, konuya mimarlık dışı perspektiflerden bakarak mimarların bakışlarını bütünleyecek kişileri, yerel yönetim politikalarını yenilemek ve geliştirmek için bir dizi çalışmayı yoğunlaştırmadan önce, bir yuvarlak masa toplantısında, bu politikanın belirlenmesinde kilit önemi olduğunu düşündüğü bazı kavramlar üzerinde özgürce tartışmaya çağırdı. Dosya sayfalarında bu tartışmaları bulacaksınız.

Dosyaya eklenen ikinci konu ise Kızılay’da yapılan yeni trafik düzenlemesi ile ilgili bir aydır çok yoğun olarak yürütülen çalışmalar.

Her iki konu da katılımlarınızla önümüzdeki sayılar boyunca gelişmeyi, derinleşmeyi bekliyor.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Adına
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Ayhan Çelik

Yayına Hazırlayan
Gülnur Güvenç

Grafik Tasarım
Altuğ Demirel

Reklam Yetkilisi
KAREMEDYA
Telefon: (312) 425 69 24, 425 69 42
Faks: 0 (312) 425 55 41
e-posta: ank@karemedya.com

Baskı
Matsa Basımevi

Adres: Konur Sokak No: 4/3 Kızılay Ankara
Telefon: 0 312 417 86 65
Faks: 0 312 417 18 04
e-posta: info@mimarlarodasiankara.org
http://www.mimarlarodasiankara.org

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni
ayda bir yayınlanmaktadır.

YEREL YÖNETİM SEÇİMLERİ

Editör: Akın Atauz	2
“Yuvarlak Masa Toplantısı”	4
Ne istediğimizi biliyoruz.	24
Çevre Duyarlılığı Grubu	
Yerel Yönetim Reformu	26
Mehmet Tunçer	
KIZILAY “alt üst geçitlerin maskesi düştü;”	28
Bir Meydanın Ölümü	30
Can Dündar	
6 - 13 ekim mimarlık haftası!	33
Trafik Üzerine Tezler	49
Guy Debord, Çeviri: Haldun Akçakoca	
Bulvar Trafiği	49
Murat Özkul	
Kızılay'daki Yaya Karşısı Harekatın Düşündürdükleri	50
Cüneyt Elker	
Yaşamı Kolay Ve Zevkli Kılanlar...	54
Bir Ankaralı	
Meydan mıydı kavşak mıydı?	56
Aykut Ülkütekin	
Mimarlık Haftası, Radyo Konuşmaları	60
Yitirdiğimiz Sokaklar	68
Aykut Ülkütekin	
Yapı Denetimi İle İlgili Değerlendirme Başlıkları	72
Aykut Ülkütekin	
1000 Mimar 1000 Okulda	74
Yaşasın Kentler Yarışması	75
Yeniden Yapılanma / Örgütsel Yenilenme	76
Duyurular	78
Eylül Ayı Gelir Gider Tablosu	80

A r a l ı k :

“Örgütsel Yenilenme ve Değişen Roller”

Mimarlık mesleği ile ilgili çevre koşullarında çok önemli gelişmeler / değişimler olmaktadır. Yapı üretim sektörünü bütünüyle reorganize edecek pek çok yasal düzenleme hayata geçmiştir, bazı alanlardaki çalışmalar ise sürmektedir. Mesleğimizin tanımı ve uygulama alanlarının tarifi, hukuki dayanaklarının tarifi ve disiplinlerarası ilişkiler içindeki yeri gibi konularda çok önemli gelişmeler kısa ve uzun vadede gerçekleşecek ve etkisini gösterecektir.

O c a k :

“Yeni Dönem Perspektifleri”

Ş u b a t :

“Öteki Ankara: “Mamak, Altındağ, Keçiören...””

...

“Yerel Yönetimler” sadece bir yönetim birimi değil. Aynı zamanda, kentlerde yaşayan insanların gündelik yaşam biçimlerini etkileyen, yaşamını tanımlayan birimler aynı zamanda. Bu nedenle, ne kentliler olarak bu sorun üzerinde düşünmekten uzak durabiliriz, ne de Mimarlar Odası gibi, mekanı/ kentsel mekanı biçimlendiren ve içerik kazandıran mimarların mesleki kuruluşu olarak, yerel yönetim kavramı/ programları/ politikalarına ilgisiz kalabiliriz.

İlgilenmek için, iki konuda yetkinleşmek gerekiyor: “Bugün kentlerde neler oluyor? Ankara’da, Türkiye’nin diğer kentlerinde ve dünyanın diğer bütün kentlerinde? Kent nasıl bir olgu ve bu olguyu/ sorunlarını nasıl tanıyabilirim?” İkinci soru da, yönetsel bir soru: “Erkin kullanımı, yoğunlaştırılması veya dağılımı, karar alma süreçlerinde çoğulculuk ve demokrasi, kent kadar büyük bir örgüt için, çağdaş düşüncelere göre nasıl biçimlenmeli yönetsel açıdan?” Her ikisi de, çok fazla düşünülmüş- tartışılmış, büyük bir yazın birikimi yaratmış konular.

Bütün bunlar, yani, siyaset bilimi, işletme bilimleri, kent bilimi, vb. bakımından önemli olan, güncelleşen ve yaşamımızı her gün etkileyen bir olgu, “yerel yönetim” olgusu üzerinde düşünmeye devam etmeye ve kamusal yararı ön plana çıkartan, kentlilerin yaşamsal sorunlarına yanıt verebilecek olan, önü açık politikaları üretmeye ve tartışmaya açmaya zorluyor Mimarlar Odası’nı...

Yerel yönetimler üzerindeki tartışmayı yoğunlaştırmak için, farklı disiplinlerden gelen kişiler arasında yapılandırılmamış bir toplantının uygun olabileceği düşünüldü. Okuyacağınız tartışma, bu toplantının ürünüdür. Yuvarlak Masa Toplantısı için yapılan. çağrı, kamu yararı kavramının kent yaşamında nasıl operasyonel hale getirileceğini, bunun için ne tür örgütlerle ne tür sorunları çözebileceğimizi, yurttaşın “müşteriye” dönüşmesinin ne anlama geldiğini, yerel ölçekte demokrasinin gelişmesinin gündelik yaşamımızı ve kentsel fiziksel çevremizi nasıl etkileyeceğini soran bir metindi. Ancak tartışmayı bu çerçeveye hapsetmeyi amaçlamadığını da belirtiyordu. Tartışma için önerilen kavramlar vardı, sadece. Okuyacağınız gibi, tartışma bu kavramlar çerçevesinde de gelişmedi. Tartışmacıların bir bölümü, kentlerdeki yoksullaşmayı, giderek artan kutuplaşmayı ve bölüşüm sorunlarını, daha öncelikli tartışma konuları olarak değerlendiriyor, katılım ve demokrasi gibi kavramların, belirleyici olmaya başlayan ve yaygınlaşan bir zihniyetin/ yaklaşımın önümüze koyduğu bir gündem olduğunu düşünüyordu. Dolayısıyla, giderek unutulmaya başlamış “kamucu” yaklaşımın yeniden gündemde ön sıraya çekilmesini savunuyordu. Gelir dağılımında uçurumlaşmanın olduğu bir ortamda, katılımın zaten başarılı bir uygulamaya dönüşmesi olasılığının bulunmadığı belirtiliyordu.

Editör: Akın Atauz

Tartışma, bir anlamda, gerçek gündem “yoksulluk” ile oluşturulmuş/yapay gündem “yerel demokrasi ve katılım” arasında gerçekleşmiş gibi görünüyor. Ancak, bu kadar kabaca özetlenebilecek bir tartışma da değil. Bu nedenle bir göz atmanızı öneriyoruz.

Bu tartışmanın yayınlanmasının önemi de zaten burada: Diğer sayılarında olduğu gibi bu sayıda da Bülten’in amacı, “bitmiş” bir sözü, “sonuçlanmış” bir tartışmayı aktarmaktan çok, üzerinde tartışılacak/ tartışılmakta olan konuları aktararak, sizi de tartışmanın içine çağırarak... Kendi kararını olgunlaştırabilmek için herkesin ihtiyaç duyduğu farklı yaklaşımları sergilemek. Herkesin, farklı düşünceler arasında kendi yolunu belirleyebilmesine yardımcı olmak.... Bir sonucu/ doğruyu bildirmek değil, bir tartışmayı açmak ve başlatmak... Bülten işlevini böyle

Y U V A R L A K M A S A T O P L A N T I S I

tanımladığı için, bu sayıdaki tartışmanın da, yerel yönetimler konusundaki çalışmalara iyi bir başlangıç oluşturduğunu düşünüyoruz.

Bütün bu arayış ile Mimarlar Odası’nın varmayı amaçladığı yer ise, ulaşılması oldukça zor, ama imkansız olmayan bir nokta: Üyelerinin tartışma ve katılım istemini tahrik ederek, adım adım geliştirmeyi umduğu, yeni bir yerel yönetimler politikası ve buna bağlı olarak bir **yerel yönetim-kent programı**...

Bunu ne kadar başarabileceğimizi, başlangıç tartışmasını okuduktan sonra, aklınıza takılan yeni sorularla, siz değerlendireceksiniz.

Akın Atauz- Bir yuvarlak masa toplantısı yapmak istiyoruz, yani yöneticisi olmayan bir toplantı. Herkesin karşılıklı olarak birbirini dinleyerek ve anlamaya çalışarak bir konuyu nasıl geliştirebileceğini bulmaya çalışacağı bir toplantı. Katılımcılara gönderilen çağrı mektubu bir hazırlık toplantısı tartışmalarının sonuçlarını içeriyor. Hazırlık toplantısı, bundan daha küçük ve sadece mimarların katıldığı bir grupla yapılmıştı ve düşünceyi geliştirmeyi amaçlıyordu.

Mimarlar Odası yerel yönetimlerle ilgili aşağı yukarı otuz yıldır çeşitli çalışmalar yapıyor, bu konuda düşünce üretmeye çalışıyor. Fakat, bugüne kadar üretmiş olduğu düşünceleri ve **politikaları yenilemek**, içinde bulunduğumuz koşullara uygun hale getirmek, **yeni politikalar üretmek**, çalışmalarını bu konu üzerinde yoğunlaştırmak ve derinleştirmek istiyor. Bunun için öngördüğü bir dizi çalışma var. Bu toplantı da önemli dönemeç noktalarından birini oluşturacaktır. Çalışmalar, bu toplantıdaki fikirlerden de yararlanarak devam edecektir. Mimarlar Odası'nın yerel yönetimler politikasını geliştirmek ve yenilemek arayışının bir kritik noktası olarak düşünebiliriz bu toplantıyı.

Bu toplantının ürünlerinden biri, Ankara Şubesi'nin aylık Bülten'inde bu toplantıyı geniş üye tabanının tartışmasına açmak olacaktır. Asıl önemli olduğu düşünülen ürün, genişleyen tartışmalarla, toplumun/ kentte yaşayanların yerel yönetimlerle ilgili düşüncesini oluşturmaya katkıda bulunurken, neleri söylemesi, nasıl söylemesi, ne tür etkinlikler düzenlemesi gerektiğini belirleyeceği bir **politika ve program** olacaktır. Bu toplantı, bu gelişmelerin çekirdeğini oluşturacaktır.

Ayhan Çelik- Çağrı mektubunda yazıldığı gibi, yerel yönetimler konusu Mimarlar Odası'nın hep gündeminde oldu. Önümüzdeki yıl Mart sonunda yapılacak yerel yönetimler seçimi açıkçası bizi ürkütüyor. Bundan altı-yedi ay önce bu konuyu tartışmaya başlamıştık, yine de önümüzde kalan süre oldukça az. Ne kadar erken hareket etsek de geç kalmış durumdayız. Gündemin, daha önceki seçimlerden bildiğimiz klasik çekişmelerle ve insanlarda bıkkınlık yaratan tartışmalarla biçimleneceğinden endişe ediyoruz. O yüzden **sivil toplum örgütlerinin**, kentli hareketlerinin bu konuyu **tartışmaya, taleplerini dile getirmeye başlaması** gerekir.

Bazı kavramların yerleşmeye başlaması, belirli inisiyatiflerin oluşması gerekir bu seçim döneminde. O bağımsız inisiyatifler sonunda, partiler arası çekişmelere, ya da başkan adayları arasındaki çekişmeye belki de nüfuz edebilirler, tartışmayı başka alanlara çekebilirler. En azından bunu hedeflediğimizi söyleyebiliriz. O yönde bazı çalışmalar, birkaç toplantı yaptık. **Dünyada olup biteni, özellikle de Latin Amerika'daki deneyimleri izlemek** için çaba sarf ettik. Bazı arkadaşlarımız bunları aktarırsa da, sistematik çalışmalara dönüşmedi. Bu konuda birikimi olan arkadaşlardan yararlanmaya gayret ettik. Bunlara devam edeceğiz.

Yakın bir zamanda, bu işle uğraşan, tüm zamanını bu konuya profesyonel olarak ayıran birkaç arkadaşı görevlendirmeyi düşünüyoruz. Hem mevcut birikimi/ dünyada yaşananları, hem Mimarlar Odası'nın birikimini, olabildiğince aktarabilmek, paylaşabilmek için bir birim oluşturacağız. Bütün öneriler, bu tartışmalarda ortaya çıkabilecek bütün öneriler, bizim bu konu ile ilgili yönelimimizi belirlememize katkıda bulunacak. Ne yapacağımız konusunda karar vermemize yardımcı olacak. **Fikirlere ve önerilere ihtiyacımız var.**

Her sayısında bir dosya konusunu bütün boyutlarıyla incelemeye çalışan bir bültenimiz var. İlk aşamada, bu yuvarlak masa tartışmasını yayına hazırlamayı düşünüyoruz. Ardından da, burada konuşulanlar üzerine ne tür öneriler bina edebileceğimiz üzerinde çalışacağız ve sizden yeniden görüşler alarak, programımızı hem genişletmeye hem de derinleştirmeye çalışacağız.

Bir de, geçen yaz başında Sosyal Demokrasi Vakfı'nın, Mimarlar Odası'nda bir **yerel yönetim okulu** açmak önerisi oldu. Bunu olumlu karşıladık ve bir yerel yönetim okulu açtık. Umulan talep gerçekleşti. Bu derslerin bant çözümlerinin yayınlanması hazırlıkları bitmek üzere. Bu okul, önümüzdeki hafta başlayarak, yedi haftalık bir programı tekrar edecek.

Onur Karahanoğulları- Önümüzdeki yerel seçimler, sandıktan hangi parti çıkarsa çıksın; belediye başkanlıklarını kim alırsa alsın, yerel yönetimler bakımından farklı bir kurumsal, siyasal ve hukuksal yapı doğuracak. Bunun temel nedeni, **"kamu yönetimi temel kanunu tasarısı"**. Bu kanun yerel seçimler öncesi parlamentodan geçerse, seçimler sırasında yürütülecek mücadelenin kapsamı farklılaşacak. Çünkü **yerel yönetimler** alanı artık bu taslakla, **farklı bir şekilde kurgulanıyor**. Sanırım bu toplantıda, varolan yapıyı işlevsel ve kurumsal olarak ortaya koymamız, yapıyı tasvir etmemiz ve daha sonra hükümetin bu taslakla açıkladığı iradesinin, bu kurumsal yapıda nasıl bir dönüşüm öngördüğünü saptamamız gerekir.

Yerel seçimler için politika önerilerini de bunun üzerinden geliştirmemiz gerekir. Hükümetin taslağı, ya da daha doğrusu, "taslak" şeklinde ortaya koyduğu iradesi (taslak dersek, yazılı bir metine irade yüklemiş oluruz, bu da yanıltıcı olabilir), bu topraklarda -benim saptayabildiğim kadarıyla- 1840'tan beri uygulanmakta olan merkezi idare - yerel idare, ya da, **devlet iktidarının coğrafyada örgütlenmesi modelini dönüştürüyor. Yeni bir işlev ve yetki dengesi** kuruyor. Hükümetin bu iradesini tanımamız ve nasıl bir denge oluşturmaya çalıştığını görmemiz gerekir. Bunu ortaya koymamız gerekir ki, tartışma, kentsel demokrasi, yerel demokrasi gibi kullanıla kullanıla artık fazla bir anlam ifade etmeyecek hale gelmiş kavramsal çerçeveden kurtulabilsin. Hemen şu saptamayı da eklemek isterim. Yerel yönetimlerin yetkilerinin, işlevlerinin artırılıyor olması, otomatik olarak demokrasi anlamına da gelmez. Bunu da bir dipnot olarak belirtmek isterim.

Ahmet Kardam- Genel anlamda Türkiye'deki parlamenter sistemle ilgili olmakla birlikte, özellikle yerel yönetimler açısından daha öncelikli gördüğüm temel bir sorun var kafamda: Neyin doğru olduğuna, neyin yapılacağına **kimin karar vereceği** konusunda temel, ilkesel bir yaklaşımı ortaya koymak gerekir diye düşünüyorum. Son söylediğiniz sözü çok önemsiyorum. Yerel yönetimlerin veya belediyelerin yetkilerinin artırılması hiçbir şekilde **demokrasi** anlamına gelmez. Yerel dükalıklar yaratabilir, ama demokrasi anlamına gelmez. Dolayısıyla bununla ölçülmemesi lazım. Buradaki **ölçü**, burada kimin karar verdiği ve bunun demokratik olup olmadığı, **halkın** kendisinin bu konularda **karar verici olup olmadığıdır**.

Uzmanlar çeşitli alternatifler konusunda görüşlerini ortaya koyarlar. Hangi alternatfin sonuçlarının ne getirip ne götüreceğini anlatırlar. Bu alternatiflerden hangisinin uygulanacağına karar verecek, seçmenler, halk olmalıdır. Bunun yerel yönetimler açısından özellikle böyle olması gerekir. **Halkın cahil olduğu ve neyin doğru olduğunu bilmediği paradigmasına kararlılıkla karşı çıkmak gerekiyor**. Ayakkabı satın alan insan deri uzmanı değildir. Ama hepimiz, derici olmadığımız halde, ayakkabı satın almaktayız. Motor veya otomobil uzmanı olmadığımız halde otomobil almaktayız. Satın aldığımız şeylerin uzmanı değiliz, ama pekala tercihlerde bulunuyoruz ve hayatımızı uzmanı olmadığımız konulardaki bu tercihlerimizle kuruyoruz.

Bazı konularda bizden daha bilgili olduğunu düşündüğümüz bir takım insanlara **danışıyoruz** ve ona göre hareket ediyoruz. Aldığımız akıllardan hareketle, kendi zevkimize uygun tercihlerde bulunuyoruz. Yerel yönetimler, nasıl bir kent, vb. konusu da, prensip olarak böyle bir şeydir. Şimdi böyle bir paradigma yakalanabilir mi? Meseleyi böyle formüle edebilir miyiz? Bunun getireceği bir takım ciddi sorunlar elbette var.

Bu her şeyden önce bir kültür meselesi. Yasa meselesi değil. Benim incelediğim, bilebildiğim kadarıyla, sadece büyük

kent belediyelerinin değil, ilçe belediyelerinin bile, eğer isterlerse, böyle bir uygulamayı başlatmalarının önünde hiçbir yasal engel yok. Kararlarını, tercihleri halka yaptırarak alabilirler. Bütün uygulamalarını, bütçeleri dahil, şeffaflaştırabilirler. Böyle bir yerel yönetim vaat etmek bir şeydir, “Ben size köprü yapacağım, yol yapacağım, vb.” demek farklı bir şeydir. Önümüzdeki yerel seçimlerde partiler ve adaylar şunu vaat etmeye zorlanabilir: “Ben **halkın** görerek, bilerek, olabildiğince çok bilgilenererek **yapacağı tercihlere dayalı bir yerel yönetim anlayışını** hayata geçirmeye başlayan bir sistem vaat ediyorum”... Bunun çok kapsamlı ve ayrıntılı bir tartışmayı gerektirdiğini biliyorum. Ama yine de bu bakış açısının başlangıç noktası yapılabileceğini düşünüyorum.

Akın Atauz- Onur’un söylediğine katılmakla birlikte, şu soru akla geliyor: Yerel yönetimlerin gerçekten demokratik olabilmesi, yani küçük, orta boy ya da büyük bir yerleşim biriminde, insanların kendi çevrelerinin nasıl düzenlenmesi gerektiğini belirtebilmesi ve bu kararların alınmasına katılabilmesi için, **merkezi yönetimin** yerel yönetim üzerindeki o ağır **vesayetinden** kurtulması gerekmez mi? Yeni tasarıda böyle bir adım eksik, yani en önemli kısmı olan yerel demokrasinin geliştirilmesi eksik olsa bile, bu doğrultuda atılmış olumlu bir adım olarak görmek ve yerel demokrasinin gerçekleşmesi bölümünün oluşumu için çaba göstermek gerekmez mi acaba?

Onur Karahanoğulları- Bir soru sorabilir miyim? Kent ve yerel yönetimler konularında çalışıyoruz. Geçen sene bir yüksek lisans öğrencime; “Bir iki belediye alalım, hangi konularda vesayet vardır diye kitaplardan okuduğumuz şeyi bir de uygulamada araştıralım.” dedim. Örnek aldığımız bir belediyenin çalışmasına bakalım. Merkezle ne kadar karşı karşıya gelmiş? Hangi olaylar üzerinden merkezle karşı karşıya gelmiş ve merkezin o belediyenin üzerindeki yönlendiricilik etkisi ve yetkisi ne olmuş? Bunu araştıralım. Örnek olarak aldığımız **belediyelerin, vesayet yetkisinin kullanılması konusunda hiçbir şikayeti yok**. Vesayetin kullanımına örnek de bulamadık.

Kendilerine soruyoruz: “Emin misiniz? Mutlaka kullanılmıştır. Kitaplarda yazıyor”. “Yok” diyorlar, “biz düzenli bir belediyeyiz öyle bir şey olmaz”. Bir tane bulduk. Bütçeye ilişkindi. Sanırım, bütçe harcama kalemlerinde

personel giderleri eksik gösterilmiş. Onu vali düzeltmiş. Bunun dışında bir şey bulamadık. “Türkiye’de merkezin yerel yönetimler üzerinde ağır vesayeti vardır” argümanını nasıl temellendiriyoruz? Belediyelerimiz, merkezle muhatap olmadan uluslararası borçlanmaya gidiyor; hatta borçlanıp bunu daha sonra merkeze yıkıyorlar. Belediyelerimiz gazetelere, “hattıyla beraber satılık otobüs” ilanı veriyor, istediği gibi ihale yapıyor. Nasıl bir ağır vesayet? Bu konuda benim şüphelerim var ama, hemen belirtmeyim bu konu da konumuz bakımından, incelenmesi gereken tali noktalardan birisi.

Tarık Şengül- İki sorun alanımız var; Birincisi yerel seçimler geliyor, ikincisi ise bizler ne tür bir tavır alacağız ne tür bir yaklaşım geliştireceğiz. Mevcut yasa önerisi geçerse, yerel siyasetin bütün anlamı yeniden tanımlanıyor. Bir kere, belediye tek başına bu seçimlerin odağı olmaktan çıkıyor. Daha önce sembolik olan il özel idareleri, meclisler, çok önemli hale geliyor. Çünkü sağlık, eğitim, köy hizmetleri vb. il özel idarelerinin sorumluluğuna veriliyor. Böylece kırsal kesim de, yerel siyasetin parçası haline gelmeye başlıyor. Bir düşünce sistemi geliştireceksek bunun odağında artık sadece kentler yok. Bu yasa, kırsal birimleri de yerel yönetim sistemi içinde önemli odaklar haline getiriyor.

Dolayısıyla bu düşünsel çabanın kentlerle mi sınırlı olacağı, yoksa onun ötesine geçip, il düzeyinde mi olacağı çok önemli. Türkiye de eğitim, sağlık, köy hizmetleri gibi temel hizmetlerin il özel idarelerinin ya da genel meclislerinin kontrolüne geçmesi, buraları çok önemli siyasi odaklar haline getirir. Şimdi burada asıl sıkıntı, Mimarlar Odasını da içine alan kesimlerin, bu konuda en hazırlıksız kesimler olması. Geleneksel sağ partiler zaten o tür siyasetin içinde yıllardır örgütleniyorlar; bu sisteme çok çabuk adapte olurlar. Asıl sıkıntıyı, sürekli kentsel düzeyde düşünmekle meşgul olan bizim gibi insanlar çekecek. Dolayısıyla bu tür bir pratik sorunumuz var. Bu kurgunun başında, böyle bir ciddi bir yeniden yapılanma durumuyla karşı karşıya olduğumuzu bilmenin yararı var.

Yerel yönetimlere ilişkin “nasıl bir model ve yaklaşım” konusunda da bir şeyler söylemek istiyorum. Yerel yönetimlerin demokratikleştirilmesi, daha katılımcı hale getirilmesi sorunu kuşkusuz önemli bir sorun. Ama bunun bir toplumsal proje içinde tanımlanması gerekir. Bu tür bir proje olmadan, katılımın kendisini fetişleştirmenin pek fazla bir anlamı yok. Katılıma ilişkin Porto Allegre örneği çok yoğun olarak kullanılıyor. Başka kentlerde de benzer uygulamalar yapıyorlar şimdi. Aslında bizim açımızdan ilginç olan tarafı, o tür bir deneyimin büyük ölçüde bu patronaj ilişkilerine bir çare olarak ortaya konulmuş olması. O anlamda bize çok benziyorlar kültürel olarak. Bizim için çok önemli derslerin çıkarılabileceği bir örnek.

Bizim yerel yönetimlerle ilgili yapacağımız değerlendirmelerde üç boyutun birlikte ele alınması gerekiyor. Yerel yönetim nedir diye bana sorsa birisi ben üç şey görüyorum:

Birincisi örgütsel yapı: Kendi birimleriyle, üst yönetimlerle bir ilişkileri sağlıyor, İkincisi: Bu örgütsel yapıyla bir takım hizmetleri yerine getiriyor (Bunun içine planlamayı ve

kentsel hizmetlerin yerine getirilmesini katabiliriz.), Üçüncü özelliği de, bu hizmetleri yerine getirirken bir yerden girdi alıyor. Bu da katılım kanalları.

Şu andaki reform çabaları (yasa taslağı), ilk iki boyut üzerinde yoğunlaşmış durumda. Örgütsel yapı nasıl düzenlenecek ve hangisi ne tür hizmetler yerine getirecek diye bakıyor? Ancak katılıma ilişkin, halk denetçisi gibi soyut önermeler dışında, bir şey söylemiyor. Yerel yönetimlere yetki aktarmanın katılım anlamına geldiğini varsayıyor. Ama bunlar bizim katılım konusundaki yapısal sorunlarımızı çözmekten uzak. Oysa biliyoruz ki, yerel yönetimler mevcut durumlarıyla, toplumun farklı kesimlerinden çok eşitsiz biçimde etkililiyor. Bu süreçleri sadece belli kesimler etkililiyor. Bir takım kesimlerin hiçbir etkisi olamıyor. AKP tasarısının bu sorunu çözmesini beklemek hayalcilik olur. Bizlerin getireceği önerilerinse, sadece katılımı sınırlı kalmaması gerekir. Her üç alanı birlikte ve birbiriyle ilişkilendiren bir önerinin oluşturulması gerekir. Bu önerinin tepesinde de, bir toplum ve kent projemizin olması gerekir diye düşünüyorum. Onu koymadan- soyut mekanizmalar / soyut aktörler tanımlamanın bir anlamı da yok.

Son bir konu, “yerel yönetimlere güç aktarmak demokratikleşmeye hizmet eder mi etmez mi?”. Eğer yerel yönetimleri demokrasi odağı yaparsanız burada da böyle bir hazırlık sürecinin yaşanması gerekiyor. Çünkü yerel yönetimlerin kendisi, katılım/ demokrasi açısından çok sorunlu. Bir sağaltma ve tedavi yapılmadan güç aktarımı, sadece bir takım odakların elinde güç toplanmasıyla sonuçlanmıyor, geleceği de ipotek altına alıyor. Gelecekte “yerel yönetimlere güç aktaralım” dediğimizde, “biz on yıl önce aktardık, boyumuzun ölçüsünü aldık” yanıtıyla karşılaşıyorsunuz. Dolayısıyla, demokratikleşme meselesinin yerellikle ilişkilendirilmesinde, yerel yapıların demokrasiye bir anlamda ev sahipliği yapabilecek özelliklere sahip olması gerekiyor.

Aydın Köymen- 12 Eylül 1980’den sonra sivil toplum kavramı tartışma gündemine getirildi, bunun başını da özellikle solcular çekti. Sivil toplum kavramıyla birlikte de

sivil toplum örgütlenmesi de doğal olarak gündeme geldi. İzlediğim ve içinde bulunduğum kadarıyla, bu durum, gelişme olarak değerlendirildi. Bu değerlendirmeyi yapanlardan biri de bendim. Yerel yönetim seçimleri öncesinde bir görüş üretilmesi ve bu görüşün çeşitli toplum katmanlarına iletilmesi açısından Mimarlar Odası gibi, tam olarak sivil toplum örgütü olmasa da genel olarak onun içinde sayabileceğimiz, bir örgütlenmenin bu konuyla uğraşması son derece doğal bir şey. Fakat gözükene o ki, bu çalışma sonucunda ortaya çıkacak düşüncelerin / bir programın, bugün için Mimarlar Odası gibi örgütlerce etkin bir platforma taşınması ve siyaseti belirleyici bir işlevsellik içinde bulunulması biraz zor gözüküyor. 1980 öncesinde bu tür meslek örgütlenmeleri ve sayıları daha az olan sivil toplum örgütleri çok daha etkindi ve siyasette bayağı etkili kuruluşlar olarak yerlerini alabiliyorlar, onu kanalize edebiliyorlar, onu belirleyebiliyorlardı. Ama bugün için bu nitelik galiba kaybedilmiş durumda. Bu konudan yola çıkarak, herhalde Mimarlar Odası’nın ya da TMMOB bünyesindeki diğer Odaların ve TMMOB’nin, acaba biz bu tür çalışmaların sonuçlarını nasıl işlevsel ve etkili hale getirebiliriz gibi bir sorunu olduğunu da düşünüyorum. Bunu tabi biz burada çözecek değiliz, bunun nasıl değiştirilebileceği, nasıl başka bir yöne yönlendirilebileceği, bizim belki konumuz değil ama, ne yapabileceğimizi tartışırken böyle bir kısıtlılığın olduğunu da hatırlamakta yarar var diye düşünüyorum.

Şimdi konuya gelince, ben son taslağı görmedim ama çok fazla bir şey değiştiğini zannetmiyorum. Getirilmek istenen model aslında merkezin belirleyiciliğini artıran bir model, özellikle yeni modelde il özel idarelerine ve bu arada onların başı olan valilere çok daha geniş yetkiler verilmekte ve faaliyet alanları genişletilmekte. Valilerin bir merkezi yönetim ajanı olduğu düşünülürse, merkezi yönetimin de bu yeni model çerçevesinde kimliğinin ve yetkilerinin çok artabileceğini görmek mümkün yasa tasarısında, bu birinci nokta.

İkinci nokta ise, uç modeller olan adem-i merkeziyetçi yönetim ya da yerel demokrasi gibi çerçevelerden giderek uzaklaşıldığını görüyoruz hazırlanan tasarıda. Şöyle ki, bir belediye kategorisi, giderek çok daha kapsayıcı hale getirilirken, buna karşılık da başka belediye kategorileri, yani işte nüfusu yeterli olan yerlerde kurulmuş olan belediyeler vs. giderek Büyükşehir Belediyesi’nin ildeki, kent belediyesinin vesayeti altına sokuluyor. Dolayısıyla o belediye sistemi içinde de bir merkezileşmeyi öngörüyor. O ilin merkezi olan kent belediyesi ile vali ve il özel idaresi de adeta bir birlikte çalışan ekip haline getirilmek isteniyor. Burada tabii amaç ya da böyle bir modelin altında yatan savunu şu; yerel hizmetleri çok verimli hale getirmek ve artık merkezde karar vermek yerine, hemen orda bu işin kotarılarak hizmetin anında yapılmasını sağlamak. Ama dediğim gibi valilerin konumu, valilerin tırnak içerisinde **ideolojisi**, valilerin siyasal iktidarla ilişkileri çok önüne alındığında, aynı şekilde il özel idarelerinin de aslında, tamamen valinin iki dudağının arasında, onun direktifleri doğrultusunda çalıştığı göz önüne alındığında ve bir ana belediyeye büyük bir etkinlik alanı ve yetki alanı sağlandığı düşünüldüğünde bu durumun giderek daha çok merkezileştirmeye yol açabilecek bir model olacağı kanısındayım. Eğer yasa tasarısında bir takım yeni şeyler varsa arkadaşlarım eklesinler.

Tarık Şengül- Değerlendirme zorluğu, yasa tasarısının sürekli bir değişim içinde olmasından da kaynaklanıyor. Benim en son gördüğüm tasarıda, il özel idaresi içinde valinin

artık merkezi bir konumu yok. İl genel meclisi başkanını kendi içinden seçiyor, vali orda biraz daha sembolik bir güce indirgeniyor. Bu düzenleme merkezi kontrol açısından önemli. Bu haliyle geçerse tasarı, (ben şüpheliyim, bu haliyle geçeceğinden), AKP bunun arkasında durabilecek mi bilmiyorum. Ancak bu haliyle geçerse, tasarı adem-i merkeziyetçi bir nitelik taşıyor.

Aydın Köymen- Peki... O hükümleri tam olarak bilmiyorum ama onu da tartışabiliriz. Belki sizin dediğiniz gibidir, belki de bir takım tuzaklarla doludur. Benim ilk gördüğüm bu idi, değişmiş de olabilir.

Şimdi böyle baktığımız zaman aslında yapılacak şeylerin farklı olduğu gibi bir tablo ortaya çıkar. Hele bu günkü karar alma mekanizmalarındaki siyasi ağırlıkları vs. düşündüğümüz zaman. İşte iki partili bir parlamento, bir parti mutlak egemenliğe sahip parlamentoda. Dolayısıyla yasalar tamamen onun patronajında çıkartılıyor. Bunları göz önüne aldığımız zaman bu seçimler için talepler neler olabilir ya da bu seçimleri etkileyebilecek olan odaklar neler olabilir diye bir takım soruları sormamız ve bunlara cevap vermemiz lazım. Ben biraz önce Ahmet'in söylediği noktanın altının çizilmesi gerektiğini düşünüyorum. O da yerel yönetimlerin demokratikleştirilmesi, özellikle de belediyelerin demokratikleştirilmesi. Esas vurgulanması gereken nokta ise, belediyelerin demokratikleştirilmesi deyin, şeffaflaştırılması deyin, katılım mekanizmalarını işletmesi deyin, halk katılımının belediyede somut olarak uygulanması vs. deyin, bunun önünde herhangi bir yasal engel yok. Dolayısıyla burada uygulamayı oluşturacak karar tamamen bir iradi karardır. Eğer bir siyasi parti kendi tüzüğüne, kendi programına buna ilişkin maddeler koyabilirse ve kendi belediye başkanını bu maddelere uymakla yükümlü tutarsa, parti hukukuna uyması gerektiğini, parti hukukunda da bunların olduğunu ona söylerse ve onlar da buna uyarlarsa o zaman yerel yönetimin belediyelerin demokratikleşmesinin önünde hiçbir engel

kalmaz. Yasal bir engel söz konusu olamaz. Dolayısıyla vurgulanması gereken ve bir baskı grubu olarak, bir meslek örgütü, bu işlerle uğraşıyoruz diyen insanların örgütü olarak, hedeflenmesi gereken budur. Tüm siyasal partilere bu yönde bir etki yapmak hedeflenmelidir. Bu gündeme getirilmeli ve üzerinde çalışarak bir model haline dönüştürülmeli ve sunulmalı, kamu oyuna da duyurulmalı ve kamu oyunda tartışılmalıdır diye düşünüyorum. Dolayısıyla, Mimarlar Odası ve benzeri örgütlenmeler açısından, bu kadar kısa zaman kalmış bir süreç içinde, en verimli olanın böyle bir yaklaşım olduğunu düşünüyorum. Benim şimdilik söyleyeceklerim bunlar.

Onur Karahanoğulları- Katılım derken bunu biraz açmamız gerekmez mi? **Neye katılım, nasıl katılım, kimin katılımı?** Katıldığınız alanın ne olduğu da önem taşımaz mı? Örneğin, ülkenin neresinde toplama kampları kurulacağına ve kimlerin toplanacağına, hangi yöntemle yakılacağına ilişkin bir karar alınacaksa, bu kararın bir mecliste alınması, ilgili sivil toplum örgütlerinin fikirlerinin alınması da bir katılımıdır. Bizim elimizde yerel yönetimler için, seçimler aracılığıyla meclis tipi bir yapıya katılım söz konusudur. Bunun dışında nasıl bir katılım istiyoruz. Örneğin **"yönetişim"** değerlendirilebilir mi?

Kimin katılımı sorusu da önemlidir? Tek tek yurttaş öznelerin, **"oy veren özneler"**in katılımı mı yoksa **"örgütlenmiş özneler"**in katılımı mı? Bence bunların hepsinden daha önemlisi, neye katılım? Hangi alana katılım? Bu katılım ve kentsel demokrasi o kadar körleştirici bir söylem haline dönuştü ki, bazı şeyleri açıklamamaz halde. Örneğin Kürt siyasal hareketi örgütleniyor belediye seçimlerini kazanıyorlar. Katılım işte, yani bir belediyede çoğunluğu veya başkanlığı kazanıyorlar. O ufak birimde bir siyasal hareket olarak kendi anlayışına göre bir yönetim geliştirmeye çalışıyorlar. Ama bakıyoursunuz aldıkları kararlara, yaptıkları işlere, genel olarak **neo-liberalizmin** çerçevesinden çıkamamış durumdalar.

Yoksullara yardım ve minimum hizmetler belediye tarafından bizzat yerine getiriliyor; bunun dışındaki işlerde yerel burjuvaziye payların dağıtılmasına devam ediliyor. Önemli olan, kendi siyasetlerine yakın olanlara verilmesi işlerin.

Özelleştirmeye devam. Bu belediyelerde yapılan da bir katılım. Ama, örneğin Kürt siyasal hareketi, çoğunluğu kazandığı belediyelerde bu çerçevenin dışına çıkamıyor ve yeni bir şey üretmiyor. Bunu "neye katılım" sorusu için söylüyorum. Bir belediye seçimini kazandınız, karar vereceksiniz, şehir içi toplu taşımacılığı hangi sermaye grubuna vereceksiniz? Hadi katılalım. Niye katılımım ben böyle bir karara? Çerçevenin kendisi içinde kaldığım, onu veri kabul ettiğim süreç böylesi bir katılımın benim için önemi ne? Bunları düşünmeden katılım söylemiyle yerel yönetimler alanını açıklamaya çalışmak ciddi körlükler yaratır gibi geliyor bana.

Aydın Köymen- Endişelerinizde haklısınız, ama sorduğunuz sorular yeni sorular değil ve bunlara verilmiş bir sürü de cevap var. Bunu açmak için ben katılım mekanizmaları ve bu mekanizmaların kimlere nasıl bir katılım sağlayacağı konusuna girip uzun uzun anlatabilirim, ama buna girmek şu anda gereksiz çünkü bir çatı kurmamız lazım önce. Yalnız şunu size söyleyeyim; İlk önce yine kavramlardan yola çıkarak gitmekte yarar var, bu demokrasi dediğimiz şey tek bir şey de değil, ve sadece bir katılım ya da seçim vs. gibi mekanizmalarla açıklanması da pek mümkün değil.

Yardımcı olarak şöyle bir şeyden yola çıkabiliriz. Acaba katılım dediğimiz olay bir temsili demokraside ne tür sonuçlar verebilir, bir kurumlar demokrasisinde nasıl sonuç verebilir, ya da katılım dediğimiz olay doğrudan demokraside ne tür sonuçlar verebilir. Mesela bu üç kategoriyi irdeleyebilirsek o zaman katılım dediğimiz olayın her üç kategoride farklı farklı sonuçlar verebileceğini, etkiler yaratabileceğini ve her birinin de değişik katılım mekanizmaları olduğunu görebiliriz. Demokrasinin en saf şekli doğrudan demokrasi. İşte yerel yönetimler de bu açıdan çok önemli. Çünkü ölçek olarak bize, tümüyle olmasa bile, doğrudan demokrasinin bir takım mekanizmalarını işletme imkanını tanıyabiliyor.

Dolayısıyla demokrasi kavramının, doğrudan demokrasi kavramının hep böyle yerel yönetimler bağlamında tartışılması bir tesadüf değil. Eğer bir hipotez olarak bunu kabul ederseniz, yani temsili demokrasi, kurumlar demokrasisi ya da doğrudan demokraside katılımın farklı farklı neticeler doğurabileceğini kabul ederseniz, o zaman bunu tartışabiliriz. Acaba doğurur mu, doğurmaz mı? Bana göre hakikaten çok farklı neticeler ortaya çıkacaktır. Şimdi sordunuz, bir sürü kategori söyleyebilirim ben size. Sizin biraz önce, bana göre tamamen temsili demokrasi ve siyasal toplum çerçevesinde düşündüğünüz, katılım sonuçlarından çok farklı yerlere bizi götürebilecek bir sürü kategori söyleyebilirim. Mesela bunların bir kısmı zaten Türkiye Cumhuriyeti yasalarında var olan bir takım kategorilerdir. Bir kısmı da hayatın içinde varolan kategorilerdir. Sistematik olarak değil, örnek olsun diye söylüyorum, Muhtarlar hiç akla gelmez. Onun dışında kentte çok bildiğimiz klasik sınıf yapılarının ötesinde, çok farklı toplum kesimlerinin toplum katmanlarının olduğu çok fazla düşünülmemiştir. Buna çok çeşitlendirebilirsiniz ve bunlar bizi genel siyasal yönlendirmelerden azade tutabilecek ve yeni yönlendirme girişimlerini ortaya çıkartabilir. Çok basit olarak söyleyeyim, çocuklardan tutun farklı cinsel tercihleri olanlara, oradan tutun gerçekten bütün sorunları artık kente entegre olamamaktan kaynaklanan kent yoksullarına kadar, bir

takım meslek gruplarına kadar. Onun dışında mahallede, herhangi bir mahallede yaşayan, siyasal tercihleri birbirinden farklı, ama o mahallede somut sorunlarla hayatın içinde karşı karşıya kalan mahallelilerden, mahalle gruplarından, bütün bunlardan bahsettiğimiz zaman, eğer bu grupların özellikle belediyeler bazında katılımına imkan verirsiniz, o zaman sizin söylediğiniz o çok genel makro neticelerin dışında, çok farklı ve çeşitli tercihler ve sonuçlar skalasının çıkabileceğini de görebiliriz diye düşünüyorum. Şimdilik burada keseyim. Bunları da bir bir getirebiliriz ve tartışabiliriz.

Onur Karahanoğulları- Hükümetin tasarısına ilişkin bilgi vereyim: Katılıma ilişkin olanaklar yaratıyor. Örneğin idarenin genel işleyiş prensiplerini belirlemiş. Bunlar arasında, "Kamu hizmetine ilişkin temel kararların alınmasında, ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve sivil toplum örgütlerinin görüş ve önerilerinden yararlanılır" kuralı bulunmakta. Merkezi idare için bir madde daha koymuş, bunu kurumsal hale dönüştürmüş. Merkezi idare içinde bir strateji kurulu oluşturmuş. "Strateji Geliştirme Kurulu ve diğer sürekli kurullar" diye, bu kurulların hepsinde özel kuruluş ve sivil toplum örgütlerinin temsilcileri bulunacak. Kamusal kararların alınmasına **kurumsal olarak katılma imkanı sağlanmış**. Yani iktidarın perspektifinde katılım, dışlanan bir şey değil. Ve hatta büyük bir olasılıkla herhangi bir sosyal demokrat iktidarın katılım olanaklarından daha fazla olanaklar da yaratacaklar.

Tarık Şengül Aslında bu bir Dünya Bankası modeli. Benim giderek kaygı duymaya başladığım, buradaki tartışmadan da kaygı duymaya başladığım şey, katılım ve demokrasi olgusunun, çözmeye çalıştığı birtakım sorunlardan azat edilip, bir anlamda kendi başına bir değer olarak önümüze konması. Bu önemli bir şey. Kuşkusuz, demokrasinin kendisi bir değer sistemi olarak önemlidir. Ancak başka bir takım sorunlarla da karşı karşıyayız ve demokratik araçları, bu tür sorunları çözmek için de kullanmamız gerekiyor. Öncelikle, Türkiye'deki tartışmanın şöyle bir gerçekle yüzleşmesi lazım. Gerek uluslararası -küresel denen- süreçlerin etkisinde, gerek merkezi yönetimlerin politikalarıyla, kentlerin çok büyük bir kısmı kaderine terk edilmiş durumda. Bir Zonguldak'a bakın, Diyarbakır'a, Urfa'ya bakın, bu kentlerde devlet etkinliği giderek sıfırlanmaya başlıyor. Kaderine terk edilen kentlerin yanında, benzer durumdaki kırsal kesimlerle de karşı karşıyayız.

Burada projemizi demokrasi üzerinden mi konuşacağız, yoksa bu tip bir sorunları da tartışmamızın merkezine koyacak mıyız? Ya da bu iki boyutu ilişkilendiren bir çerçeve mi geliştireceğiz? Ama burada şöyle bir sorun ortaya çıkıyor: Birbiriyle kolay uzlaşmayan iki tür siyaset anlayışı var. Bizim seksenlerin başına kadar alışık olduğumuz siyaset yapma biçimi, bölüşümü temel alan bir siyaset yapma biçimiydi. Bugün ise karşı karşıya bırakıldığımız ve giderek de farkında olmadan özümsemediğimiz, aslında kimlik temelli bir siyaset biçimi.

Türkiye kentlerindeki bir takım deneyimlere bakın. Hiç birinin temelinde bölüşüm sorunu ortaya konmuyor. Yetmişlerin siyasetinde kent yoksulları vardı. Dalokay çıkıp, "burada bir sınıf mücadelesi var" dedi. Şimdi biz bölüşüm sorununu bütünüyle dışarıda bırakıp, demokrasinin kendisini bir değer olarak kutsamak derdine mi düşeceğiz, yoksa bu bölüşüm sorunuyla entegre edilmiş bir biçimde mi

demokrasiyi tartışacağız? “Kimlik temelli” dediğim şeyle “bölüşüm temelli” dediğim şeyi bir araya getirebiliyor muyuz, getiremiyor muyuz? Bizim gibi, Mimarlar Odası gibi kurumların yapması gereken, bu tür sentezlerdir diye düşünüyorum. Bizi Dünya Bankası modelinden büyük ölçüde ayıracak şey budur.

Ahmet Kardam- Bütün mesele galiba, dünyaya nereden bakıp hangi soruları sorduğumuza bağlı. Bütün dünyada sanayi toplumu aşıyor ve bambaşka bir toplum ve uygarlık biçimine, **bilgi toplumuna** doğru bir gidiş var. Şimdi bu başlı başına öyle bir saptama ki, öyle mi değil mi diye birkaç hafta tartışabiliriz. Fakat her halükarda, şunda herhalde hemfikir olmak lazım ki, Aydın Köymen işaret etti, **temsili demokrasinin sınırlarına geldiği** ve sadece Türkiye’de değil, temsili demokrasinin dünyanın her yerinde bir maskaralık haline geldiği bir dünyada yaşıyoruz.

Dünyanın her yerinde **“demokrasinin daha doğrudan biçimleri”**ne doğru bir arayış var. Latin Amerika’nın Brezilya’sından, onun yoksul bir kenti olan Porto Alegre’sinden, yani bizimkine benzeyen bir kentinden, Amerikanın başka kentine kadar uzanan bir arayış... Dolayısıyla bunu akıldan çıkarmamak lazım. Şimdi buna Dünya Bankası modeli denince, insan doğal olarak irkiliyor; “öyleyse bundan uzak durmak lazım”, demek gerekiyor. Sizin Dünya Bankası modeli çerçevesinde örneklediğiniz bütün katılım mekanizmaları, en iyi ihtimalle, bir takım ne olduğu belli olmayan sivil toplum örgütlerini karar mekanizmalarına katmak, daha büyük bir olasılıkla da danışman yapmaktır. Doğrudan demokrasi biçimleri denince, akla gelen bunlar olmamalı. Söz konusu **sivil toplum örgütlerinin kendilerinin demokrasi sorunları** var. Onlar katılıyor diye doğrudan demokrasi yaratılmış oluyor mu? Böyle çok ciddi sorunlarla karşı karşıyayız.

Aydın Köymen. Tam da bu noktada aslında belediyeler bir sivil toplum örgütüdür bana göre. Tartışmalıdır bu, böyle bir tez de var, dolayısıyla belediyelerin kendi içlerinde, biraz önce Ahmet’in söylediği demokrasi sorunu, demokratikleşme sorunu son derece önemlidir.

Ahmet Kardam- Demokrasi sorununa yaklaşırken, kentin kendisinin, halkın kendisinin esas alınması gerekir. Bunu söylerken, kentin/halkın kategorik bir bütün olmadığını

elbette biliyorum. Çok **heterojen bir kütle** söz konusu. Herhalde siz de biliyorsunuz, Murat Güvenç’in Ankara üzerine yaptığı çok ciddi bir çalışma var. **Ankara ikiye bölünüyor.** Bir yanda Çankırı-Çorum-Yozgat Ankara’sı, yani kuzey Ankara; öte yanda elitlerin yaşadığı, eğitim ve gelir düzeyi yüksek, asosyal ve birbirinden hızla kopmakta olan güney Ankara. Bizler fiilen güney Ankara’nın bir paçasıyız. Ankara’nın çoğunluğunu ise, Murat Güvenç’in deyimiyle, Çan-Çor-Yoz Ankara’sı oluşturuyor.

Bu bölünmeyi bütün büyük kentler yaşıyor. Ciddi bir sorun bu. Nasıl olacak da, bu ayrışmanın iki ucu birbirine seslenir, birbirini anlar hale gelecek? Biz burada “hakikati / doğruları bilen insanlar” olarak konuşmaya başlarsak eğer, Çan-Çor-Yoz Ankara’sına sesimizi duyurmamız tamamıyla imkansızlaşır. Olsa olsa sadece Güney Ankara ile özdeşleşebiliriz. Ama bu durumda, Ankara’nın çoğuna hitap edemeyeceğiz demektir. Dolayısıyla, aracısız bir biçimde, halkın doğrudan kendisinin esas alınması gerekir. Sivil toplum örgütleri, sendikalar, falan; bırakalım bunları. Doğrudan mahalle halkının kendisine ilişkin sorunlarda karar alabileceği bir biçim üzerinde durmak ve bunu öne çıkartmak lazım.

Bunun kolay olmadığını, bir sürü sorunu beraberinde getireceğini biliyorum ve ayrıntısına girmiyorum. Böyle bir yaklaşımı kendi yaklaşımlarımızın temeli yaparsak, o zaman hükümetin o yerel yönetimler yasası tasarısına hangi temelde karşı çıkılacağını da ortaya koymuş oluruz. O tasarıda doğrudan demokrasi biçimleri yoktur. Halkın katılımı yoktur. Yerel yönetimlere daha fazla yetki vermenin ötesinde hiçbir şey yoktur, okuduğum kadarıyla, ve bu ya Aydın’ın dediği sonucu doğurur; yani valiyi işin içine katarsanız, olağanüstü merkezi bir yapı ortaya çıkar, ya da valiyi işin içine katmazsınız, o zaman da yerel derebeylikler oluşur. Her iki halde de, o tasarının yeri çöp tenekesi olmalıdır. Burada önerilen farklı bir bakış açısidir.

Onur Karahanoğulları- Doğrudan katılım belki Türk solunun bilincine yerleşen **bir mit**. Amerika’da idari işlemlerin kurulmasına ilişkin yasalar var. Genel olarak bunlara “gün ışığı yasaları” diyorlar. Bu yasalar devlete, toplumu ilgilendiren kararlar için, yani genel idari kararlar için **karşı tarafı dinleme**, karşı tarafa kendisini savunma, ilgilenenlere, sonuçlarından etkileneceklerle **kendisini savunma hakkı tanınması** yükümlülüğü getiriyor. Bu Amerika’da, uzun süreden beri uygulanan yöntem. Bir karar alınacağı **bildiriliyor**, örneğin, Kızılay’ın trafiğe kapatılacağı ilan ediliyor. İlgili olan herkes gidiyor dardını anlatıyor. Ondan sonra da karar alınıyor. Karar yine idarece alınıyor.

Ahmet Kardam. Halka sadece danışılıyor.

Onur Karahanoğulları- Başka şansınız var mı?

Ahmet Kardam. Olabilir. Mesela ...

Onur Karahanoğulları- Amerika’da böyle bir yöntem olduğu için, kamu politikası belirleme süreçleri diye de bir disiplin gelişmiş. Kamu politikalarının nasıl belirlendiğini inceleyen bir çok kitap bulunmakta. **Mikro düzeyde**, dediğim gibi **“gün ışığı yasaları”**yla karar alma mekanizmalarına katılım var. Makro **düzeyde** de, mecliste **lobi** grupları vardır. Bu kararlar çok aktörlüdür. Bir politika, sürecinin sonucunda oluşur.

Katılımın en uç noktalara kadar götürülmesini felsefi olarak savunan bir takım yazarlar var. Türkiye’deki tartışmaların böyle bir lüksü yok. Ankara Belediyesi’nin şu haliyle yüzde yüz halk katılımına açılmasının hiçbir önemi yok benim açımdan. Şunu net olarak koymamız gerekir. Biz tabi aydınlanmış elitler değiliz. Biz de toplumdaki anlatıcılardan birisiyiz. Şunun farkındayım tabi: Post-modern durumda büyük anlatılar ve anlatıcılar bitti. **Biz de toplumdaki anlatıcılardan biriyiz.** Ama hiçbir zaman ben toplumda ayrıcalıklı bir büyük anlatıcının olduğunu ve diğerlerini ezeceğini düşünmemiştim.

Siyaset yapıyoruz. Her anlatıcı gibi irademizi siyasete taşımaya çalışıyoruz. Bu nedenle saptamalarımın, “aydınlanmış elitler olarak böyle yaparsak olmaz”, “bu şekilde yargı veremezsiniz” eleştirisiyle fazlaca bir ilgisi yok. Siyasettir, çok aktörlüdür. Herkes bu siyasi sahneye müdahale etmeye çalışıyor. Tarık Hoca, çok güzel ifade etti: **“bölüşüme müdahale etmek”, sorun bu.** Bürokrasi, elit, katılım falan ikincil planda. Bölüşüme örgütlenmiş aktörler müdahale eder.

Ahmet Kardam- Kimler mesela?

Onur Karahanoğulları- Mesela burası müdahale edecek. Mesela benim bir siyasi partiye üyeliğim varsa orası müdahale edecek. Bölüşüm sorunu önemli bir sorun.

Ahmet Kardam- Ben önemsiz demedim. Sorun sizin söylediklerinizde.

Onur Karahanoğulları- Sol “söylem” kullanmak istemiyorum ama bir benzetme yapayım. Manifesto ne diye başlıyor, Avrupa’da bir hayalet dolaşıyor; Komünizmin hayaleti. Bütün Avrupa’nın eski güçleri ona karşı birleşti diye de devam ediyor. Türkiye’de de bir hayalet dolaşıyor; Burjuvazinin hayaleti. Liberalizmin hayaleti dolaşıyor ve herhangi bir güç de ona karşı birleşmiş durumda değil. Türkiye’de şu anda işçi sınıfı siyaset sahnesinde yok; ama sınıflar siyaset sahnesinde. Burjuvazi siyaset sahnesinde, burjuvazi içi katmanlar siyaset sahnesinde ve önümüzdeki yeni yerel yönetim modelini de işte bu hayalet, burjuvazinin hayaleti belirliyor ve seçimleri de bu belirleyecek.

Biraz açmaya çalışayım. Bugüne kadar herhangi bir şekilde, işçi sınıfı mücadeleleriyle, aydınlanmış elitlerin, cumhuriyet elitlerinin çabalarıyla veya dış politik müdahalelerle, ne olursa olsun kurulmuş olan bir **kamu** vardır, ya da daha geniş ifadeyle **kamu hizmetleri alanı** vardır. Bu alanın özelliği, belli oranda piyasanın işleyiş kurallarından bağımsız / bağışık olmasıdır. Sosyal güvenliğiniz varsa, paranız olmadığı anda da sağlık hizmeti alacağınızı bilirsiniz, piyasada böyle bir şey yoktur. Bir yerde çalıştığınız zaman, devlet olan işverenin sizi, istediği zaman kapı önüne atamayacağını bilirsiniz, piyasada böyle bir şey yoktur. Kamu hizmetleri alanı, piyasanın işleyiş mantığından devlet tarafından, belli oranda bağışık kılınmış alandır. Ve dediğim

gibi çeşitli nedenlerle genişlemiş ve büyümüş bir alandır. Günümüzde, bu alanın burjuvazi tarafından fethedilmesi ve bölüşülmesi sorunu söz konusudur. Burjuvazi şunu istemiyor artık. Bir dönem belediyeler örneğin ucuz ya da Avrupa’da olduğu gibi ücretsiz toplu taşıma hizmeti üreterek emeğin üretim maliyetinin bir kısmını kamusallaştırıyordu. Belediyenin ürettiği toplu taşıma, kamu hizmetiydi. Şimdi burjuvazi diyor ki, *“Sanayi toplumu aşıldı. Benim bu işçi denilen garip yaratıklara da çok fazla ihtiyacım yok. Çünkü kullandığım makineler üretimi çok daha az sayıda işçiyle döndürülebiliyor. O yüzden benim geniş işçi sınıfının maliyetini toplumsallaştırma gibi bir derdim yok. İşgücü maliyeti artık düşük. Sendikaları da kırdık. Bu alanı tasfiye et, piyasaya aç.”* Bütün kamu böyle bir tehdidi yaşıyor. Kamu yönetimi temel kanunu tasarısıyla yapılmak istenen, burjuvazinin katmanları arasında yapılan mücadelede, “daha yerel” diyelim, “daha yerli” diyelim veya “orta diyelim”, burjuvaziye alan açma. Bugüne kadar merkezi devletin örgütlediği ve bizim kafamızda hep kamusal olarak kalan bir takım hizmetler, yerel yönetimlere teslim ediliyor. Bu durumda oradaki yerel sınıf ilişkileri de devreye giriyor. Saptamaya çalıştığım bu noktalarda işçi sınıfının veya geniş halk kesimlerinin herhangi bir hükmü yok.

Ahmet Kardam- Benim söylediklerimden siz bu sonucu nasıl çıkarttınız, ben onu anlamadım.

Onur Karahanoğulları- Ben, “Eğer sadece kendi başına bir değer olarak katılım noktasına takılırsak, esası göremeyiz” diyorum. Konu , bugüne kadar piyasanın dışına itildiği varsayılan bir takım alanların piyasa tarafından yeniden fethedilme girişimidir ve bu bir bölüşüm sorunudur. Bir toplumsal zenginlik üretilir yerel bir birimde. Bu toplumsal zenginliğe vergiler yoluyla el konulur, bu vergiler tekrar orda dağıtılır.

Tarık Şengül. Hocam bir şey sorabilir miyim? Şöyle bir durum sizce. bizim sorunumuzu çözer mi? Mesela bir kentsel kamusal alan yaratılsa hepimiz kentin gelişimine ilişkin, o kentte yapılması gereken şeylere ilişkin fikirler beyan etmek ve de katılım kanalları bu anlamda açılmış olsa. Biz de etkin biçimde bunların içinde yer alsak. Bizim ulaştığımız şey bu tür bir model mi?

Ahmet Kardam- Bilmiyorum, benim aklımda olan yapı içinde tüm katmanların çıkarlarının temsilcileri olmalı. Örgütler halkın içinde rahat faaliyet gösterebilmeli, siyaset yapılabilmeli, bunun önündeki engeller kalkmalı. Kamulaştırılan, piyasa mekanizmalarının dışına çıkarılacak olanın hangisi olduğu/ olacağının kararı bu sistem içinde alınmalı. Bu kararın sadece dört beş yılda bir sandık başına giderek değil, her gün verileceği bir alan tarif etmek acaba mümkün mü?

Faruk Şahin- Mesela Çankaya Belediyesi'nin son dönemde yaptığı iki tane uygulamayı alıp, bir model önerisi üzerinden bir baksak; Birinci uygulamada, dağ taş demeden, eski yeni demeden bütün kaldırımları yeniden yapıyorken; İkinci uygulamada ise çok kısıtlı olarak bazı alanlarda alt yapı yenilemesi yapıyor, kanallar yenileniyor, telefon ve elektrik hatları yer altına alınıyor ve nihayetinde belediye gelip asfalt yapıyor. Bu durumda önerilen katılımcı bir model söz konusu olsa ve bütçe dönemi başında halka sorulsa; bu dönem içinde hangi uygulamanın daha mantıklı bir yatırım olacağı ya da hangisinin daha önemli bir ihtiyaç olduğu. Bence en kritik nokta bu. Ya da mesela, toplu taşıma ya da çöp hizmetlerinin özelleştirilmesini ister misiniz?

Ahmet Kardam- Halk da çıkıp üçüncü bir alternatifini sıralama hakkına sahip olmalı.

Faruk Şahin- Burada iki adımı birbirinden ayırmak gerekir diye düşünüyorum. Birinci adım yatırım kararı, sonuçta her belediyenin belli bir bütçesi var, yani demin bahsettiğiniz o oluşan değer. O değerın paylaşılması sorunu var, fakat değerın paylaşılması sorunu aslında onun ihale edildiği aşamada, ikinci adımda ortaya çıkıyor. Oysa o değerın hangi alana yatırım olarak aktarılacağı ilk adım. Önce onu çözüp, sonra diğerine bakmak gerekiyor diye düşünüyorum. Çünkü değerın paylaşılma sorunu kendi içinde bir sürü başka mekanizmayı gereksiz yere bu kararın içine dahil ediyor. Oysa ki mesela çöp mü alınacak, yoksa yatırımı başka bir yere mi aktaracak, bu konuda halkın, **kentlinin** hiçbir karar hakkının olmaması ve sadece beş senede bir gidip de sen aslında şunu vaad etmiştin, ama gidip kaldırım yaptın gibi son derece basit ve komik bir şekilde katılıyor olması. **Yerel yönetimlerin** en temel sorunlarından birini, şu

anda Ankara'da da yaşıyoruz. Bütün Ankara inşaat alanına dönmüş durumda ve bununla ilgili söylenebilecek şeyler çok kısıtlı, en fazla üç ay sonra götürüp vereceğimiz oy var. Gördüğüm kadıyla kararın verilmesindeki katılımcılık üzerine yani böyle kararlar, projeler üretildiğinde bunun nasıl bir katılımcı modelle üretildiği üzerinde çok ciddi bir sıkıntı yok tartışmada. Sizin de dediğiniz gibi mevcut yasalar bu sürecin tamamını olası kılıyor. Yani Çankaya Belediyesi şu anda karar verip, ben mahallelerde şöyle örgütlenmeler kuruyorum, bu örgütlenmeler şu şekilde kararları üretiyor, bunlar ile, her an yapılabilecek bir referandum gibi karar alma mekanizmaları kuruyoruz ve ben bütçemi buna göre yönlendirebiliyorum her sene (ya da daha sık aralıklarla) diyebilir. Ancak sizin dediğiniz, yatırım kararı verildikten sonra kime ihale edilecek, bu para hangi kaynaktan hangi kaynağa doğru akacak, ve bu akış bir kentin yönetimini yeniden yeniden nasıl şekillendirecek bu çok daha çetrefilli ve bölüşüm sorunu olarak, kendi çerçevesi dışında pek çok alanla örtüşen bir sorun.

Tarık Şengül- Bir kenti başarıyla yönetmek, herkesin katılımını sağlamak benim birtakım sorunlarımı çözmüyor. Niye çözmediğini de söyleyeyim; Günümüzde, önceki dönemlerden farklı olarak başka tür bir kent modeline doğru itildik. Yani yetmişlerin kenti, ulus devletin alt birimiydi. Yani Zonguldak kömür üretecekti, Ankara da karar verecekti, cevher demir çelik fabrikasında işlenecekti vs. bir ulusal ekonominin alt birimiydi kentler. Şimdiki senaryo başka bir şey.

Ahmet Kardam- Değişen dünyanın getirdiği acayip ilişkilerle karşı karşıyayız...

Tarık Şengül- Burada söylenen şey şu: "Artık sen bu ulus devlet meselesini unut. Uluslararası sistem içinde kentler olarak yarışyorsun. Yapılması gereken, o kentin başarısı için çalışmak ve katılmak." Bunu yaparken de, başka bir kenti aşağı itmen kaçınılmaz hale geliyor. Sorun bu tür bir sürece katılmak istiyor muyuz?

Onur Karahanoğulları- Sosyal Darwinizm.

Tarık Şengül- Zonguldak'a gittiniz mi?

Ahmet Kardam- Biliyorum, ben Zonguldaklıyım.

Tarık Şengül- Zonguldaklıysanız benden çok daha iyi bilirsiniz.

Ahmet Kardam-Biliyorum ben o kenti.

Tarık Şengül- Bu noktada, Mimarlar Odası'ndan bakan insanlar olarak, katılım sorununu mu öne koyacağız, yoksa büyük bir senaryoyu önümüze koyup, onun içinde mi katılım sorununu çözeceğiz? Bu soruyu yanıtlamamız gerekiyor.

Ahmet Kardam- Şöyle bir sorunla karşı karşıyayız kanımca: Bir takım klişeler var ve klişelerle uğraşıyoruz. Hep bir takım tehlikelerden söz ediyoruz. Hep tehlikelerden söz edersek, bundan bir şey üretemeyiz. Ne istediğimizi ne yapmak istediğimizi bir belirleyelim de, bu tehlikeleri onun içinde konuşalım. Çünkü söylenen her şeye, "Bu Dünya Bankası'nın görüşüdür" diye karşı çıkmaya başladığınız zaman, ben konuşamaz hale gelirim. Söylediğim her şeyin o kategori içine sokulacağından korktuğum için konuşmam. Benim kastım o değil. Başka bir şey anlatmak istiyorum.

Bakin çubuğu tersine bükmemiz lazım. Katılım, demokrasi vs... bunlar hiçbir sorunu çözmez. Demokrasi sorun çözmek için değildir. Katılım sorun çözmek için değildir. Bunlar **çözme imkanlarının önünü açmak** bakımından önemlidir. Demokrasi ve katılım ne paylaşım sorununu çözer, ne toplumsal adaletsizlikleri giderir. Bunları yapmaz ama bunları giderme imkanını yaratır; bunlar için mücadele etme alanını açar. Bunun için önemlidir. Türkiye'de olmayan budur, bizim kültürümüzde de olmayan budur.

Biz şimdi çubuğu birazcık, yerel yönetimler düzeyinde, tersine bükmeye gayret edebilir miyiz? Halkın şu eğitim düzeyiyle ve bu tecrübesiyle ve tarihsel deneyimiyle önüne tümüyle sınırsız demokrasi olanaklarını koysanız, kent yaşamı acaba ne hale gelir? Bu sorunun farkındayım. Burada hepimiz için bir eğitim meselesi var. Çan-Çor-Yoz Ankara'sıyla beraber, bütün bu Ankaralılarla beraber, bizim de bir parçası olduğumuz bir **demokrasi eğitiminden** geçmemiz gerekiyor. Bunun imkanlarını yaratabilir miyiz? Böyle bir proje geliştirebilir miyiz? **Hakikatler bizim tekelimizde mi?** Tehlikeleri sadece biz mi biliyoruz? Hayır. Biz de bu Ankara'nın, bu Türkiye'nin bir parçasıyız. Biraz fazla okumuşuz hepsi bundan ibaret.

Öyle bir mekanizma yaratalım ki, bu kopmaları vs. yi biraz ortadan kaldırsın ve sorunları çözmeye yönelik **kolektif** bir **iradenin** ortaya çıkmasını sağlasın. Bu mücadele sadece siyasi partilerle ve sivil toplum örgütleriyle sınırlı bir mücadele haline getirilirse, büyük bir açmaz içine gireriz. Çünkü onların kendisi de demokrasi ve katılım sorunlarından muzdaripler. **Biz, sorunları çözebilecek bir mekanizma nasıl yaratılır, bunu konuşmalıyız. Sorunları biz çözemeyiz.** Bu mümkün değil.

Onur Karahanoğulları- Yani sorunu doğru saptamadığımızı söylüyorsunuz. Arkadaşımızın verdiği örnek açık dilli idi aslında. Kastettiği ile değil de terminolojisi ile açıkltı. Çankaya Belediyesi iki konuda karar alacak, halka soruyoruz: Kaldırımları mı yapalım, elektrik direklerini yeraltına mı indirelim? Faruk, süreci anlatırken "ihale aşaması"nı vurguladı. Yani işin mutlaka bir müteahhide verilmesi düşünülüyor. Bu söylemimize yerleşti. Belediyenin siyasal tercihi, müteahhide de belirliyor. Belediyenin siyasal görüşleri ile işleri alan müteahhitler için bir tipoloji bile geliştirebiliriz. Çankaya Belediyesi ise şu tip, Büyükşehir için bu tip, bunlar önemsiz.

Önemli olan dilin varsayımı. **Belediye faaliyetlerinin piyasalaştırılması varsayılıyor.** Bu söylemde, belediyenin

kendi makine parkı, kendi işçileri ve bu sayede yapılan işlerde üretilen değerın belediye bütçesinde kalması gibi bir olasılık yok. Sorun burada kanımca. Her mal ve hizmet üretimi, emekle sermayenin her bir araya gelişi bir artı değer yaratır. Kamuda yapıyorsanız bunu, kamusal olanaklarla yapıyorsanız, o artı değer yine sizin kullanım alanınızda kalır. Demokrasi de budur işte. Kamu alanı yaratırsınız orayı sürekli derinleştirirsiniz, geliştirirsiniz...

Ahmet Kardam- Demokrasi bu mu?

Onur Karahanoğulları- Elbette savlarımı kabaca aktarıyorum. **Kamu ile demokrasi bağlantısını** daha sonra açmam gerekir. Bunu tartışmanın ilerleyen kısımlarına bırakıyorum. Kamuda üretilmesi gereken her hizmeti, özel girişime yaptırırsanız, **kamu alanında yaratılan artı değeri özel girişimcilere aktarmış** olursunuz. Zaten, özel girişimci de, kamu alanında (ihalelerinde) kâr olduğu için o alana girer. Hatta bu oran çoğu zaman piyasadakinden daha yüksektir. Bu şekilde kamu sürekli piyasayı geliştirirse, bize de kala kala kusurları olan bir kamu hizmeti kalır. Örneğin, şehir içi toplu taşımacılıktan yaratılan artı değer bir takım özel girişimcilerdedir, mesele budur. Burayı çözmemiz gerekir.

Küreselleşme karşıtı hareketler bizim ülkemizde çok ilginç değerlendiriliyor. Bu hareketlerin bir kısmı "okunmuyor". Küreselleşme karşıtı hareketlerin çok önemli vurgularından birisi, piyasa ve kapitalizm dışı başka bir dünyanın mümkün olduğunu kabul etmesidir. Küreselleşme karşıtı hareketin büyük çoğunluğu bu arayışına sosyalizm filan da demez, ama şunu da vurgular, piyasa dışı bir dünya mümkün, dünya satılık değil. Bizdeki vurgu ise, saf bir demokrasi anlayışı üzerine. Belki de üzerimize çöken karabasan nedeniyle bir türlü, "bölüşümün, piyasa dışı alanların mümkün olabileceğini" düşünmüyoruz.

Faruk Şahin- Bir soru sorabilir miyim? Problemi nereden koyarak başladığınız çok önemli. Siz bölüşümü öne çıkardığınız için ben o örneği verdim. Burada önce nasıl bir yatırım yapılacağına, sonra da yatırımın uygulama türüne karar vermek diye ayrı iki adım çıkıyor. Ben bu iki adımı ayrıarak tartışmayı önerdim aslında sadece, çünkü esas anlamda ilk adım, yani kararı kimin vereceğinde ortak bir kanımız varmış gibi görünüyor. İkinci adımı tartışmaya başlarsak orada da önemli olan nasıl olacağından çok, nasıl olacağına kimin karar vereceği olmayacak mı? Belediye hizmetlerinin tümünün tüm Türkiye'de, sadece belediyelerin olanakları ile kendileri tarafından yürütülmesi için genel bir politika oluşturmak mıdır konuştuğumuz? Sizin dediğiniz anlamda, oluşan artı değeri tekrar belediyeye döndürdüğünüzde zaten bir vergi oluşmadığı için bölüşüme açılacak yeni bir artı değer oluşmayacak ve aslında belediyenin geliri olarak varsaydığımız büyüklükte küçülmeye başlayacaktır. dolayısıyla sorunu bölüşüm olarak aldığımızda sadece belediye hizmetleri sonucunda oluşan artı değerın bölüşümünden bahsediyor olamayız.

Aykut Ülkütekin- Değer kavramı kullanıldığında paraya takılıp kalıyorsunuz, ama değer öyle değildir. Değerin karşılığında, başka bir hizmet ya da mal vardır. Ben sizin çöpünüzü götürüyorsam siz benim kapımı boyarsınız. Belediyenin sorunu birisinin çöpünü götürdüğü için para

alırken başka birine hizmeti karşılıksız veriyor olması. Siz onu söylüyorsunuz, kamusal hizmeti özel teşebbüse vermekle kamusal hizmetten çıkmaz. Burada tartışılacak konu parayı kimin aldığı değil. bu bir muhasebe konusu.

Onur Karahanoğulları- Tartışmanın tam can alıcı noktası burası. Bunu tartışmadığımız zaman geniş halk kitlelerinin katılma sorunu gibi, aslında gayet **elitist** olan, elitizme düşmemek için büyük çaba sarf etmemize rağmen gayet elitist olan bir konuyu tartışır dururuz.

Aydın Köymen- Böyle bir süreç nasıl katılabilir diye bir soru sormuştunuz, ben size aklıma şimdi gelen bir örnek vereceğim. Stockholm limanı, Stockholm Belediyesi'nin bir işletmesi. Bu limanda çalışanlar var, yükleme boşaltma işlemlerini yapanlar; ondan sonra ticari acentalar var, mal girişini organize edenler; gemileri işletenler var. Bu bahsettiklerim tamamen sınıfsal kategoriler. Limanda mesela, yükleme boşaltma ücretleri ne olacak, limanda çevre düzenlemesi nasıl yapılacak, çalışma saatleri nasıl ve neye göre tespit edilecek, limanda yeni yatırım kararlarını kim alacak? Bunlar ve benzeri tüm sorularla ilgili kararları, bu söylediğim kategorilerde insanların oluşturduğu binbeşyüz, ikibin kişilik topluluk veriyor. Doğal olarak burada da en güçlü olanlar, bizzat limanda yükleme boşaltma işlemini yapan işçiler, çünkü onlar çoğunlukta ve sonuçta bütün bu kararlar onların etkisi ile oluyor, kararı onlar vermiş oluyor. Belediyeden de sadece ve sadece teknik yardım alıyorlar, büyük bir projenin hazırlanması gibi. Bütçe de bu topluluk tarafından belirleniyor ve gerçekleştiriliyor. Bu tabii ki teknik bir örnektir. Sordunuz da onun için bu örneği verdim. Şimdi burada belki de bu işçiler, işverenler tarafından satın alınıyordur, kandırılıyordur. Dolayısıyla haklarını çok iyi koruyamıyorlardır vs., çünkü öbürlerinin elinde para vardır. Tabii bunlar mümkündür, ama bu eğer, yeni bir katılım ve yeni bir kavramsal ifade biçimi olarak düşünülürse fonksiyonlara göre katılım diye de bir şey çıkar karşımıza, bu da büyük bir ölçüde bölüşümle ilgilidir. Buradan ne çıkar? Eğer tartışmamız yerel yönetimlerin nasıl düzenleneceği ise, buna

önemli ve etkin bir katılım olabileceğini düşünenler, yani buna olumlu bakanlar şunu söyler; “Yerel yönetimlerin yetkilerini ve faaliyet alanlarını artırmak lazımdır. Bir takım faaliyet alanlarını mutlaka yerelleştirmek lazımdır.” Bu sonuç çıkar. İkincisi, bu faaliyet alanlarındaki fonksiyonlara katılımı sağlayacak mekanizmalar üretilmek durumundadır. Buna karşı olanlar da başka argümanlar ileri sürebilirler vs. onun için ben şunu söylemek istiyorum, yani biraz önceki tamamen genelde kalan tartışmanın ötesine geçebilirsek ve sizin sorduğunuz katılım mekanizmaları nelerdir, katılım ne işe yarar neyi değiştirir sorularını, onları tek tek ele alarak ve irdeleyerek belki somutlaşmasını sağlayabiliriz. Ama siz diyorsanız ki, bu yerel yönetimlerde, mahalli idarelerde, belediyelerde katılım bir sorunsal teşkil etmiyor, bu sadece bizim gibi insanların spekülasyon yapabileceği üzerine konuşmaktan çok hoşlanacağı bir şeydir, o zaman bir karar verelim. Yani öyleyse eğer siz neyi tartışmak istiyorsunuz? Ben ikisini birden yapmayı önerdim. İkisini birden yaparken de gelin biraz daha somuta inelim. Eğer katılımı önemsiyorsanız, bu somut çerçevede sizin söylediğiniz sorunları da tartışmaya devam edelim.

Tarık Şengül- Çok kısa bir örnek verebilir miyim? Yapılmış iki araştırma var: Biri Japonya'da biri Amerika'da. Sonuçlar çok açık biçimde gösteriyor ki, katılım gelir dağılımının eşit olduğu topluluklarda çok daha başarılı gerçekleştirilebilen bir süreç. Gelir dağılımının bozuk olduğu durumlarda, gelir dağılımından pay alamayanların katılma istekleri azalıyor. Türkiye kentlerinde, özellikle de yaşadığımız bu dönem içinde, (biraz önce Ankara'nın nasıl parçalandığını siz söylediniz hocam), böyle bir durumda ve bunun ucunu göremiyorken, katılım sorununu, tam da bu sorunun kendisine referans vermeden, nasıl tartışacağımızı ben anlamış değilim.

Onur Karahanoğulları- Ankara'da, sözünü ettiğinizin kültürün oluşmasında Melih Gökçek'in, tam da söylediğim mantık çerçevesinde yaptığı işlerin büyük etkisi var. Melih Gökçek, kamusal alanın, piyasa dışı alanın önemini fark edip

insanlara herhangi bir ücret ödemededen veya çok **cüzi ücretlerle** kullanabilecekleri **kamusal alanlar ve hizmetler** yaratıyor. Bu hizmetlerden yararlanan insanların belediyeye olan bağlılıkları hatta kişiye olan bağlılıkları oluyor veya artıyor. Bir **alt kültür** gibi, **kurtarılmış alanlar** gibi noktalar yaratılıyor. Siz bir sosyal demokrat belediyede işte katılım, işte demokrasi "buyurun kent meclislerine katılın" dediğiniz pek de etkili olmuyor. Orta yaşı aşmış sosyal demokrat bayanlar, emekli beyler, birtakım üniversiteli gençler, Atatürkçü Düşünce Derneğinde örgütlenmiş insanlar. Ancak **kentli elitlere** ulaşabiliyorsunuz.

Özetle söyleyeyim: Kamu hizmeti alanının piyasa dışına alabildiğince taşınması, o alanın derinleştirilmesi solun, **soldan belediyecilik** yapmayı düşünen insanların gündemi olmalıdır. Ancak bunu yapabilmek Türkiye'de artık pek de mümkün görünmüyor. Çünkü meslek odalarında ve sendikalarda örgütlenmiş olanların birçoğu, aslında iktidarlar tarafından parçalanarak piyasaya devredilmiş alanlarda veya piyasa ile ilişkiye geçirilmiş kamu hizmeti alanlarından hayatını kazanan kişiler. Eğitimin özelleştirilmesine karşı politika üretelim dediğinizde, çoğu kişinin kendisini bu sürecin kıyısında köşesinde var ettiğini görüyorsunuz. Nasıl karşıt tepki üreteceksiniz. **Kanıksamışlık ve görmezlik** artık sınıfsal bir tavır haline dönüşmüş.

Tarık Şengül- Ankara için bu tür bir yerel yönetim programına, diyelim ki biz burada bir ölçüde katkı yaptık ve Mimarlar Odası da hazırladı. Benim merak ettiğim konu, bu program daha önce sözü edilen Güney-Kuzey ayrışmasına, ya da benim gördüğüm biçimiyle yeni kutuplaşma biçimine, yani kentin varsıllarının kenti terk ederek kendilerine kent dışında kapatılmış mekanlar üretmesine ve kenti kaderine terk etmesine yönelik bir takım önerileri olacak mı olmayacak mı? Bakın Ankara Belediye Başkanı'nın da ortak olduğu söylenen bir konsorsiyum, bu tür bir iç boşaltma işleminin öncülüğünü yapıyor, Armada örneğinde olduğu gibi. Burada biz bu tür sorunlara ilişkin bir şey söyleyecek miyiz, söylemeyecek miyiz?

Onur Karahanoğulları- Hayır biz söylemeyeceğiz. Vatandaş olarak siz söylersiniz. Bunun söylenecek mekanizmayı konuşalım diyorum. Hangi mekanizmada söyleyeceksiniz. Dediğim gibi AKP kadroları Amerikan eğitiminden geçmiş insanlarla dolu. Burada bir komplo teorisi geliştirmiyorum. Bu kadrolar, eğitimlerini, üniversite eğitimlerini burslarla İngiltere'de, Amerika'da yapmışlar. Bu kişiler oralarda gördüklerini önercekler. Örneğin, okullar yerel yönetimlere devredildiği zaman, yoksul ailelerin eline birer kupon verecekler herkes gidip okulların performansına, hocaların performansına bakacak ona göre seçecek. Bu, eğitim hizmetinin işleyişine katılım. Ya da örneğin, İdare usul yasası çıkaracaklar, idari işlemler yapılmadan önce halka danışacaklar. Problem yok.

Ahmet Kardam- Bir takım olumsuz katılım örnekleri sıralayarak, katılımın pek de iyi bir şey olmadığını söylemek istiyorsunuz.

Onur Karahanoğulları- Neye katılım? **Katılım kendi başına bir değer mi?** Habermas'ın bu başlıkta bir yazısı vardı.

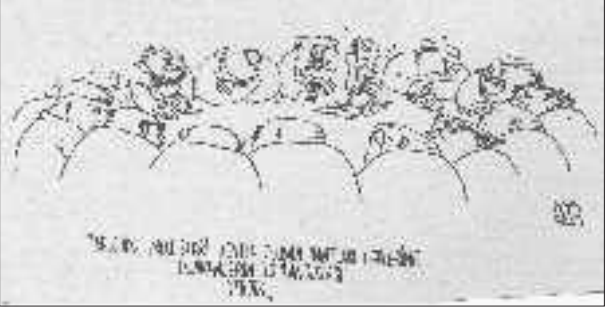
Akın Atauz- Bölüşüm sorununu masaya koyalım ve onu tartışalım. Peki, **bölüşüm sorunuyla ilgili kararları kim alacak?** Nerde alacak?

Tarık Şengül- Benim böyle bir önerim yok. Ben bölüşüm ve bu tür bir kimlik katılım siyasetinin birbirinden ayrılabilir şeyler olduğuna inanmıyorum. Bunları, giderek sadece katılım mekanizmalarını tartışan ve mekanizmaların ne tür sorunlara yönelik olduğunu tartışmayan bir yaklaşıma karşı söyledim. Ben bölüşüm ve kimlik sorununun iç içe olduğunu düşünüyorum. “Nasıl bir yönetim yapısı, nasıl bir hizmet sunumu ve nasıl bir katılım mekanizması” dedim başta. AKP hükümetinin ilk ikisine ilişkin önerileri var. Katılım mekanizmalarına ilişkin önerisi çok soyut. Biz burada tersi bir durum yaratıyoruz diye düşünüyorum. Yani sadece katılım mekanizmaları üzerinden düşünüyoruz. Mesela nasıl bir yönetim yapımız olacak?

Belediye dediğimiz şeyin kentle ilişkisini kurarken nasıl bir örgütlenme gerçekleştirecek, bunun aracılığıyla nasıl bir hizmet sunacak, kimlere hizmet götürecektir? Ne tür hizmetlere öncelik verecek, hangi kesimleri öncelikli kesimler olarak tanıyacak vs. Ama bütün bu sorunların içine katılım sorununu da sokmak zorundayız. Bakın katılımcı bütçe diyor. Bütçeden bahsediyor. Burada, bölüşümle sizin katılım dediğiniz boyutları bir araya getiriyor. Sınıfsal ve diğer kimlikler temelinde bütçenin, kentteki kaynakların nasıl paylaşılacağı konusu, birbirinden ayrı şeyler değil. Ama tartışmanın geldiği yer, böyle bir yer değil.

Akın Atauz- Soru, bunu nasıl ele alacağımıza ilişkindi. Mükemmel bir model yok. Elbette her katılım modeli olumlu ve olumsuz bir çok sonuç verecek. Hangi toplumda, hangi zamanda, hangi konjonktürde uygulandığında, başarısı garanti bir modeli kim yapmış; kim yaptığını söyledi? Her modelin içinde mutlaka başarısız yönler olacaktır. Yerel Gündemle ilgili örneklerde ben de görüyorum... Çok küçük bir grup ev kadını, ADD'li gençler ve bürokratlar var. Ama bu demokratik mekanizmalara sahip olan bir kent modelinden vazgeçmeyi gerektirir mi? **Garantisi olan ve sadece olumlu sonuçlar verebilecek bir model düşünebilir miyim?** Düşünemeyeceğim için, katılımı ilgili çok sorun olabilir ama bu sorunlara rağmen, bu mekanizmayı nasıl geliştirip işler hale getireceğimi aramamalı mıyım?

Bölüşümle ilgili tartışmanın arkasında nasıl bir karar alma mekanizması var? bölüşümü daha iyileştirecek, kent yoksullarının durumunu iyileştirecek karar nasıl oluşturulacak? Kimler oluşturacak, biraz önce sorduğunuz

üç kategorideki soruyu bölüşümle ilgili olarak da sormamız gerekmez mi? Nasıl katılımın bir çok riski/ tuzağı olabileceğini düşünülüyorsa, **bölüşüm sorununda demokrasisiz bir ortamda merkezi kararlar almanın** da bir çok **risk**i/ tuzağı olabileceğini düşünüyorum. Dolayısıyla, aslında bu sorunların her ikisine de iç içe bakmayı başarmalıyız. Böyle bir bakış, sorunlardan birini daha önemli ya da önemsiz hale getirmiyor.

Faruk Şahin- Karar verme mekanizmasının kendisini katılımın esasına oturtmak daha önemli değil ama başlangıç noktası. Kentte ya da adına kent demek zorunda da değiliz, herhangi bir mahalle, belli sayıda insanın bir arada yaşamayı tercih ettiği herhangi bir yerleşim biriminde, o yerleşim biriminde atılacak her önemli adımın kararının katılımcı bir süreç içinde oluşması. Bu süreçlerden biri de mesela üretilecek hizmet ile oluşacak kaynağın nereye aktarılacağına ilişkin karar da olabilir. Onun için tam sözümün sonunda şey demiştim, toplu taşımada özel bir hizmeti mi yoksa belediyenin kendi araçları ve elemanı aracılığıyla sürdürülecek bir hizmeti mi istiyoruz. Böyle konuları ayrıtısında tartışabilmeli insanlar, pek çok yanlış uygulamada bu yolla ortaya çıkacaktır. Ama bazı faaliyet ve hizmetler için bu süreç biraz daha zor, inşaat ya da temel ulaşım planı vb., çünkü teknik sorunlar var. Ancak bu süreçlerde ayrıntılı bilgilendirmeler ile çözülebilir, kentli olmak bu bilgileri edinmeye ve sorgulamaya hakkımız olduğu anlamına geliyor. Ben ne yapılmasını istiyorum, nasıl yapılmasını istiyorum ve sonuçta nasıl bir kent istiyorum, bir kentlinin temelde vereceği her karar, o istediği kenti kurmak yönünde vereceği katkı da olur aynı zamanda. Bölüşümün kendisi de dahil olmak üzere her konuda. Dolayısıyla biz kentliler olarak yaşadığımız kentleri / kentsel alanları seçerken (zaten Çan-Çor-Yoz tanımı da bu durumla ilintili) de gelir dağılımını zaten ister istemez göz önünde bulunduruyoruz. Bu kararlarımız ile kent içinde hareket ediyor, yer değiştiriyoruz. Bu yer değiştirmeler her seferinde nasıl bir yerde yaşamak istediğimiz kararının da bir sonucu oluyor. Sadece kent mekanı, gelir dağılımı değil, etnik köken ya da dünya görüşlerimizin de etkisi ile zaman zaman Çan-Çor-Yoz gibi ayrımların ötesinde ciddi gettolaşmalar da görüyoruz. Dolayısıyla bu insanların hepsi deminden beri bizim üzerinde konuştuğumuz kararları her gün kendi hayatında her an veriyor, öyle ya da böyle. Mesela gidip de bir belediyenin bir uygulamayı nasıl yapacağını belirleyemediği bir durumda yaşadığı yeri değiştiriyor aslında. Bunu bilinçli olarak yapmıyor belki ama mesela gidip de sandıkta derdini arayacak ya da birilerinin onun adına aramasını sağlayacak kadar bekleyemiyor. Keçiören'den rahatsız oluyor, yaşadığı belediyeyi değiştiriyor.

Burada önemli olan, kentlilerin her gün verdikleri bu kararları, yaşama biçimini sürekli değiştirerek değil de gerçekten o kentin yönetimine ya da diğer anlamıyla kendi yaşamının yönetimine katılarak vermesi. Aslında çok net bir cümleyle bu özetlenebilir diye düşünüyorum, yani, şu anda

bizim içinde yaşadığımız herkesin adına karar veren ve herkes için her şeyi yapan süper Belediye Başkan'ı modeli yerine; herkesin kararlara katılmasını sağlayabilecek tüm süreçlerin, en iyi şekilde organize edilmesini sağlayacak bir yerel yönetim modeline varabilmek. Bunun sonucunda, gelir dağılımı konusu da kendiliğinden bir tartışma konusu haline gelecektir diye düşünüyorum. Aksi takdirde sizin dediğinize katılmamak mümkün değil. Katılım ve gelir dağılımı arasında çok önemli bir ilişki olduğu tespit edildi diyorsunuz. Tespit edilmese şaşardım. Mutlaka vardır. Ama o katılım ve gelir dağılımı ilişkisi hangi taraftan yürünerek çözülecek önemli olan o. Yani sonuçta bir şeyi yazmaya, çizmeye, üzerinde konuşmaya onu masanın ortasına alıp etrafında tartışmaya başlarken öncelikle tutmamız gereken bir kritere ihtiyacımız var. Konuların hiç birini masanın dışına atmak gibi bir dert olmamalı, ama o konuları tartışırken neresinden tutarak çekeceğimize karar vermek gerekiyor. Katılım olgusunun böyle içi boşaltılarak her yerde öne sürülmesine ilişkin tüm çekincelerinizi anlıyorum, ama yerel yönetim dediğiniz şeyin içinden herhangi bir konuyu tutup çektiğinizde, dönüp dolaşıp bağlanacağı nokta yine katılım oluyor. Çünkü bir insanın yaşama biçimini düzenlemenin tüm koşulları üzerinde tartışıyoruz. Çok önemli bir demokrasi eğitimidir bu süreç her kentli için.

Tarık Şengül- Şöyle bir tehlike de var gibi geliyor bana: Biraz geçmişe ve bugüne bakarak yaşıyoruz. Aslında bizim konumumuzdakilerin geleceğe de bakması gerekiyor. Ben buradaki tartışmamıza çerçeve oluşturan bir pratiğin, ya da bir olgunun altının çok ciddi biçimde kazıldığını da görüyorum: vatandaşlık olgusu. Burada tartıştığımız katılım biçimleri, vatandaşlık olgusunu temel alıyor. Ancak son dönemdeki uygulamalarla bunun altı kazılıyor, içi boşaltılıyor. Yani, bir anlamda başka tür bir kent modeline doğru gitmeye zorlanıyoruz.

Faruk Şahin- Vatandaşın müşteriye dönüşmesi.

Tarık Şengül- Burada, bunun ötesinde başka bir şey var, müşterinin ötesinde bir şey. O da gene bir hizmet alma-verme ilişkisinden yola çıkıyor. Burada her kenti bir ekonomisi olan küçük bir ulus devlet diye düşünün. Nasıl ulus devletler birbiriyle yarışıyor, yanındaki kentle yarışan... Kentini ortak birim olarak başarılı kıldığı ölçüde vatandaş olunabilen bir modelden bahsediyoruz. Böyle bir geleceğe doğru itiliyorsak, burada klasik bir vatandaşlık durumuyla karşı karşıya değiliz. Daha önce mesela Ankara'daki Kamu-Sen işçisiyle İstanbul'daki İzmir'deki ortak grev yapıyorsa, bu önerilen modelin içinde bunlar yarışacaklar. Başka tür bir senaryonun içindeyiz. Artık Kamu-Sen yok. Yerelle sınırlısınız.

Gelmek istediğim şey şu: Şimdiye kadar kaynaklar başka bir yerde, ulusal düzeyde bölüştürülüyordu, biz de Ankara'ya ne düşüyorsa, kendi içinde bölüştürüyorduk. Bundan sonraki senaryoda "kaynağını kendin yaratacaksın ve bunu kendi içinde bölüşeceksin" diyor. Burada kaynak yaratma ve dağıtımı süreçleri üzerine de konuşmamız gerekiyor. Dolayısıyla, bölüşüm sorunu hem üretim, hem de yeniden dağıtım düzeyinde karşımıza çıkan bir sorun. Bütün bunları, bu tür esaslı soruları biz kendi senaryomuzun dışında mı bırakacağız, ben bunu anlamak istiyorum.

Eğer dışında bırakmak mümkün değilse, o zaman "biz nasıl bir kent istiyoruz?" sorusuna yanıt vermek gerekir. Bu benim için çok önemli. Mimarlar Odası ya da başka bir kuruluş, bu tür bir "yarışan kentler" modeli varsa, nasıl olur da buna karşı kendi pozisyonunu tanımlayamaz?

Ahmet Kardam- Bu sorunuza ilişkin bir öneride bulunabilir miyim? Bence soru doğru değil: "Nasıl bir kent istiyoruz?" Ben sizinle aynı kenti istemek zorunda değilim. Öyle bir yöntem izleyelim ki, sizin kent anlayışınızla benim kent anlayışımın bir **hakemi** olsun, orda çözülsün.

Tarık Şengül- Hakemle değil, burada bir müzakere yapabiliriz.

Ahmet Kardam- Biz hakem olamayız, farklı şeyleri savunuyoruz.

Tarık Şengül- Olabilir.

Ahmet Kardam- Yapmayın. Şimdi burası hakikatleri bilen bir kurul mudur? Değildir, olamaz.

Tarık Şengül- Hakikatleri bilen var mı?

Ahmet Kardam- İddiası olabilir. Böyle bir iddiada, hakikati bildiğim iddiasında değilim. **Hiçbir kurul**, kimlerden oluşursa oluşsun, **hakikati bilme iddiasında olamaz**.

Tarık Şengül- Hakikatin siyasi düzlemde kurulduğunu düşünüyorum.

Aykut Ülkütekin- Finlandiyalı mimar arkadaş Finlandiya'daki uygulamalardan söz etti. Burada kentsel demokrasi tartışmaları olunca hemen aklıma o geldi. Orda şöyle bir uygulamadan bahsediyor. Kentin yapılması sürecinde bütün halkın fikri alınır. Herkes fikrini söyler, ama en sonunda herkes meslektaş olmadığı için iş planlamacılar kalır ve onların dediği olur. Demokraside, herkes fikrini söyleyebilir ama, uygulamada, fikrin de demokrasinin de sınırları var, yapılabilecek olan var. Yani planlama zaten birileriyle uzlaşmaz olan kavramları bir araya getirme sanatı değil. Bir araya gelenler zaten organiktir, kendiliğinden olur. Boşluk doldurur. Muhakkak ki ayrılıklar olacaktır ve muhakkak ki insanlar kendi görüşlerinden taviz vermek.. durumunda kalacaklardır.

Tarık Şengül- Ben sonsuz bir post-modern göreceliliğinin mümkün olunduğunu zannetmiyorum. Şu konuda çok iyi anlayacağımızı zannediyorum: Bu kentteki kutuplaşmadan siz de, ben de bir anlamda rahatsızız.

Onur Karahanoğulları- Çan-Çor-Yoz ekseninin yanlış olduğunu nasıl söyleyebiliyorsunuz? Bu eksenin kötü olduğunu söylüyorsunuz. Böyle bir iktidarınız var mı? Çan-Çor-Yoz'u hangi kıstasa göre değerlendiriyorsunuz? Çan-çor-yoz'un olumsuz olarak değerlendirilmesi bile bir **iktidardır**. Kendi mantığının içinde kalırsak sizin buna hakkınız yok. Eğer aynı çerçeveyi sürdürürsek, hiçbir şekilde bir gerçeklik yoktur. **Post-modern durum** tam da böyle bir şeydir.

Ahmet Kardam- Şimdi bakın, ben post-modernizmi falan savunmuş değilim.

Onur Karahanoğulları- Hayır bu, sizin kurduğunu çerçeve içinde bir değerlendirme; bir suçlama falan değil. Ben sadece kendi söyleminiz içinde bir gelişkiyi vurgulamak istiyorum.

Ahmet Kardam- "Nasıl bir kent istiyoruz?" sorusunun cevabını burası verecekse, bunda bir hata var.

Tarık Şengül- Biz cevap vermiyoruz, burada bir platform oluşturuyoruz. Bir öneriyle çıkıyoruz. Pozisyonumuz belli. Şunun ötesinde bir şey söylemiyoruz ki, "Biz, Mimarlar Odası içinde bir grup, böyle bir çalışma yaptık ve bu çalışmanın ortak noktaları şunlardır." diyoruz. Aslında bir kesim olarak çıkıyorsunuz. Şöyle bir şey yapabileceğime ben de inanmıyorum, post-modernizmden önce de inanmıyordum: Ankaralıları ideal bir kent veririm diye iddiam yok. Ama, bugünkü problemlerden yola çıkarak, bu sorunlara kafa yoran biri olarak, benim gibi kafa yoran insanlarla bir araya gelip, bazı şeyleri nasıl çözebileceğimiz konusunda, bir takım öneriler geliştirebiliriz. Bu tartışmaya açılan, başka platformlarda da tartışmaya açılması gereken bir öneri olduğu ölçüde, yapıcı bir süreç olarak ortaya çıkar. Yoksa topluma dayatılması gereken bir şey değil. O yüzden ben burada sorun görmüyorum. Somut önerilerin geliştirilmesi konusunda, belki hakemlik sürecine de gerek kalmadan, burada tartışabiliriz. Uzlaşmazlığın olduğu bir durumda hakeme ihtiyaç duyarsınız. Ben burada o tür bir çelişkinin olmayacağını umuyorum.

Ahmet Kardam- Siz ummuyorsunuz, ama olabilir. Burası Ankara'nın bir parçası olarak mı görüyor kendisini, yoksa Ankara'nın özel bir parçası olarak mı?

Tarık Şengül- Ankara'nın bir parçası, hem de özel bir konumdaki parçasıyız.

Ahmet Kardam- Öyle mi? Ben kendimi özel bir parçası olarak görmüyorum.

Tarık Şengül- Ben görüyorum. Ankara kenti üzerine sürekli düşünen/yazan birisiyim. Buradaki diğer insanların da benzer özellikleri var. Ama başka insanlara, bu konumdan yola çıkarak bir şeyler dayatma hakkına sahip değilim. Çok açık ki, buradaki insanların önemli bir kesimi Ankara üzerinde, sokaktaki herhangi bir insandan çok daha fazla düşünmüştür. Bu özel bir konum getirmiştir. Ama buradan yola çıkarak, kentle ilgili reçeteler yazma yetkisini verir mi diyorsanız, bence vermez.

Ahmet Kardam- Ben yanlış mı anladım sizin önerinizi? Nasıl bir kent istediğimiz üzerinde anlaşalım dediğinizde.

Tarık Şengül- Benim perspektifim çok açık: Ben bütün ezilen kesimlerin (sadece işçi sınıfını kastetmiyorum burada) savunusunu yapabilecek bir kent modeli ve buna uyan bir yerel yönetim yaklaşımının geliştirilebileceğine inanıyorum ve böyle bir gruba geldiğimi düşünüyorum. Buna bir itirazım yok. Ben burada tekil bir yapının da peşinde değilim. Ticaret Odası da çağırdı, .katılmadım. Mimarlar Odası çağırdığında niye geldim buraya, çünkü bir ortak paydayı paylaştığımızı düşünüyordum.

Ahmet Kardam- Ben arzu ederdim ki, Mimarlar Odası buraya Ticaret Odasından da bir temsilci çağırması olsun.

Tarık Şengül- Olabilir. Bütün meselenin de burada çıktığını düşünüyorum. Herkesi memnun edecek planlar hayalini 1960'larda bıraktık. Böyle bir planlama, böyle herkesi memnun edecek bir kentsel gelişme modeli olamaz. Bu işin en temelinde, soyut anlamda, ezilenler ve ezenler vardır. Onun altında, daha farklı düzeylerde belki ortak paydalar elde edersiniz. Ben, buradan Ankara'nın ezilenlerine hitap edebilecek bir öneri çıkacağını düşünüyorum. Eğer bunun dışında, Ticaret Odasıyla sizin anladığınız anlamda çoğulcu bir platform oluşuyorsa, kişisel olarak benim orada yerim yok. Ben sınıf perspektifinden bakarım. Anlaşırız, anlaşamayız ama bir perspektif vardır.

Akın Atauz- Bizi kim o yoksulların ve ezilenlerin savunucusu yapıyor? Biz nasıl oluyor da onların savunucusu oluyoruz? Bu, kendiliğinden ve objektif bir süreç mi?

Tarık Şengül- Bu tarihsel bir süreç. Bu böyle yaşanan bir süreç.

Akın Atauz- Kim yaşıyor bu süreci.

Tarık Şengül- Hepimiz.

Akın Atauz- Benim savunucusu olduğumdan kendisinin haberi var mı?

Tarık Şengül- Olup olmamasının hiç önemi yok. Ben öyle bir perspektiften bakmıyorum. Hakikaten tartıştığımız sadece

bir yerel yönetimler modeli değil. Başka tür siyasal projelerin, geldiğimiz bu noktada nasıl aynı platformda tartışılıp, sonunda iki ayrı çizgiye bölündüğünün güzel bir göstergesi buradaki tartışma. Beni, bulunduğum konum itibarıyla orta sınıf addedebilirsiniz. Ama ben geldiğim yer ve de taşıdığım değerler itibarıyla, gecekonduda doğmuş; o değerleri uzun süre belli bir yerel toplulukla paylaşmış bir insanım. O yapının içinden mekansal olarak kopmuş olmakla birlikte, ilişkilerim o kesimlerle hala farklı biçimlerde sürüyor. Dolayısıyla, elit olma iddiasıyla bir şeylere destek olma faaliyetinin içinde değilim. Kendi tarihsel gerçekliğimin içinden gelerek bir takım değerleri savunuyorum.

Onur Karahanoğulları- Şunu sormak da herhalde yeterli olur, kişilerin, konuşma ve irade açıklama hakkı, bir yerlerden verilen yetki ile mi oluşur? "Siz kent yoksulları adına nasıl konuşuyorsunuz?" diye soruluyor. Ben gidip kent yoksullarından noterden vekalet mi alacağım? Adına konuşulan insanlardan bağımsız olarak konuşuyoruz, ama her konuşan, aynı zamanda siyasal bir öznedir, siyasal bilgiler taşır. Çok küçük de olsa, büyük de olsa, bütün toplumsal ilişkiler her zaman siyasal ilişkilerdir ve biz burada siyasal bir ortamdayız. Ben kendi adıma konuşayım, kendi görüşümü bu ortamda ön plana çıkartmaya çalışıyorum. Aslında, siz de kendi görüşünüzü ön plana çıkarıyorsunuz. Hepsi bir **iktidar mücadelesidir** bunların. Buraya başladığımızda hakim olan hava ile şu anda hakim olan hava arasında çok önemli fark var.

Aykut Ülkütekin- Terminolojide açıklık olmadığı zaman ben anlamakta zorlanıyorum. Şimdi kent yoksulları derken bu adamlar kente geldikten sonra mı yoksul oldular, yoksa kente gelmeden önce de yoksul muydular? Bu, kentin fonksiyonunu çok farklılaştırır, bizim bakışımızı da farklılaştırır. Yani kent bir takım yoksul insanları alıp, onları uygun bir gelir düzeyine yükseltme aracı mıdır, yoksa bu kentteki insanların fakirleştirilmesini engellemenin yollarını bulmak için mi bakmamız lazım?

Onur Karahanoğulları- Biz kent yoksullarını tartışmıyorduk. Bu örneği, kent yoksulları örneği adına konuşulacak insanlardan yetki almamız gibi bir zorunluluk olmadığını vurgulamak için vermiştik. Konumuz kent yoksulları değil. Şunu hallederek, en azından kendi adıma hallederek devam edeyim: çekincesiz bir şekilde laf söyleme iktidarının kendime ait olduğunu düşünüyorum. Sizin iktidarınız benim sözlerimi bastırıyorsa bir şey diyemem. Zaten bastırılmakta. Ama herkesin laf söyleme iktidarı, siyaset yapma imkanı var.

Başa dönelim. Yerel seçimlerdeki talepler ve yerel yönetim modeli tartışılıyordu. Ben görüşümü özetleyeyim: **Önerim, kamucu belediyeçilik.** Başka hiçbir şey değil. Katılımcı belediyeçilik, demokratik belediyeçilik, şeffaf belediyeçilik bunların hepsi hikayedir. Yani, şu an için, temel siyasal talep olarak ortaya konulması açısından hikayedir. Talep inşa edeceksiniz, ilke oluşturacaksınız. Süleyman Demirel çıktı şeffaf karakollar dedi, demokrasi getireceğim dedi, diğer şeyler önemli değil miydi, önemliydi. Ama Süleyman Demirel'in seçimlerdeki ana aksı buydu.

Konumuz bakımından, kendini halktan yana, soldan yana genel olarak toplumdan yana gören bir siyasal partinin yerel seçimlerdeki ana aksı da kamucu belediyeçilik olmalıdır. Katılıma gelince, şunu sormalıyız: Katılım bakımından, katılım imkanları sunmak bakımından piyasa alanı mı daha fazla olanak tanımaktadır, yoksa kamu alanı mı daha fazla

olanak tanımaktadır? Siz bir şirketin ticari **bilgilerine** erişebilir misiniz? Ya da herhangi bir şirkete gidip "sen bunu niye böyle yapıyorsun" diye sorabilir misiniz? Ama kamuya sorabilirsiniz. Kamuda milli güvenlik dışındaki belgelere ulaşabilir; **hesap sorabilirsiniz.** Bu benim param, sen niye böyle yapıyorsun diye, ve gerektiğinde kamunun aldığı kararları gidip idare mahkemesinde dava edebilirsiniz, iptal ettirebilirsiniz.

Tarık Şengül- Kamucu bir yerel yönetim modelinin niye katılımcı olamayacağını anlamıyorum. Baştan itibaren niye onu dışarıda bırakmak durumunda kalınıyor?

Onur Karahanoğulları- Seçimlerde kalınca altı çizilmesi gereken bir talep olarak katılımı dışarıda bırakabiliriz. Ama şunu ekledim, katılım tamamen dışarıda bırakılan bir talep değildir. Kamu alanları, aynı zamanda katılıma olanak sağlayabilecek alanlardır. Bir örnek verelim. Türkiye'de imtiyaz sözleşmeleri ve tahkim bir hayli tartışıldı. Tahkime karşı çıkanlar, ulusalcılıktan, ulusal devletten, ulusal mahkemelerden dem vurdular. Tahkimi savunanların arzusu ulusallığı kırmak değildi.

Tahkimi savunanlar, sözleşme konusu yapılan bir kamu hizmetinde, vatandaş Ahmet veya Mehmet'in gidip de Ankara'da İdare Mahkemesi'ne dava açıp o sözleşmeyi iptal ettirebilmesinden dertliydi. Kamusal bir alandı orası ve kamucu mekanizmaları kullanarak vatandaş müdahale edebiliyordu. Bunun ulusallıkla falan ilgisi yok. Tahkim geldiği zaman kamu hizmeti ile hizmeti gören özel girişimcinin ilişkisi, saf bir özel ilişkiye dönüştürüldü. Özel ilişkide, alan ile satan arasındaki ilişkide üçüncü kişinin müdahale imkanı yoktur.

Sorun burada. Kamucu belediyeçilik dediğimiz zaman, yürütülmekte olan, belediyenin kendi olanakları ve personeli ile yürütülmekte olan bu **hizmetlerin halk tarafından denetlenmesi** daha kolay olacaktır. İşçi sınıfı açısından bakarsak, şunu da gözden uzak tutmamamız gerekiyor: Benim kapımın önünde çöp toplayan işçilerin ya da bindiğim otobüsün şoförünün **sendikası**z, asgari ücretle ve mesaiye uymadan çalıştırılan insanlar olmasını istemiyorum. Sekiz saat ve hatta daha da kısaltılmış sürelerle çalışan **sosyal güvencesi** yerinde, aldığı maaş uygun, sosyal olanaklardan yararlanan, **iş güvencesine** sahip olan insanlar olmasını istiyorum. İnsanlıktan çıkarılmış, iş akdiyle çalıştırılan, mesai

tanınmayan, sigortası yatırılmayan, sendikasıız insanlar olmasını istemiyorum. Piyasaya terkedilmiş her türlü alan, bunu da kaçınılmaz olarak doğuruyor.

Ahmet Kardam- Dolayısıyla.... Başka bir şeyi savunan işçinin sendikasıız kalmasını, ücretinin alabildiğine piyasa koşullarına göre verilmesini söyleyen insan oluyor.

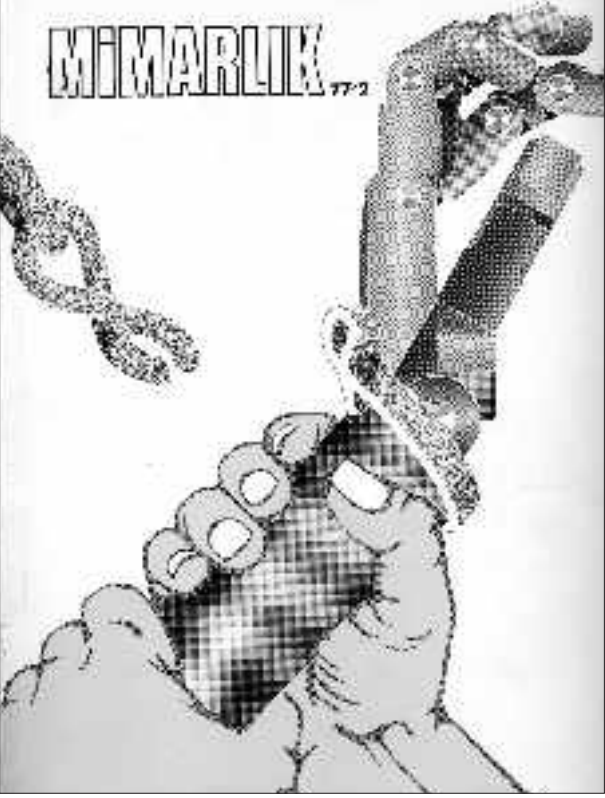
Onur Karahanoğulları- Hayır bu sonuca ulaşıyor. Türkiye'de işçiler, uzun bir süre KİT'lerin ne kadar verimsiz olduğuna inandılar / inandırıldılar. Gerçekten de öyledir KİT'ler. Ama o sendikalar, özelleşmeden bir ay sonra hemen dağıldıklarını gördüler. Kamu üniversitesi diyoruz, eğitim diyoruz. Bunu savunmamız gerekir diyoruz. Şimdi bu elden gittiği zaman performansla göre çalışan bir öğretmen göreceğiz, iş güvencesi olmayan. Bu iyi bir şey mi?

Ahmet Kardam- Siz kendinizi işçi sınıfının savunucusu olarak görüyorsunuz, ama sizin tarzınızın dışında yaklaşan bir kimsenin aynı şeyi savunabileceğini kabul etmiyorsunuz.

Onur Karahanoğulları- Ben işçi sınıfının çıkarlarını savunuyorum diye elime silah alıp sizi tehdit mi ediyorum? Böyle bir şey mi yapıyorum ben? Kamu hizmetine ilişkin çalışıyorum, yazıyorum. Bu alandaki **ideolojik hegemonyayı** zorlamaya çalışıyorum. Başka bir şey yapmıyorum. Bundan neden rahatsız oluyorsunuz?

Aykut Ülkütekin- Aslında bizim Mimarlar Odası fonksiyonları açısından konuşuyorum, belirli bir objektifimiz var, bir şeyler söylemek zorundayız. Ama bana öyle geliyor ki, bu tartışma platformu henüz bizim o detaylara girebileceğimiz düzeylere gelmedi. Hepsi çok yararlı, ama oldukça kavramsal düzeyde kalan yaklaşımlar oluştu bu toplantıda. Bir kısmıyla ilgili eleştirel düşüncelerim oldu ama onlara cevap verip uzatmayı düşünmüyorum. Bir kısmını da anladığımı söyleyemem doğrusunu isterseniz. İnşallah tamamını anlayacağım, belki yazılı olursa daha iyi olur. Ama ben sonuç olarak şu hedefe gidebileceğimiz düşüncesindeyim. Birincisi, biz Mimarlar Odası olarak ulusal platformda bakmalıyız, bu anlamda ben Türkiye'nin genelinde ya da belediyelerde hukukun tüketildiği inancında değilim, ama uygulamanın çok fazla suistimal edildiği düşüncesindeyim. Her yeni gelen kanun neye bakarsanız bakın muhakkak eski kanunların açıklarını kapatmak için yapılıyor. Onun üzerine yeni bir şey koymak, toplumsal

gelişmeyi sağlamak için değil. Açık kapatıyor sadece. Yani demek ki bu konu kanunla vs ile ilgili gelecek değil. Yeni kanunda da mutlaka açıklar olacak, ya da insanlar bunu yaratıp bulacak. Bugün mesela bakın Merkez Bankası Başkanı'nın bir açıklaması var, "Türkiye'de hukukun üstünlüğü sağlanırsa dört kat zenginleşiriz" diyor, yani oturup hesap yapmış adam. Belki, bizim hedefimiz olan konulardan biri de bu hukukun üstünlüğünü sağlamak. Uygulamalara bakmak ve yeni gelen kanunları eleştirel gözle, yani bunun yapılandırılması neler getirebilir, bu gözle bakmak. Ben bunların da Mimarlar Odası tarafından yapıldığına inanıyorum, yani elimizden geldiği ölçüde. İkinci konu ise, Çan-Çor-Yoz ifadesi ile çok güzel ortaya koyulan kavramlar. Aslında bizim bitmiş bir kente doğru bakmamamız lazım, biz bir süreçte doğru bakıyoruz. Sürekli olarak değişen bir süreç. Biz bugün burada seçimlerde ne yapacağız derken, büyük bir ihtimalle Çankırı'da ya da Nevşehir'de bir takım insanlar da kendilerine göre, kente, Ankara'ya gidip kendilerine ne gibi imkanlar yaratabileceklerinin planlıyor olabilirler. Bizim bunlarla ilgili şu anda söyleyecek hiçbir şeyimiz yok. Herhalde şu anda yapmamız gereken, kentlilik kavramının ne olduğunu mükün olduğunca tanımlamak. İnsanlara bunu mümkün olduğu kadar anlatmak. Yani kente gelmekle sadece kendilerinin öngördüğü bir takım hedefleri değil, onun ötesinde pek çok şey kazanabileceklerini. Aslında, bir arada yaşamanın, iki kişinin bir araya gelmesinden çok daha farklı değerleri barındırdığı konusunda bir duyarlılık yaratmak anlamına gelebileceğini düşünüyorum.

Faruk Şahin- Sanırım başlangıçta açıklanan ve şu yazıda anlatılmaya çalışılan noktayı tekrar açıklığa kavuşturmak gerekiyor. Her tartışma kendi içinde bir iktidar mücadelesi barındırır dedin ve bu tartışmayı da öyle bir şeye benzettin ya, bence bu noktada en temelde ayrılıyoruz. Yani bütün geri kalanını bir kenara bıraktım. Çünkü onların hepsinde sanki ayrılıyormuş gibi görünüp aslında aynı noktaya çıkabileceğimiz bir sürü nokta olduğunu düşünüyorum, ama genelde burada bir şey üretmeye çalıştığımızı düşünüyorum,

üretmek teriminin altını çizerek. Varolan, kafamızın içindeki mevcut ve dediğin anlamda iktidar mücadelesini yıllardır çeşitli şeyleri yazarak, çizerek, tartışarak oluşturmuş yapının dışında bir yere bakma ihtiyacı duyduğumuz için böyle toplantıları düzenliyoruz. Bu çok önemli bir ayırım. Mesela biz eğer yerel yönetimler konusunda nasıl bir kent programı, nasıl bir yaşama biçimi, nasıl bir kentli gibi soruları önümüze alıyoruz, ama bu soruların kırk tane kaynakta kırk tane cevabı var. Üç aşağı beş yukarı herkes onu okuyup onlardan bir tanesini kendine düstur olarak alırsa, daha sonra da genel anlamda toplumun önünde tartışsa, bu bizi bilmediğimiz hiçbir noktaya taşımayacak, sadece cepten yemiş olacağız. Bugüne kadar Türkiye'deki kentleşme pratikleri, Türkiye'de insanların yaşaması için önerilen biçimler, (bu biçimlerin içinde ekonomi-politik durumlar da var, kentleşme durumları da var) çeşitli şekillerde insanlarımızın bünyesine uymadı. Bu bünye bunu kaldırmıyor. Bu son derece de özel bir durum diye düşünüyorum. Yani Anadolu çerçevesinde yaşayan insanlarla, T.C. vatandaşları ile ilgili. O yüzden burada üzerinde durmamız gereken şey biraz da tüm bunların ötesinde, insanların zaten çok hızlı bir şekilde tükettiği durumların ötesinde, bu insanlara bu kente ya da bu kentleşme biçimine bakarak bunun içinden buraya özgü, bir çıkış yolu, bir çözüm bulmak zorunluluğu. Ben kendi adıma, işte bu sebepten dolayı başından beri katılımcılığı bütün diğer kavramların önüne koyuyorum. Çünkü mesela Porto Alegre örneğinde çözümün özgünlüğü, onlara ait olması en ilgi çekici nokta bence. Bu yapılan tartışmayı bir iktidar mücadelesinin ötesine taşımadan da böyle bir çıkış noktası bulamayız. Ben, kendimde yer etmiş görüşleri mümkün olduğunca silip atarak oturmaya çalışıyorum böyle toplantılara, ama bu ikiye bölünmüş anlamında değil, sadece bir arayış. Her şeyi de bilmiyor olduğumu kabul etmek sadece. Çünkü içinden çıkmaya çalıştığımız şey o durumların hepsinden daha çetrefil diye düşünüyorum. Yani kamucu belediyecilik dediğiniz şey bir öneridir, fakat içinde bulunduğumuz durum çok çetrefil ve kamucu belediyecilik çerçevesine sığmayacaktır, bütün kentsel yaşama biçimimizi göz önüne alırsak.

Ahmet Kardam- Bu süreci bir iktidar mücadelesi olarak görmemek gerektiğine ilişkin sözlerinize katılıyorum. Ankara'da yaşayan nüfusun bütün kesimlerinin fiilen temsili diye bir şey söz konusu olmayabilir. Ama bu sorunu tartışan bir platformun bütün o kesimleri göz önüne alması lazım. Eğer alamazsa, önereceği şeyin hayatta herhangi bir karşılığının olması olasılığı çok düşük olacaktır. Çok basit örneklerle düşünmek mümkün bunu. Oturduğunuz mahalleyi düşünün. O mahallede yaşadığınız çok basit bir sorunun çözümünü düşünün. Komşularla ilişkiler gibi çok basit bir şeyi düşünün. O mahallenin nasıl bir sosyal kompozisyona sahip olduğunu düşünün.

Bu unsurların **rızası ve katılımı olmaksızın** orada herhangi bir sorunu çözüp çözemeyeceğinizi bir düşünün. O zaman uzlaşma biçimleriyle beraber yol almak gerektiği açıktır. Ve yapacağımız öneriler, bu **toplumsal uzlaşmayı** Ankara'da sağlayıp sağlayamayacağına oranla başarıya yaklaşacak ya da başarıdan uzaklaşacaktır. Bir sınıf, kesim adına, bir kimlik adına kavga ederek, başkalarını karşıya alarak mücadeleye girenin herhangi bir şansı olamaz. Uzlaşmalar üzerinde yürüyecek bu iş, güçler dengesine göre...

Tarık Şengül- Bütün sıkıntı nerede biliyor musunuz? Sizin şimdi sözünü ettiğiniz, böyle bir süreci öngörme durumundaymışız gibi bir varsayıma dayanıyor. Böyle bir durum zaten söz konusu değil. Pozisyonları itibariyle iktidarı

daha etkili ve daha aktif biçimde kullananların kentleri kutuplaştırdığı, giderek gelir dağılımının bozulduğu, bazı kesimlerin süreçlerin dışına daha çok itildiği bir yapının içinde yaşarken, böyle bir durum dayatılmışken, sizin öne sürdüğünüz türden bir süreci gerçekleştirmek çok kolay bir şey değil. Diyebilirsiniz ki, bu denenebilir. Ama bu bir kavga mı olur sonunda, yoksa iktidar sorunundan kaçmak mı olur, onda da şüpheliyim. Yani biz akşama kadar müzakere edip, bu müzakerenin sonunda hiçbir şey elde etmeden evimize gidebiliriz. Biraz önce sözünü ettiğim o idari süreçler de hala çalışmaya devam edebilir. Katılım sorununun, sonunda bir iktidar ilişkisini dönüştürme sorunuyla da yüzleşmesi gerektiğini düşünüyorum. Farklı düzeylerde konuşuyor, örneklerimizi başka düzeylerden getiriyoruz.

Bu iktidar süreçleri makro düzeylerden başlayıp, en küçük düzeylere kadar inen bir şey. Alt düzeylerde, mesela bir mahallede hizmetin yerine getirilmesine ilişkin olarak, müzakere etmek çok kolay görünebilir. Bu mümkün de olabilir. Ama asıl büyük soruyu sorduğumuz zaman, neyi müzakere edeceğinizi çok merak ediyorum. "Bu kentte iktidar çok eşitsiz bir biçimde paylaşıyor farklı kesimler arasında, bunu bir müzakere edelim" deyin bakalım. Kim sizinle müzakere ediyor? Şunu müzakere edebilirsiniz: "Bu hizmeti şöyle mi yapalım böyle mi yapalım?" Bunu sizinle müzakere etmek isteyen belediye başkanı da, belediye meclisi üyesi de, sanayici de bulursunuz. Ama gelin, bu makro ölçekte "gelir dağılımında bozan vs. iktidar süreçlerinin kendisini bir müzakere edelim" deyin bakalım. Bütün kentte bu iktidar yapısını sorgulayan bir müzakere süreci başlatın.

Akın Atauz- Bu sorunu nerede ele alacağız?

Tarık Şengül- Bu platform da dahil, çoklu platformlar olmak zorunda bunlar. Bunun için, öyle bir yerde öyle şeyler tartışılır ki, sorun bütünüyle bir iktidar sorunu haline dönüşebilir. Öyle başka bir platform olur ki, çok mikro düzeyde bir sorunla sınırlı kalır. Bütün mesele bunları birbirinden ayırabilmek, ama ayrılmayan bir dünyada yaşıyoruz. Mesela diyeceksiniz ki, kentin bu mahallesindeki alt yapının iyileştirilmesini müzakere edelim. Bu tabii sonunda kentsel kaynak kullanımına ilişkin bir tercih. Belediye Başkanı'nı bu kısmi sorun konusunda ikna da edebilirsiniz. Ama asıl sorun, bunu sistematik bir talep programı haline getirebilir miyiz? O zaman bütün bu müzakere süreçlerini, toplumda kaynakların sadece daha etkin, verimli değil, aynı zamanda eşit dağılımına yönelik de kullanabiliriz. Ben, bu tür bir toplumda, çıkarları çok farklılaşmış kesimlerin arasında müzakere süreçlerinin iyi çalışacağını düşünmüyorum. Ama burada çalışabilir. Burada fikir ayrılıklarına rağmen gene de bir takım kaygıları paylaştığımızı düşünüyorum. Burada müzakere edebiliriz.

Faruk Şahin- Burada bir şey sorabilir miyim? Mesela başında Belediye Başkanı'nın olmadığı bir sistem önerdiğimiz anda bütün bu tartışmalarımız aslında bambaşka bir çerçeve almaya başlar. Herhangi bir yönetim kurulu ya da benzeri başka bir tarif yapmaya başlasak, deminden beri üzerine konduğumuz çerçevenin içinde ve kendisinde pek çok şey değişir. Buradaki, başından beri arayıp bulmaya çalıştığımız şey belki de o, böyle bir yapının tarifini yapabilmek için bu yapının en küçük bileşenlerinden başlayıp, o bileşenlerin bir araya gelerek nasıl bir durum oluşturduğunu tariflemek gerekir. Aslında hani isterseniz adına katılımcılık demeyelim ama böyle bir yapının nihayetinde tek kişinin karar verdiği ve diğerlerine dayattığı ya da o tek kişinin benzerlerinin oluşturduğu bir kurulun karar verdiği yani başkan ve yardımcılarının diğerlerine dayattığı bir durumu aşabilmek için

Tarık Şengül- Söylediğiniz şeyler kendi içinde çelişiyor. Niye çelişiyor.

Faruk Şahin- Niye?

Tarık Şengül- Bitmiş bir yapı olarak değil de, küçük birimlerden başlayıp bu tür bir makro yapıyı inşa edebilirim diyorsunuz.

Faruk Şahin- "Edebilir miyim?", diye soruyorum.

Tarık Şengül- Demek ki kafanızda bir makro yapı var ...

Faruk Şahin- Aksine ...

Onur Karahanoğulları- Belde belediyeleri var, belediye meclisleri var. Köyler var. Bunlar ne peki? Bunlar temsili yapılar değil mi? Temsili yapılar için ta Porto Allegre'ye gitmenize gerek yok. Buralarda mevcut zaten yasal olarak.

Faruk Şahin- Benim kastettiğim öyle bir şey...

Tarık Şengül- Ama belli değerleriniz var hala.

Faruk Şahin- Nasıl değerler onlar?

Tarık Şengül- Mesela siz, bütün bu tartışmanın sonunda, diyelim ki sermaye gruplarını daha da güçlendirecek bir modelin peşinde değilsiniz.

Faruk Şahin- Doğal olarak değilim de..

Tarık Şengül- İşte onu söylüyorum. Aslında her birimizin normatif bir çevresi var. Sadece bazılarımız bu normatif çerçeveyi burada söylüyorlar. Bazılarımız stratejik davranıp, mikro düzeyden başlıyorlar.

Faruk Şahin- Bu tespitinizin çok basit bir cevabı var, bu çözümleme bence yanlış. Onları benim gözümü perdeleyen şeyler olarak görüyorsam ben, onları yokmuş gibi düşünerek konuşmak ve davranmak zorundayım. Çünkü burada zaten temel sorun o perdeleri yok edebilmek. Burada bir yerlerde bir sorunumuz var ve şu ana kadar bütün bu tartışmalar sonucunda ne sorunu ne de çözümü net olarak teşhis edemiyoruz. Bu çok ciddi bir şey. Siz diyorsunuz ki başında, oraya dönmek istiyordum, "sorunumuz artık **yarışan kentler** senaryosu ile ulus devletin yok edilmesidir" ve bunun altında bir şeyler arıyorsunuz. Oysa ki bunun altından bize yansıyan durumun ve sonuçların neye dönüştüğü çok net olarak teşhis edilemiyor. Karşımızda böyle karmakarışık

bir düzen var ve o düzeni, niye ise, bunu bir kinaye olsun diye söylemiyorum, son derece akıllı başında düzgün, kafası çalışan, düşünen insanlar olarak biz çözemiyoruz. Ama o sistemin içinde bazı şekillerde yer etmiş ne idüğü belirsiz adamlar o karmakarışık düzeni çatır çutur kullanıyor. Bu öyle bir mekanizma ki, kaportacı laz Ahmet'in kendi kendine yaptığı abuk subuk uzay makinesi gibi, o bir şekilde onu uçuruyor, biz uzaktan bakınca bu nasıl uçuyor diyoruz ve onun yerine gerçek bir uzay mekiği inşa etmeye çalışıyoruz. Bu çok ciddi bir sorun ve bunun etrafında dönüp duruyoruz.

Ben sadece çözüm olduğunu varsaydığımız şeyleri, hem onları hem de kendimizi sınamak için, en azından bir süreliğine görmezlikten gelmekten yanayım.

Tarık Şengül- Ama problemi görüyor musunuz?

Faruk Şahin- Tabii ki görüyorum.

Tarık Şengül. Yani bu problemlerden yola çıkmayacak mıyız çözümler için?

Faruk Şahin- Tabii ki çıkacağız. Ama problemlerden çıkarak tartışırken mikro ya da makro ölçekleri, örnekleri ortaya atıp da üzerine bazı öneriler geliştirirken, bu önermelerin her seferinde yeniden kategorize edilerek düzenlendiği durumlar bizi çözümlere götürmez. En azından böyle bir masada götürmez. Benim sıkıntım biraz orada.

Onur Karahanoğulları- Bu tip tartışmaların bir zaafı var. Kimin lafıydı hatırlamıyorum, “kavram sınırlarına vardırdığı zaman patlar” demişler. Bir kavramı en uç noktasına götürürseniz, patlar. Örneğin, sizin katılım konusundaki hassasiyetiniz aslında katılım kavramını patlatmış durumda. Hiçbir anlamı yok. En uç noktasına götürdüğünüz zaman o kavram patlar. Hiçbir işe yaramaz. Bu tartışmalardaki bir diğer zaaf da, “model önerme saplantısı”dır. Hayat ellerinde otuz kırk sayfalık modelleri olan öznelerin çarpıştığı bir şey bir devinim alanı değildir. Hiç kimse model önermek zorunda değildir. En fazlası, hayata ilişkin, hocanın normatif değerler dediği, benim **ilkeler** diyebileceğim bakışımız vardır. Bunun üzerinden gidilir. Bir kapitalistin ilkesi vardır. Kapitalist olmayanın, küçük burjuvanın ilkesi vardır, kendini bazı sınıflara yakın hissedenlerin ilkeleri vardır. Kendini, kimi kimliklerle tanımlayanların ilkeleri vardır.

Aykut Ülkütekin- Arasında geçiş yok mudur?

Onur Karahanoğulları- Vardır tabi. Çok ilkeliyizdir. Ama bir bakışımız vardır ve kritik anlarda tavrı alınız o bakış üzerinden. Ama programlarla hareket etmezsiniz. Konuşandan bir program önermesini istemek komik olur.

Ayhan Çelik- Politika önermesini isteyebilir misiniz?

Onur Karahanoğulları- Evet belki politika önerilebilir. Metin Çulhaoğlu bir panelde yakınmıştı “gidiyoruz konuşuyoruz, hoca sen anlatıyorsun ama bize program öner, kardeşim diyorum ben sosyalistim su sorunundan tutup da hastane, yol sorununa kadar her konuda program mı önereceğim? Böyle bir imkanım yok.” Böyle bir serzenişte bulunuyordu. Haklı. Böyle bir imkanımız da yok. Program önermek zorunda değiliz. İlkeler önerebiliriz. Ben bir ilke önerdim. **Kamuculuk**.

Dünyayı takip ediyoruz aydınlar olarak, ama takip ederken nedense sınırlı görüyoruz. Şundan artık uyanalım: Neo-liberal paradigma dünyada bitti, üstünlüğü yitirdi. Post-modern durum bitti. Fukuyama bile tarihi yeniden başlattı. Biz on sene bekleyecek miyiz bunu yakalayabilmek için?

Ahmet Kardam- Bunu kime söylediniz?

Onur Karahanoğulları- Ortaya söyledim.

Ahmet Kardam- Ortada masa duruyor, etrafında da birtakım insanlar var. Kime söylediniz?

Onur Karahanoğulları- Kendim de dahil olmak üzere söylüyorum. Şunu görmemiz gerekli, biraz cesur olmamız gerekli. Türkiye'deki bütün yayın organlarına NTV'ye CNN'e, Hürriyet Gazetesi' ne, Ertuğrul Özkök'e rağmen, dünya artık kapitalizm dışı olanakların var olduğunu tartışıyor. Artık post-modern durumun bittiğini kabul ediyor. Neoliberalizmi tu kaka ediyor, ama şunu da yapmıyor; “O zaman siz Sovyetçi misiniz?” Bu da bitti. Şunu kabul ediyor; Kapitalizm dışı olanaklar vardır. Neoliberal paradigma artık yerle bir olmuştur. Bunu bilelim, biraz daha cesur olalım, korkmadan tartışalım. İlla varolan kapitalist ilişkileri dibine kadar veri olarak almak zorunda değiliz. Bunun dışında bazı yapılar olabileceğini kabul etmemiz gerekir.

Ayhan Çelik- Bu çalışmalarla elde etmeyi umduğumuz çerçeveyi hatırlarsak, belki bu tartışmayı onun içinde bir yere oturabiliriz. Bu çerçeve içindeki tartışmaya katılmak/ katılmamak herkesin kendi bileceği karar vereceği bir şey. Ben tartışmanın esasına aslında yeni girdiğimizi düşünüyorum.

Bu çağrının çıktığı toplantıda, biz **tüketici** kavramını yeniden konuştuk, **piyasanın egemenliği**ni konuştuk. Garip bir durum var, ona dikkat çekmek istiyorum. Mimarlık örgütlerinin tümü, Avrupa Mimarlar Birliği, Uluslararası Mimarlar Birliği dahil olmak üzere, esas olarak piyasa egemenliğine ya da o tür iktisadi anlayışa, eleştirel ve muhalif bir çizgi izliyorlar, yani bütün dünyada mimarlık örgütlerinin böyle bir çizgisi var. Bunun nedeni konusunda bir şey söyleyemem ama böyle bir örtüşme var.

Onur Karahanoğulları- Kamu çizgisi...

Ayhan Çelik- Özellikle mimarlık alanında bu çok etkin. Piyasacı mantığı tutarlı olarak savunacak, bütün meselelere öyle bakacak olanlarla yüzleşmek zorundayız. Onlardan öğrenmek zorundayız. Sorunlar üzerinde konuşarak, geliştireceğimiz düşünceleri inceltmek zorundayız. Bütün yaşama dair bakış açımızı inceltmek zorundayız. Öğrenmek zorundayız diye baktık. Kısa bir sürede o tür bir duruma ulaşamadığımız, ulaşamayacağımız için, bu tartışma sürmeli. Bu tartışmadan elde edilenleri başka yere taşımalyız. Mesela daha önce Birgül Ayman Güler'in kamuda yeniden yapılanmayla ilgili söyleşisini bastık çoğalttık ve bütün ortama yaymaya çalıştık.

Yalnızca kendi bültenimize, kendi ortamımıza taşımaktan öte bu tür tartışma konularını ulaştırabildiğimiz bütün taraflara iletmeye çalışacağız. Onun için tartışmayı burada kesmeden, ardından hemen öneriler ve katkılarla daha da zenginleştirerek, kente dair, önümüzdeki seçimlere dair, kentin yönetimine dair politikalarımızı açıklamaya devam etmeliyiz.

Bugün mesela, Kızılay'ın yayalara kapatılması ile ilgili sabah 11:00'de basın açıklaması yaptık ve polis müdahale etti. Yani çok küçücük, çok **sembolik bir şeye bile** bu kadar **tahammül edilmeyen** bir ortam içinde, elbette ki katılımı çok önemsiyoruz, önemseyeceğiz.

Tartışmayı olabildiğince genişletmeye boyutlandırmaya çalışıyoruz. Buna da şiddetle ihtiyaç var. Bunun üzerine devam etmemiz gerekiyor. Sizden açılımlar bekliyoruz. Yeniden çağıracağız ve çağırılacak başka insanlara ilişkin de önerileriniz varsa, o önerilerinizi de almak istiyoruz. Kaçınılmaz olarak bunu sürdüreceğiz. Başka çaresi yok.

Tarık Şengül- Geniş bir şekilde tanımlandığında ben iki tür yaklaşım görüyorum: Biri, kenti bir siperler bütünü gibi gören, kullanım değerini ön plana çıkarmaya çalışan güçlerin, değişim değeri çerçevesinde kentleri kuşatanlara karşı mücadele alanı haline getiren bir anlayış.

Ayhan Çelik- Biz de yaşama alanımızı birazcık genişletmeye, nefes almaya çalışıyoruz. Biraz da öyle bakalım....

Tarık Şengül- Kentin kullanım değerinin mücadelesini veren insanlar, o yaşam alanlarını açmaya çalışacak. Bugün Kızılay'da yaptığınız bir siper mücadelesi. Bir siperdeki gibi savaştınız. Bu bir siper mücadelesi örneği. Orayı yayasızlaştırmaya, kullanım değerini bir yana itip, başka bir şey yapılmaya çalışılıyor. Siz de bir siperden o cepheyi savunmaya çalışıyorsunuz.

Ayhan Çelik- Çok basit bir şey istiyoruz. Biz yayaları önemsiyoruz. Kent mekanının kentliler tarafından kullanılmasını önemsiyoruz.

Tarık Şengül- Ben aslında bu metaforu bir kent bilimciden aldım. Başka bir perspektif de, kendince haklı nedenlerle rahatsızlık duyanların, müzakere süreçleri içinde bu tür mücadeleler vermesi gerektiğini düşünen anlayış. Bunun ikisi de ciddiye alınması gereken şeyler ve ben kendi içinde sınırlı da olsa bir iletişimin olabileceğini düşünüyorum.

Ahmet Kardam- Bir temennide bulunmak istiyorum. Burada somut önerilerde bulunmak lazım, ve öneride bulunmayı cesaretlendirmek, önünü kesici olmamak ve **cesaretle ortaya atılabilmesinin** ortamını yaratmak gerekir. Yapılan herhangi bir önerinin dünyadaki şu ya da bu tartışmanın hangi köşesine sığıldığına dair görüş açıklamak, önerilerin arkasının gelmesinin **önünü kesici** bir şeydir. Burada bir **alternatif politika geliştirmek istiyorsak, somut politika önerilerinde** bulunmak lazım. Ama hiç kimse, yaptığı politika önerisini, ideolojik olarak veya felsefi olarak veya bir dünya görüşü olarak nereye oturduğunu ne açıklamak zorunda bırakılsın, ne de kendisini savunmak zorunda kalsın.

Önerilen politika eleştirilebilir. Sakıncaları itibariyle eleştirilebilir. Felsefi olarak değil. Diyelim, önerinin kabul edilmesi durumunda, hangi olumsuz sonuçlara yol açacağı, hangi sakıncaları olacağı ortaya konur. Bu ciddi ve öğretici ve yaratıcı bir tartışma olur. Ama yapılan bir önerinin aslında hangi dünya görüşüne ait olduğu ve o nedenle kabul edilmemesi gerektiği biçimindeki savlar durumu gerer. Burada netice alabilmek açısından, sizin önerinizi eğer doğru anlıdysam, politika önermek lazım.

Eğer politikalar üstünde durursak, bu hakikaten verimli olur ve burası katılıma açık konumunu korur. Yani, değişik görüşlerden insanların katılımına açık olur ve cesaretle politika önerileri yaparlar. Sağma politika önerilerinde bulunanlar da gerekli eleştirileri dinleyip, önerileri üzerinde bir daha düşünme imkanını bulurlar. Bu verimlidir, hepimize bir şeyler öğretir. Öbür tür lüsünün öğretici olduğunu sanmıyorum.

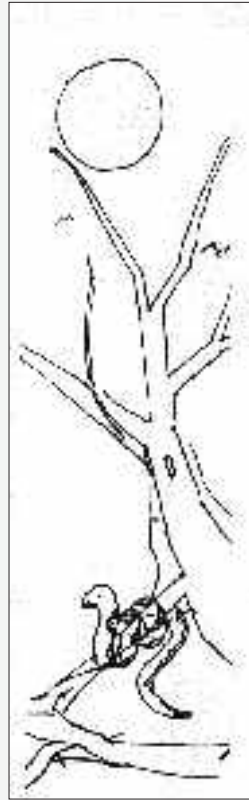
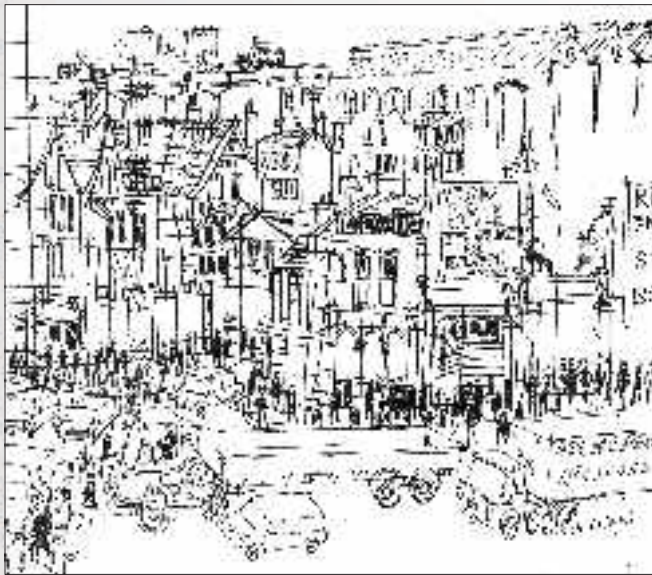
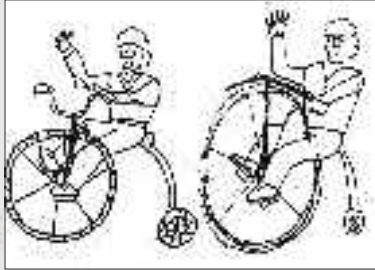
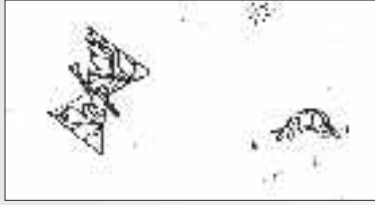
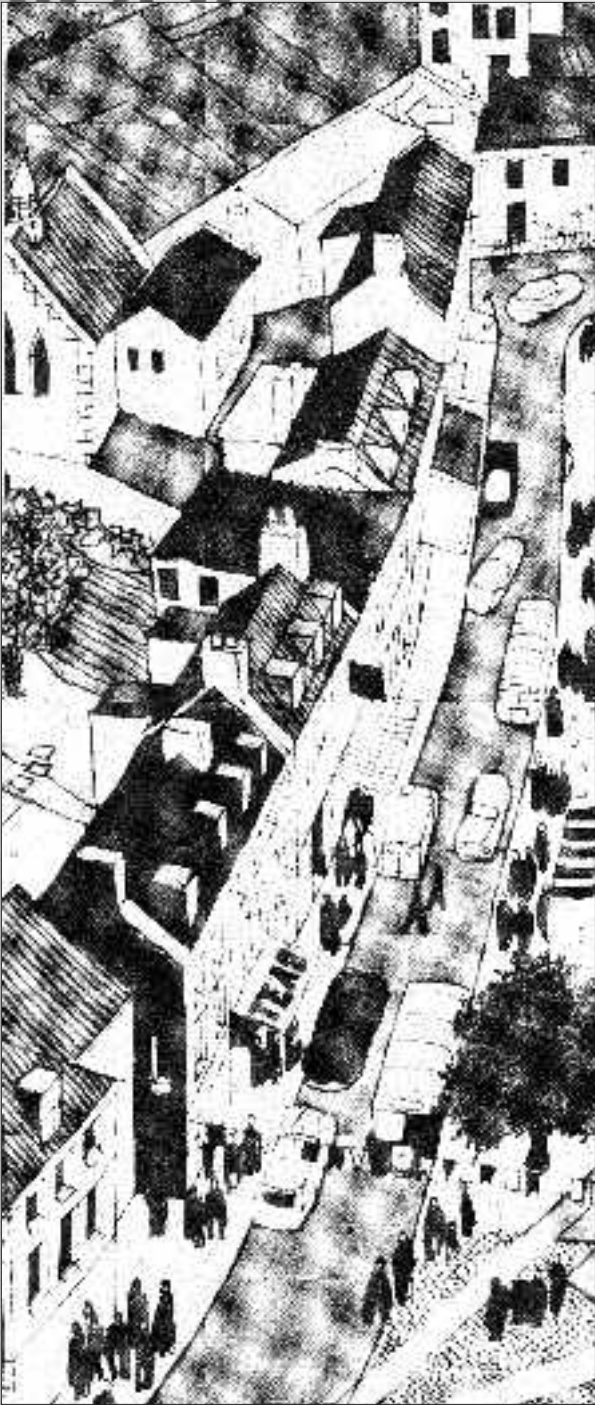
Akın Atauz- Bu öneriye, politika önerilerinin ilke düzeyinde de, program düzeyinde de, proje düzeyinde de olabileceğini eklemek istiyorum. Belki felsefe düzeyinde de olabilir: Tartışmanın ana eksenini olmamak ve zamanın önemli bir bölümünü götürmemek koşuluyla, birbirimizle anlaşabileceğimiz zemini tanımlamaya yardımcı olur belki.

Ayhan Çelik- Planladığımız süreyi bir miktar da aşmış durumdayız isterseniz burada bitirelim. Katıldığınız için hepimize teşekkür ederiz, yeniden görüşmek üzere iyi akşamlar.

NE İSTEDİĞİMİZİ BİLİYORUZ.

Çevre Duyarlılığı Grubu'nun 1988 tarihli broşüründen derlenmiştir.

İNSANIN YARATACILIĞI VE ÜRETKENLİĞİ, HERŞEY YİTİRİLMİŞ BİLE OLSA, YENİ BİR YAŞAMI KURABİLECEK GÜCE SAHİPTİR.

Kimimiz ikinci Harb-i Umumi günlerini bile hatırlayan, kimimiz o sevdiğimiz, övdüğümüz '68 ruhunu' özlemle arayan, kimimiz Elvis Presley'nin ikinci yükselişini bilen ve tarihin sadece Elvis'in ilk doğuşu ile başladığını kabul etmek isteyenleriz. Yaşadığımız şehirlerin, buralarda sürüp giden hayatın güzel yanlarını bulmaya çabalayan, bunların olması ile, olması için çabalamakla hayatın yaşanmaya değer olabileceğini sananlarız. Hayatın o güzel yanları bazılarımız için, içinde yitirilmiş güzellikleri de barındırıyor, bazılarımız için ise onlar zaten yok ve yeni baştan üretilecek...

68'de başkaldırıları ne istediklerini bilmemekle suçlayıp, "Ne istiyor bunlar?" diye soranlara verilen bir yanıt vardı : **"NE İSTEMEDİĞİMİZİ BİLİYORUZ"**. Bugün artık bize bir şeyler vereceklerini vaadederek şehirlerde yönetime talip olanlardan **"NE İSTEDİĞİMİZİ DE BİLİYORUZ"**.

Yaşamını sürdürmek için zorunlu olarak yaptığı işlere bir hırsla sarılıp aldığı doyumu sorgulamayanlar dışındaki milyonlarca insan çalıştıkları işlerde, yaşadıkları evlerde, gezindikleri sokaklarda, parklarda, alışveriş ettikleri çarşılarda, pazarlarda, içine girdikleri insan ilişkilerinde hep aynı yalnızlıkları, sıklıkları, yoksullukları, çirkinlikleri yaşamaktan bıktılar... Bu, çıkışı yokmuş gibi görünen girdaptan hep birlikte kurtulmak için İSTEDİKLERİMİZE, ÖZLEMLERİMİZE kulak verin. Çünkü bu özlemler bir güçlülüğün ifadesidir ve her içinden çıkılmaz gibi duran girdabın bir de kendisini ürettiği merkezkaç kuvveti vardır.

Çünkü insanın yaratıcılığı ve üretkenliği, herşey yitirilmiş bile olsa yeni bir yaşamı kurabilecek güce sahiptir

Çünkü koşullar ne denli umutsuz olursa olsun bizden öncekilerin bize bıraktığı bu gezegeni, bizim de kendilerine hiç sormadan yaşama zorunluluğu ile karşı karşıya bıraktıklarımıza **yaşanabilir bir halde devretme sorumluluğumuz var.**

O zaman başlayalım istediklerimizi sayıp dökmeye: Kendileri demokrat, birbirleri ile ilişkileri demokratik, iç içe yaşayan ama birbirlerinin özgünlüklerine, bireyselliklerine saygılı insanlardan oluşan çok sesli, çok renkli bir toplum olarak doğa ile uyum içinde güzel yeşil canlı pırıl pırıl kentlerde yaşamak istiyoruz.

Bunun için kentin zenginliğini yaratan, çok sesliliğini veren ve birbirlerinden farklılıklarını koruyabildikleri, üretebildikleri, yeniden üretebildikleri oranda bu zenginliği artıracak olan farklı kültürlerin varlığına ve devamlılığına duyarlı, saygılı bir anlayışı mekana ve sosyal yaşama yansıtan yerleşim politikalarının benimsenmesini istiyoruz.

Bu kültürlerin yerleşim alanlarının herbirinin merkezinde ve birbirleri ile ilişki kurdukları kentin merkezinde canlılıklarını ortaya koymalarını istiyoruz.

İnsanları gece gündüz merkeze çekecek aktiviteler olsun. Geceleri de kent merkezinde birlikte olmak teşvik edilen birşey olsun istiyoruz. Bu birlikteliğin araçları olan tiyatrolar, sinemalar, kitapçı dükkanları (Kitapçılar bakkal-manav gibi erkenden kapanmasın, gecenin geç saatlerine kadar açık olan, kitaplara göz gezdirilen, buluşulan, müzik dinlenen yerler olsun), sanat galerileri, pastaneler, sokaklar, pasajlar insanlarla dolup taşsın. Kukla gösterileri, laternacılar, pandomimciler, sokak çalgıcıları, kaldırım ressamaları, sokak tiyatroları, jonglörler, ateş yutanlar, ip cambazlarının bu şenlikli birlikteliği renklendirmesi teşvik edilsin istiyoruz. İnsanların buralarda sadece birer izleyici olarak bulunmalarının yanısıra bunlara katılmak isteyenler, bunların birini ya da bir kaçını yapmak isteyenler özendirilsin.

Farklı kültürlerden insanların biraraya gelebilmeleri gibi, farklı kuşaklardan insanlar da bu aktiviteler aracılığı ile biraraya gelsinler, birbirlerini tanısinlar, birbirlerine destek olsunlar. Sokaklarda kurulan eliş pazarları, bit pazarları, sanat pazarları insanların emeklerinin ürünleri ile, birikimleriyle, anlamlı-değerli buldukları şeylerle birbirlerini tanımalarına yardımcı olsun. Kağıt helvacılar, mısır patlatanlar, kestaneçiler sokaklardan kovalanmasınlar istiyoruz. Sokaklarda kutlanan bayramlar, festivaller, şölenler, karnavallar icad edelim. Bunları gelenekleştirelim. Mahalle bakkalları, kadınlı, erkekli, çocuklu gidilen kahveler, mahalle bültenleri, gazeteleri, ortak marangozluk, demircilik, seramik, vitray, dokuma, tasarım, atölyeleri, "yaşam çevresi sendikaları", kooperatifleşme, dayanışma, kent çiftlikleri, çocuk evleri, çocukların atölyeleri, matbaaları olsun istiyoruz. Algılama alanı genişliğini, denemeler yapma fırsatlarını, yaratıcılıklarını, yaratıcılıklarını geliştirme ortamlarını, kendilerini tanıma olanaklarını sunan ve çocuklara sorular sormak yerine, onların sorularını doğru sormalarına ve cevap aramalarına yardımcı olan odaklar olmasını istiyoruz. Tüketim kooperatifleri, günübirlik açık pazarlar, köylü pazarları, aşağıdan yukarıya denetlenme olanağı, alternatif uygun teknolojiler, atıkların yeniden değerlendirilmesi, alternatif enerji kaynakları, rüzgar jeneratörleri istiyoruz. Kentlerdeki tüm akarsuları geri istiyoruz. Önceliği özel araba sahiplerine vermeyen bir ulaşım politikası, yayalara da saygılı bir yerel yönetim, kent merkezindeki ulaşımın yaya öncelikli ve ağırlıklı olmasını, raylı toplu taşıma araçlarının tercih edilmesini, özel araç sahiplerinin, sahip oldukları ayrıcalığı hemşehrileri ile paylaşmalarını ("özel araç beni de al"), yaya geçitlerinde yayalara kesin öncelik tanınmasını, görme özürülüler için yeşil ışıkların ayrıca seslendirilmesini, kentin açık alanlarının herkesin olmasını, merkezdeki tüm yapıllı olmayan alanların yayaların kullanımına açılmasını, mevcut yapı stoğunun mutlaka korunmasını, belirli alanların yapılaşmalarının programlara bağlanmasını istiyoruz.

YEREL YÖNETİM REFORMU

PLANLAMA VE UYGULAMA SÜREÇLERİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLARI NASIL ÇÖZEBİLİR?

Mehmet Tunçer

“İMAR VE ŞEHİRLEŞME” KONULU EKİM SAYISINDA ŞEHİR PLANLARI VE KENTSEL TASARIMLARIN ELDE EDİLME SÜREÇLERİ İLE, BU SÜREÇTE KARŞILAŞILAN SORUNLAR ÖZETLENMEYE ÇALIŞILMIŞ, PLANLARIN DAHA HIZLI VE SAĞLIKLI HAZIRLANMASINA YÖNELİK BAZI ÖNERİLER GELİŞTİRİLMİŞTİ. BU DEFA, PLAN VE KENTSEL TASARIMLARIN, SAĞLIKLI VE ÇAĞDAŞ BİR KENT OLUŞTURMAK ÜZERE NASIL UYGULANABİLECEĞİ, “YEREL YÖNETİM REFORMU” İLE YENİDEN ELE ALINAN YASAL ÇERÇEVEDE, NASIL BİR “YEREL YÖNETİM” SORUSUNA BAZI CEVAPLAR ARANMAYA ÇALIŞILACAKTIR.

1. ÖZERK BİR YEREL YÖNETİM:

Yerel Yönetim reformunda yer alması gerekli en önemli konulardan biri, bu yönetimlerin “Özerk” olmasıdır. Kendi kendini yöneten, yerinden yönetim ilkesine uygun işleyen, ekonomik ve yönetsel açıdan tam bağımsız bir “Yerel Yönetim Modeli” oluşturulmalıdır. Günümüzdeki özeysel (merkezi) yönetim örgütlerinin, yerel yönetimler üzerindeki, özellikle planlar ve kadro, bütçe vb konulardaki kısıtları azaltılmalıdır. Örneğin; kentlerin bir çok bölgesi için özeysel yönetim kurum ve kuruluşları tarafından plan ve projeler üretilmektedir. Bu planlar, ya yerel yönetimlerden tamamen bağımsız, ya da kısıtlı bir katılımı hazırlanmaktadır. Turizm amaçlı planlar, koruma amaçlı imar planları (Doğal, kentsel, arkeolojik, tarihsel), milli parklara ya da sanayi ve askeri alanlara ilişkin planlar, toplu konut alanlarına ilişkin planlar vb. Bunlardan koruma ile ilgili olup özel uzmanlık ve ekip gerektiren planların zaman zaman yerel yönetimler ile eşgüdüm oluşturularak özeysel yönetim tarafından hazırlanması dışında, planlama ile ilgili yetkiler yerel yönetimlere tamamen devredilmelidir. Ancak, özellikle metropoliten niteliğe ulaşmış büyük ölçekli kentlerde makro ölçekli planların (Çevre Düzeni Planı, Metropoliten Alan Nazım Planları) özeysel (merkezi) yönetim tarafından yönlendirilmesi ve denetlenmesi, özerkliğe aykırı olmadığı gibi, kent politikalarının yerel yöneticilere göre değişmesinin önüne geçilmesi bakımından da gereklidir.

2. TEKNİK VE PARASAL GÜCÜ OLAN BİR YEREL YÖNETİM:

1980 sonrasında, İmar (3194) ve Büyükşehir Belediye Yönetimine Dair Yasalar (3030) ile, yerel yönetimlere plan hazırlama ve uygulanmasında büyük yetkiler verilmişti. Ancak, bu yetkilerin kullanımında belediyeler teknik ve parasal olarak yeterince desteklenmemişti. Yerel Yönetimlerin giderek daha özerk hale getirilmelerinin yanısıra, özellikle, özeysel yönetimden kadro beklemeden, kendi teknik personelini (plancı, harita mühendisi, mimar, inşaat mühendisi vd.) oluşturabilecek bir konuma kavuşturulması gereklidir. Böylece özeysel yönetimin yerel yönetimler üzerindeki "yönetsel (idari) vesayeti" de giderek azaltılmış

olacaktır. Böylece, yerel yönetimlerin gereksinimi olan onbinlerce teknik elemanın işsiz gezmesi, ya da başka marjinal işlerde çalışması savurganlığına da bir son verilecektir. Yerel yönetimlerde güçlü planlama ve uygulama birimlerinin kurulması ile de etkin planlama ve uygulamalar yapılabilecektir.

Yerel yönetimlerin kadroları, özeysel yönetim tarafından da nüfus büyüklüğü, göç, kalkınmada öncelik vb kriterler göz önüne alınarak, politik tercihlere dayalı olmadan ve bilimsel kriterlere bağlı olarak sağlanabilir. Yerel yönetimlerin parasal kaynaklarında da, planlı, çağdaş kentlere ulaşılmasına yönelik reformlar yapılması gereklidir. Özellikle, iller Bankası ödentilerine bağlı küçük belediyeler günümüzde büyük parasal zorluklar içindedirler. Yerel yönetimlerin hem genel bütçeden ayrılan paylarının arttırılması, hem de kendi kendilerine bazı gelir getirici politikalar üretmelerine yönelik yasal/yönetsel düzenlemelerin yapılması hayati önem taşımaktadır. Müteahhitler, arsa spekülâtörleri ya da kooperatifler ve/veya özel sektör tarafından el konulan kentsel arsa rantının yerel yönetimlere, yani kamuya dönmelerini sağlayacak düzenlemelere acilen gereksinim bulunmaktadır. Özellikle, kent merkezindeki, ya da yenileme/dönüşüm/sağlıklaştırma alanlarında planlarla oluşan dikey rantların bir bölümünün yerel yönetimlere aktarılmasına ilişkin düzenlemeler yapılmalıdır. Düzenleme ortaklık payı olarak bilinen (% 35) oranların yatayda arttırılması, dikeyde de belirli oranlarda kamuya terklerin sağlanması yerel yönetimleri parasal olarak büyük ölçüde rahatlatacaktır. Doğal olarak, yerel yönetim bütçe uygulamalarının zaman zaman denetlenmesi, kentsel politikaların uygulanmasında yerel yöneticilerin tamamen başıboş bırakılmaması da gereklidir.

3. ÇAĞDAŞ, DEMOKRATİK, ŞEFFAF ve KATILIMCI BİR YEREL YÖNETİM:

Özerk, teknik ve parasal açıdan güçlendirilmiş bir yerel yönetimin çağdaş, demokratik ve katılımcı olması büyük önem taşımaktadır. Bunun tersi, günümüzde özellikle bazı büyükşehirlerde örnekleri görülen, oligarşik ya da anti-demokratik, çağdışı ve katılımı reddeden yönetimlere kentleri mahkum edecektir. Seçim sürecinden başlayarak, belediye meclisi, encümen ve çeşitli komisyonların oluşturulmasında, yönetim kadrosunun seçiminde ve işleyişinde, hem bilimsel ve teknik, hem de demokratik ilkeler yerel yönetimlere hakim kılınmalıdır. “Ben yaptım oldu”, “Plan benim kafamda” şeklindeki belediye başkanlarının neredeyse diktatoryal yaklaşımlarına engel olacak çağdaş, demokratik, şeffaf ve katılımcı bir belediye yönetim modeli geliştirilmesi gereklidir. Bunun temelinde toplumun tüm demokratik sivil örgütlerinin katılımına açık bir yönetim yatmaktadır. Özellikle, kentsel rantların dağıtımında bir araç olan imar planlarının hazırlanması ve uygulanması süreci, katılımcı, şeffaf ve demokratik yöntemlerle olmalı, kapalı kapılar ardında, her yönetime gelenin yandaşlarına rant dağıtma kaygısı taşıyan planlama süreçlerine son verilmelidir. AB sürecinde demokratikleşme ve çağdaşlaşmanın en önemli aşamalarından biri de budur.

ELİMİZDEN ALINMAK İSTENEN,
ÖZGÜRLÜĞÜMÜZDÜR;
YAYALARIN ÖZGÜRLÜĞÜDÜR.

alt üst geçitlerin maskesi düştü;

İNSANSIZ BİR ŞEHİR...

ÇAĞRI

Kent Merkezinde,
Kızılay'da yaşanan tüm
olumsuz uygulamalar ve
gelişmeler de bir kez
daha
Hatırlattı ki;

- Mimarlar Odası
arşivinde Kızılay'ın farklı
kullanımlarına dair
görsel malzeme;
fotoğraf, dia oldukça
sınırlı!
- Mimarlar Odası
arşivinde, çağdaş ulaşım
politikalarının
uygulandığı, yaşandığı
yurtdışı örneklerle dair
görsel malzeme;
fotoğraf, dia oldukça
sınırlı!

Sizlerden; kişisel
arşivlerinizi gözden
geçirmenizi; orjinallerinin
size iletilmesi kaydı ile
uygun bulduğunuz
görsel malzemeleri
Mimarlar Odası arşivi ile
paylaşmanızı diliyoruz.

İletişim İçin: Mimarlar
Odası Kütüphanesi,
Nermin Çakmak,
Konur Sokak 4/4
Yenişehir/Ankara
0 312 417 86 65 /126

Fotoğraf, VEKAM Arşivinden Alınmıştır.

BİR MEYDANIN ÖLÜMÜ

* * *

TARİHE TANIKTIR MEYDANIMIZ...

İÇİNDEN ATATÜRK GEÇTİ. SONRA İNÖNÜ, İRAN
ŞAHI, AFGAN KRALI, AMERİKAN BAŞKOMUTANI...
555 K'NIN "K"SIYDI.

TARİHİN EN HAREKETLİ MAYISININ 5'İNDE,
SAAT 5'TE ORADA BULUŞULDU VE
MENDERES'İN YAKASINA YAPIŞILDI.
HARBİYELİLERİN YÜRÜDÜĞÜ MEYDANDI O...
UĞUR MUMCU'NUN ÇALIŞTIĞI...
ALBAY AYDEMİR'İN ÇATIŞTIĞI...
SEVGİ SOYSAL'IN DOLAŞTIĞI...

* * *

ŞİMDİ KENDİNİ ŞEHRİN HÜKÜMDARI SANAN BİR
BAŞKAN, ANKARA KIZILAY MEYDANI'NI YAYALARIN
KARŞIDAN KARŞIYA GEÇMESİNİ ENGELLEYEN
BARİKATLARLA DONATYOR.
YILLARDIR O KALDIRIMLARI ARŞINLAYAN
ADIMLARIMIZI ENGELLİYOR YAYA GEÇİTLERİNDEN...
BİZDEN ALIP MEYDANIMIZI,
ARABALARIN SULTASINA VERİYOR.
KIZILAY'I, ÇOCUKLARA, YAŞLILARA, ÖZÜRLÜLERE
YASAKLIYOR.

KALIN BARIYERLERLE KAPLI, GEÇİT VERMEZ BİR
TERÖR KAMPINA DÖNÜŞTÜRÜYOR ONU...
TARİHİ BİR MEYDANI, İŞLEK BİR GEÇİT YAPIYOR.

* * *

MEYDAN OKUMALI, MEYDANI DOLDURMALI VE
MEYDANIMIZI GERİ ALMALIYIZ ONDAN...
SANKİ BÜYÜK BİR GÜRÜLTÜYLE
DEVİRİLECEKMİŞÇESİNE SALLANMALI BAŞKAN'IN
DİPTEN BUDATTIĞI KAVAKLAR...
KIZILAY SEMTİNİN EN CİVCİVLİ, GÜRÜLTÜLÜ YERİNE
DOĞRU AKMALI KALABALIK...
BAŞKAN'IN TAŞTAN BARIYERLERİNİ YIKMALI,
YAYALARA YOL AÇMALI, TAŞITLARIN
HÜKÜMRANLIĞINI KIRMALIMIZ.
ŞEHRİN, ÖNCELİKLE İNSAN İÇİN OLDUĞUNU
KANITLAMALIYIZ.
ŞEHRİN BAŞKANI BİLMİYORSA BUNU; HALKI
BİLİYOR.
VE KIZILAY'INI GERİ İSTİYOR.

6 - 13 ekim mimarlık haftası

TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ
MİMARLAR DERNEĞİ 1927

radio konuşmaları

sergiler

mimarlık balosu

ilan panoları

mimarlık balosu

ANKARA PALAS 10 EKİM 2003

BALODAN AŞIRDIKLARIM

Cuma akşamı iki arkadaşla haber için kullanacağımız fotoğraflara bakıyorduk. Fotoğraflarda, şehrin göbeğine inşa edilmiş bariyerlerden envai çeşit zıplayışla caddeye atlayan insanlar... Arkadaşım küçük bir kitap çıkardı çantasından, "bunu gördün mü?" diyerek. Kent kullanımından bahseden bir kitap. Görmemiştım tabii, aldım göz gezdirdim, arka kapaktaki fotoğrafta geçen Cuma aynı mekanda bulunduğumuz biri: Cengiz Bektaş. Demek Mimarlık Balosu'nun üstünden bir hafta geçmiş... diye düşündüm. Cengiz Bektaş, aklımda kalan isimlerden sadece biri. Bilmiyordum, meğer Balo gecesinden hatıra pek çok yüz getirmişim eve.

Mimarlık Balosu (eskiden Güzel Sanatlar Balosu'ymuş adı, Nejat Ersin'in konuşmasından öğrendim...) Ankara Palas'ta yapıldı. Burası, herkese farklı şeyler fısıldayan, konuşkan mekanlardan biri. Girişte, iki ayrı projenin sergilendiği panolarla karşılaştık. Projeler çok ilginç. Birinde, kentin orasında burasında boy gösteren, ilgili ilgisiz bir çok malzemeyle yapılmış bacaları göz hapsine almış Levent Şentürk. Bu çalışma daha da büyüyecek belli. Kitaplaşmış, sergilemiş halini merakla bekleyeceğim.

Fuayedeki diğer panolarda, Ankara'nın pek eski, pek güzel, pek iyi fotoğraflanmış binaları... Doğrusu bu binaların tümüyle aynı şehirde yaşadığımızı bilmiyordum. Bazılarını hatırlıyorum ama, kenti gözü kapalı ve eksik kullanan herkes gibi, önünden hiç geçmediklerim de var, geçtiğim halde bir türlü görmediklerim de. Bu da sürdürülmekte olan bir başka proje. Hepsine ilgiyle bazılarına şaşarak- baktık, tarihçelerini okuduk ve nüfus cüzdanlarını inceledik. Hemen söyleyeyim; binalara ait nüfus cüzdanları sahte! Mimar arkadaşlarımız bir belirleme, belirginleştirme kaygısıyla yapmış bu işi. Bu binaları görmezden gelmeyin, kentin kargaşasında kayboluyorlar ama bunlar özel binalardır demek istiyorlar. Herşeyden önce çok vefalı, mesleğine sahip çıkan bir iş bu... Bu küçük sergiyi izlediyseniz, şaşırmış "vay canına o yıllarda binalara nüfus cüzdanı mı veriliyormuş!" diye düşünmüş ve bu münasebetsiz düşüncenizi soru haline getirmemiş olabilirsiniz. Aynı münasebetsizliğe üstüste düşmenin alemi yok. Ben çoktan sordum, mimar arkadaşlarım benim yerime utanıp sıkılarak yanıtladılar; binalara nüfus cüzdanı verilmezmiş, bu onların icad edip, yürüttüğü bir projenin sadece bir bölümüymüş (1923-33)... Yine de keşke olsaydı diyor insan. Bu bina kimin, ne zaman yapılmış, ismi ne konulmuş... Asık suratlı tapu kayıtlarının yanında, çok insancıl ve sevecen belgeler olmaz mıydı bunlar?

Genellikle meslek baloları, kokteylleri çok da eğlenceli geçmez. Hele de benim gibi o meslekten olmayıp da, arkadaşlarınıza eşlik için gelmişseniz bolca nutuk dinler ve kasılan insan görürsünüz. Fakat bu balo öyle değildi. Bir meslek grubuna dahil olmanın ve bunu bilmenin ucu yakalandı mı, sanırım düşler de, sevinçler de ortak hale geliyor. (Bir de sanırım bu mimarlar birbirlerini özlemişler. Aralarında şehir dışından bu balo için özel olarak kalkıp gelmiş olanlar vardı.) Ben de sanki çok iyi tanıdığım insanlarla birlikteymişim gibi, çok güzel, eğlenceli bir gece geçirdim. Nejat Bey'in, Sevinç Bey'in danslarını izleyip, Cumhuriyetin anılarını, bu günün umutlarını dinledim ve balonunun büyüünün tuttuğunu düşündüm. Bundan bir hafta önce bir gazete için, Mimarlık Günü'nü tanıtan bir yazı yazmıştım. Orada, dünya gözüyle birkaç mimar görmekten bahsederken, bu kadar doğru bir şey yaptığının farkında değildim. Meğer herkesin yüzünü, evime getirmek üzere işliyormuşum aklımda. O gece bir sürü yüz ve anı derlemişim kendime. İyi de yapmışım...

Beklemiyordum, balonun baloya benzediği bir gece yaşadım. Beklemiyordum, binaların nüfus cüzdanları olamayacağı gerçeğiyle sarsıldım, beklemiyordum gecenin sonundaki çekilişte, büyük ödülü kazandım! Beklemiyordum, bir sürü şey oldu, ben o balodan eve kalabalık ve güzel döndüm. Herkesin eline sağlık.

Ayşegül Çelik

MİMARLAR BALOSU

Mimarlar Odası Ankara Şubesi ile camiamızın en eski kuruluşu Mimarlar Derneği 1927'nin ortaklaşa düzenlediği Balo'ya davet edilmem beni hem heyecanlandırdı hem de onurlandırdı. En eski üyelere olmamız nedeniyle yapılan bu nazık ve kadirşinas davranış bizi vaktiyle yaşadığımız çok değerli anılarımızla baş başa bıraktı.

Ankara'ya 1952 senesinin Nisan ayında geldim, 2 senelik mimardım. Sınıf arkadaşım Sevinç Kaynaklı ziyarete gittiğim İmar Müdürlüğünde, Akademiden asistanımız olan rahmetli Halit Uluç ile karşılaştım, ikisinin de teklifi ile ertesi günü İmar Müdürlüğü'nde işe başladım. O günden beri de Ankara'da yaşamaktayım.

O senelerde Ankara sosyal hayatında balolar önemli bir olaydı. Tüm Ankaralıları her yıl Ocak ayından Mart ayına kadar yapılacak baloları bekler, yeni elbiseler, tuvaletler diktirerek gerekli hazırlıkları vaktinden evvel yaparlardı. Bu konuda çaba gösteren Ankara'nın ünlü hanımları, bu baloların reklamını yapar, ilgi çekmeye çalışırlardı. Bu isimlerin başında Hatice Akkın hanım gelirdi. Hatice hanıma danışmadan balo tertip edilemezdi, zira kendisinin çok geniş bir çevresi olduğu gibi, muhtelif kuruluşlardan, bankalardan, tüccarlardan, (o zamanlar holding yoktu) yardım toplar, balolara gelir sağlardı. Ayrıca yine o devirde her baloda aranan ve hazır bulunması kaçınılmaz olan Bülent Hanım, Zinnur Hanım, Fecriye hanım gibi hanımefendiler, baloların vazgeçilmez isimleri idi.

Bu atmosferde girilen balo mevsimi içerisinde ünlü balolar, Verem Savaş Derneği Balosu, Mevhibe İnönü himayesindeki Türkiye Yardım Sevenler Balosu, Tıp Balosu ve Nihayet Türk Yüksek Mimarlar Derneği'nin düzenlediği ve Güzel Sanatlar Akademisinin kuruluş günü olan 3 Mart'ta yaptığı Güzel Sanatlar Balosu idi. Bunların dışında da bir sürü balo yapılırsa da, bu 4 balo aranan ve beklenen balolardı. Türk Yüksek Mimarlar Derneği'nin düzenlediği balonun diğerlerinden farkı Maskeli Balo olması idi. Bu özellik baloya çok daha büyük bir ilgiyi çekiyor, yer ve bilet bulabilmek için aylar evvelinden Derneğe müracaatlar oluyordu.

Yukarıda bahsettiğim gibi bu balolar aynı zamanda kazanç fırsatı idi. O zaman bakanlıklar, devlet kuruluşları, bankalar, balolara maddi yardımda bulunabilirlerdi, sonradan bu usul kanunla kaldırıldı. Bu kanun çıkana kadar Türkiye Yüksek Mimarlar Derneği, balolardan elde ettiği karla Konur Sokak'ta bugün Mimarlar Odası olan binanın yerinde olan 3 katlı binayı alabilmişti. Bu konuyu gerçekleştiren birlik başkanı merhum Talat Özışık'ı rahmetle anmayı bir borç bilirim. Bu olayı Mimarlar Odası dergisinde ayrıntıları ile anlatacağım için ayrıca değinmeyeceğim.

Derneğin tertip ettiği bu Maskeli Baloların hepsine olmasa da çoğuna katıldım. Görülmeye değer olaylardı. Birbirimizi tanımakta güçlük çekerdik ve fevkalade seviyeli bir şekilde eğlenirdik. Bunlar bizim için bir daha yaşanması çok güç anlar olarak belleklerimizde yer aldı. Şunu da ilave etmek isterim ki balolarda ayrıca uzun olmamak üzere ünlü sanatçılarımız piyano, keman gibi konserler de verilerdi. Eğlence alanında İstanbul'dan orkestralar ve solistler getirilirdi. Bunların bazılarının para almadığını da duymuştuk. Bu balolar çok rağbet görünce yer bulamaz olduk, sonunda Spor ve Sergi Sarayı'nda karnaval niteliğinde bir gece düzenledi.

Zamanla balolar önemini kaybetti, git gide değişti, sonunda toplu akşam yemeklerine dönüştü ve nihayet unutuldu.

Bizim kuşağın okuldan beri yaşadığı ve bir kültür olayı olan balolar gençliğimizin unutulmaz anıları ile dolu sosyal olgulardı.

Dernek ve Oda'nın birlikte bu olguyu canlandırmalarını yürekten destekliyorum, düşünenler, yapanlar, yaşatanlar varolsunlar. Gittikçe mekanikleşen yaşamda böylesine olaylar sosyal dayanışmayı ve karşılıklı sevgiyi beraberinde getireceklerdir.

Devamını diler bu hazzı ve olayı yaşamınızı dilerim

Son olarak, Ankara'da ilk baloya 3 Mart 1953'te gitmişim, o zamandan beri Ankara'da yaşıyorum. 10 Ekim 2003'te beni onurlandıran son balo benim 50. yıl dönümüm oluyor, çok mutluyum herkesin bu mutluluğu tatmasını isterim.

Nejat ERSİN

MİMARLIK HAFTASI ÜZERİNE

6 Ekim 2003 Dünya Mimarlık Günü, Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin yaklaşımı ile bir "Mimarlık Haftası" olarak ele alındı. Bir hafta sürecek etkinliklerin Mimarlar Derneği 1927 ile ortaklaşa gerçekleştirilmesi önerisi tarafımıza iletildiğinde, büyük bir memnuniyetle kabul ettik. Çoğunluğunu Şube görevlilerinin oluşturduğu ortak komisyon, programın hazırlanması ve hayata geçirilmesinde gerçekten çok özverili ve başarılı bir çalışma yaptı.

Mimarlığın, aslen insanların sürekli içiçe oldukları bir olgu olduğundan yola çıkılarak, onların da bu gerçeği kavraması temel alınmıştı. Bu nedenle de insanlara ulaşma amacıyla çeşitli araçlar kullanıldı (yol/refüj panoları, sergiler, radyo konuşmaları, vb). Dilerim bunlar mimarlığın bir şekilde gündeme girmesine yardımcı olmuştur. Eğer mimarlığın yaşamla olan birebir ilgisini iyi anlatabilsek, birey olarak maddi çevresini ve yaşam kalitesini sorgulamasını sağlayabilirsek, belki o zaman meydan "ben yaptım oldu"culara bırakılmamış olur. Belki o zaman, bilimsel olmayan, kamu yararını gözetmeyen, uyarılara aldırmanın ve tek yanlı kararlarını hoyratça uygulayanlara karşı daha büyük bir denetim gücü oluşabilir.

Diğer taraftan, Mimarlar Derneği'nin yapageldiği, ancak son 30 yıldır yapılmayan Geleneksel Mimarlık Balosu da, Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin önerisi ile Mimarlık Haftası içinde yapıldı. Burada amaç her kuşaktan mimara bir buluşma fırsatı yaratmaktır. Büyük özeriyle ve birlikte yürütülen çalışmalar sonucunda gerçekleştirilen balo, bir başlangıç yapması nedeniyle önemliydi sanırım. Eğer güneyimizde sıcak bir savaş olmasaydı, insanların ve büyük bir kültürel mirasın gözlerimizin önünde yok olmasına şahit olmasaydık ve bir tezkere kararıyla nasıl bir sürecin öncesinde olduğumuza dair sorularımız olmasaydı, balo daha bir yerinde ve daha bir şenlikli geçecekti sanırım.

Bu haftanın en güzel yanlarından biri de, iki sivil toplum örgütü olarak işbirliği olanaklarının büyük bir samimiyetle bir araya getirilmesi idi.

Hazırlık komitelerinde yer alan tüm arkadaşlara, programlarına konuk eden ve mesajlarımıza yer veren tüm radyo programcı ve spikerlerine, yardımcı olan tüm belediye sorumlularına, Ankara Palas sorumlu ve görevlilerine ve etkinliklere katılan herkese teşekkür ederim.

M.Tevfik GÜRSU

BALO HAKKINDA

Geleneksel baloların yeniden başlatılması sevindirici. 10 Ekim gecesi, Şube'de ve Dernek'te görevli meslektaşlarımızın konukseverliği, ev "sahibeliği"ni keyifle üstlenmeleri özellikle dikkatimi çekti. Anlaşılan, Oda ve Dernek çalışmalarında görev alan hanım arkadaşlarımızın sayısının giderek artmasının bir başka olumlu sonucu da bu. Belki balo eski günlerdeki kadar kalabalık değildi, ama bu vesile ile bir araya gelenler hoş bir gece geçirdik. Emek verenlerin ellerine sağlık.

Arif Şentek

BALO GAZETESİNDEN: BALO NEDİR?

Çetin Ünalın

Bu gün mimarları bir araya getiren bu balo en az yarım asırı, belki de bir asırı aşan bir gelenek. Balo Gazetesi'nin ilk sayısı ise Ankara'da ilk defa tam 55 yıl önce çıkmıştı.

Bilindiği gibi yurdumuzda mimar ünvanı ile mezun veren ilk okul Sanayi-i Nefise, daha sonraki adıyla Güzel Sanatlar Akademisi' dir. Ancak 1940' ılı yılların sonlarına doğru İstanbul Teknik Üniversitesi bağımsız bir mimarlık fakültesi kurmuştur. Bu nedenle 1954 yılında TMMOB Kanunun yasalaşması ile kurulan Mimarlar Odası öncesi tüm mimarların örgütü olan Türk Yüksek Mimarlar Birliği' nin kurucuları ve 1945' li yıllara kadar tüm kadroları Güzel Sanatlar Akademisi mezunlarıdır.

Bu kadrolar okul yıllarında edindikleri Akademinin kuruluşunun kutlanması geleneğini Birlik' e de taşımışlar, balolarla, yemeklerle bu geleneği sürdürmüşlerdir. Baloların adı "Güzel Sanatlar Birliği Balosu" yemeklerin adı da "3 Mart Yemeği" idi. 3 Mart, Akademinin kuruluş günüdür.

Önce mimarları bir sosyal olay etrafında buluşturmaya amaçlayan bu girişim giderek Birlik'e büyük maddi katkılar da sağlayan bir faaliyet olmuştur. İstanbul, Ankara ve İzmir' de bu kutlamalar ayrı ayrı yapılmıştır. Ancak İstanbul' da bu organizasyonun başını Akademî'nin kendisi çekmektedir ve bu nedenle İstanbul Şubesi' ne bu kutlamalardan daha küçük bir pay düşmektedir. İzmir ve Ankara Şubeleri ise organizasyonu bizzat kendisi yapmaktadır. Ankara'nın tüm gelirlerin %70' e yakını bu toplantılardan elde edilmektedir. Bu gün Mimarlar Odasının bulunduğu binanın yerinde bulunan Konur Sokak'daki merkez binası bu gelirler ve bağışlar ile alınmıştır denilebilir.

Zamanla balolar bu şehirlerde Birlik sınırlarını aşmış, şehrin en gözde faaliyetleri haline gelmiştir. Ankara' da Bakanlar, milletvekilleri, resmi kuruluş yetkilileri ve şehrin ileri gelenleri bu balolara katılırlardı. Bu bir anlamda yönetimin teknik elemanlara ne kadar önem verdiklerinin gösterilmesi biçimiydi. Cumhuriyetin ilk yıllarında biraz da batılılaşmanın bir göstergesi olarak Cumhuriyet Balolarının yapıldığı, bizzat Atatürk' ün bu balolara katılarak dans ettiği de bilinir.

Bazen 3 Mart yemekleri ile, balo birleştirilir, bazen de ayrı ayrı kutlanırdı. Türk Yüksek Mimarlar Birliği Merkez karar defterleri bu konuda alınmış kararlarla doludur. Bu kararlardan Ankara için onbeş, yirmi kişilik bir grubun yaklaşık iki ay çalıştığı anlaşılmaktadır. Dernek üyelerinin eşleri de bu çalışmaların ayrılmaz parçalarıdır. Bu sosyal olaylar çerçevesinde eşler de o kadar Birlik' le içiçedirler ki, bir Genel Kurul' da üye eşlerinin de Birlik' e üye olması resmen önerilmiştir.

Bu baloların ayrılmaz parçalarından biri balo gazeteleridir. Bu dergilerde mimarlar birbirlerini ve devrin şartlarını, mizahi bir üslup içinde eleştirirlerdi. Ankara'da çıkan Balo Dergileri 1948 ile 1975 yılları arasında yirmi beş sayı yayınlanmıştır. Derginin adı 1964' e kadar "Güzel Sanatlar Dergisi" 1964, 1967 yılları arasında "3 Mart" 1969' dan sonra "Mimarlar" olmuştur. Dergiler para ile satılır buradan gelen gelir de Birlik bütçesine katkı olurdu. Dergilere konulmak üzere karikatür yarışmaları düzenlenir, bu karikatürler satın alınarak değerlendirildi. Türk Yüksek Mimarlar Birliği'nin devamı olan Mimarlar Derneği 1927 hayırlı bir iş yaparak bu dergileri tıpkı basım yöntemi ile çoğaltarak isteyenlerin edinmelerini sağlamış, kayıp olup gitmelerini önlemiştir. Çünkü bu dergiler yayımlandıkları dönemin ve mimarların örgütlenme çabalarının birer belgesidir de.

Balolar Ankara Palas, Süreyya, Bulvar Palas gibi Ankara' nın en seçkin salonlarında yapılırdı. Mimarlık Dergisinden çıkan, 1947 Yılı Ankara Balosu'nu haberinden, balonun tafsilatını takip edelim.

" Güzel Sanatlar Balosu,

Güzel Sanatlar Akademisinin 65 inci kuruluş yıl dönümü dolayısıyla Türk Yüksek Mimarlar Birliği tarafından Ankara Palas salonlarında tertip edilen Güzel Sanatlar Balosu seçkin bir davetli kitlesinin

bulunuşu ile, neşeli bir hava içinde sabaha kadar devam etti.

Bayındırlık Bakanı Cevdet Kerim İncedayı, milletvekilleri, Bayındırlık ve Milli Eğitim Bakanlığı ileri gelenleri, konservatuar sanatkarları, üniversite profesörleri baloya şeref vermiş bulunuyorlar. Zengin ve göz alıcı renklerle süslü tuvaletler geceye ı ışık ve hülya ile karışık bir özellik veriyor. İyi hazırlanmış bir programın başarı ile tatbikatı gönül ferahlığı ile takip ediliyor...

Bir aralık tertip heyetinin hazırladığı Güzel Sanatlar Balo Gazetesi dağıtıldı. Sanat ve mimarlıkla ilgili güzel yazılar, şen fıkralar, şakalar, şiirler, kasideler davetlileri güldürdü, düşündürdü, oyalandı...

Eğlence, neşe sabaha kadar sıcak, samimi, temiz bir çevre içinde, daima gönüllerde yaşayacak şekilde devam etti. Hepimize güzel bir gece geçiren balo tertip heyetini tebrik ederiz. (Mimarlık 1947, Sayı 3/4)

Dernek yapısı ile bir aile ortamında, dar bir çerçevede çalışmalarını sürdüren Türk Yüksek Mimarlar Birliği'nin, yaygın bir üye altyapısı, kanunla güçlendirilmiş çeşitli konularda faaliyet gösteren Oda'ların kurulması ile güç kayıp etmesi ile yetmişli ve daha sonraki yıllarda yapılan baloların eski havası yoktur. Balolar bir anlamda zamana yenik düşmüştür.

1969 yılı Balosunun gazetesini çıkarmak görevi verilen (C.B)'nin, geçmiş sayıları inceleyince dile getirdiği isyanı ile, daha güzel bir Cumhuriyet Türkiye'sinin oluşum mücadelelerine omuz verebilen Cumhuriyet Mimarlarını anarak onlara teşekkürlerimizi sunalım.

"18. sayıyı çıkarmak görevi bana verildiğinde geçmiş sayıları görmek istedim bir kez. Getirdi Kemal efendi. Her sayısından üçer beşer dizilmişler bir dosya içinde....

Dosyadaki en eski gazetenin yılı 1948, sayısı yazılmamış, 1 olsa gerek. Boyu elinizdeki boyu, rengi sararmış. Yazanı, çizeni,yapanı,edeni: N.D.

...Yıllar değişiyor, sayılar değişiyor, gazete adları değişiyor, yalnız, evet yalnız N.D., İ.B. değişmiyor. Değişmeyen N.D. bir of çekiyor 16. sayıda. 16 sayı bir rapordur. "Kırk yılın raporu"...

Hep böyledir mi? Toplumda bir dizi kişiler, daha çok mu sorumluluk duygusu taşırlar. Böyle bir gazetenin, Türk Mimarlar Birliğine kazandıracağı üç-beş kuruş, onun ayakta kalmasını sağlayacak etkenlerden biri olacak, aman bir güzel gelenek bozulmayacak diye, yalnızca bir iki kişi çırpınır da ötekiler kıyıda mı kalırlar?

Elinizdeki 18. sayının adını da biz değiştirdik. "Mimarlar" dedik. Hangi öğrenim kaynağından gelinirse gelinsin, Mimarlar" adı altında toplanılsın istedik.

Başına gene N.D., İ.B. adlarını koyduk.

N.D., İ.B. "cismani varlık" larıyla artık aramızda değiller, gelin görün ki, bu sayının da çıkmasının nedeni gene onlara saygı, sevgi, kadirbilirlik.

Bundan sonrakiler de öyle olacaktır sanırım" (Mimarlar 1969, sayı 17)

mimarlık haftası
6-13 ekim

TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ
MİMARLAR DERNEĞİ 1977

mimarlık
geçer
getirir

mimarlık yaşamdır

mimarlık haftası
6-13 ekim

TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ
MİMARLAR DERNEĞİ 1977

mimarlık
toparlar
dağıtır

mimarlık gelenektir

mimarlık haftası
6-13 ekim

mimarlık
ister
özletir

mimarlık tutkudur

mimarlık haftası
6-13 ekim

mimarlık
böler
birleştirir

mimarlık umittir

mimarlık haftası
6-13 ekim

mimarlık
unutmaz
unutturur

mimarlık hayaldir

Grafik Tasarım: Yiğit Adam, Altuğ Demirel

Ankara'da, birçok önemli kavşaktaki ilan panolarında, 6-13 Ekim haftasında, Mimarlık Haftasını kutlayan "Mimarlık Nedir?" temalı posterler sergilendi. Kentli ile iletişim kurmak için, tanış olduğu mekanlardan yola çıkarak ve gündelik kavramları kullanarak, mimarlığı yeniden tariflemeye çalıştık.

Megalight olarak adlandırılan ilan panoları şu noktalarda yer aldı: Turan Güneş Bulvarı. Orta Refuj, Fevzi Çakmak Caddesi- Akdeniz Caddesi. kavşak orta refüj, Bentderesi Caddesi dolmuş durakları karşısı, Cumhuriyet Caddesi. Stad Otel yanı orta refuj, İnönü Bulvarı. Kara Kuvvetleri Komutanlığı karşısı, Ziyaürrahman Caddesi, Yıldız kavşak orta refüj, Dikimevi döner kavşak, Bağdat Cadesi. Ostim Kavşak, Simon Bolivar Caddesi. Yimpaş yanı orta Refüj ve Tatatpaşa Blv. Anafartalar Caddesi.

mimarlık haftası
6-13 ekim

TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ
MİMARLAR DERNEĞİ 1977

mimarlık
saklar
sakınır

mimarlık denemektir

mimarlık haftası
6-13 ekim

TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ
MİMARLAR DERNEĞİ 1977

mimarlık
değişir
dönüştürür

mimarlık biriktirmektir

mimarlık haftası

6-13 ekim

TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ
MİMARLAR DERNEĞİ 1927

mimarlık

gizler

gösterir

mimarlık zamandır

25

1. Bina Kimlikleri

Mimarlar Odası Ankara Şubesi; "Bina Kimlikleri" Projesi ile tarihimizi, kültürümüzü, kent(ler)imizi ve mimarlığı belgelemek, kentlilerle paylaşmak istemektedir. Proje; Mimarlar Odası bünyesinde Türkiye Mimarlığı ve Mimarları hakkında bir bilgi birikimi oluşturulması gerektiği düşüncesiyle ortaya çıkmıştır. Bu yolla başta Mimarlar Odası üyesi mimarlar olmak üzere, kentsel mekanın oluşumunda rol oynayan aktörler; kent sakinleri (kentliler, kullanıcılar), diğer meslek grupları, eğitim kurumları, yerel yönetimler gibi kişi ve kurumlar, arasında mimarlık kültürünün yaygınlaştırılması ve ortak bir kentlilik bilincinin oluşturulması hedeflenmektedir. Bu çalışmanın ilk aşaması olan 1923-1933 dönemi yapılarına ait belgelerin bir sergi olarak "Mimarlık Haftası" içinde yer alması öngörülmüştür.

Bina Kimlikleri; bugüne kadar Konur Sokak, Karum Çarşısı, Armada Çarşısı, ODTÜ Mimarlık Fakültesi ve Karabük Mimarlar Odası Temsilciliği'nde sergilendi.

Akademik Danışmanlar:
İnci Aslanoğlu
Elvan Altan Ergut
Araştırma Grubu:
Selda Bancı
Gülnur Güvenç
Grafik Tasarım:
Gülnur Güvenç
Güncel Fotoğraflar:
Melih Uçar
Görsel ve Yazılı Malzeme:
İ. Aslanoğlu, Erken Cumhuriyet Dönemi
Mimarlığı, Ankara, ODTÜ Mimarlık
Fakültesi Basım İşliği, 2001.
VEKAM Arşivi

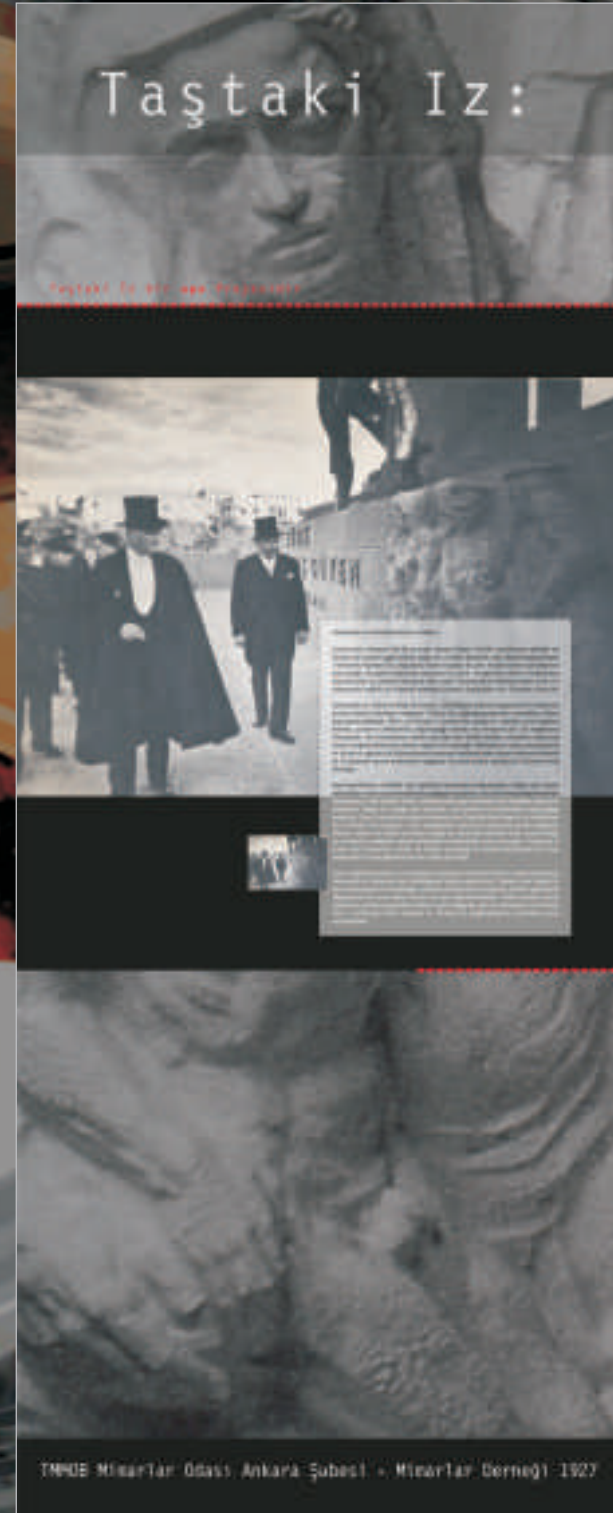

Taştaki İz; Kızılay'da yer alan Güvenpark'ın zaman içinde geçirdiği dönüşüm üzerinden, Ankara kent merkezinin tanıklık ettiği toplumsal ve mekansal faklılaşmanın izinin sürüleceği, çalışmaları halen sürmekte olan bir belgesel film projesinin arşivlerinden derlenerek oluşturulmuş bir sergidir.

Filmde, dönüşüm geçiren kamusal alan ile birlikte parkta yer alan ve tasarımı ile Ankara'daki diğer anıt heykellerden ayrıışan Güvenlik Anıtı ve Ankaralıların ilişkisi sorgulanacak, üç kuşak Ankaralıların anıt ve etrafındaki kamusal alan ile etkileşimleri mercek altına alınacaktır. On bir aydır üzerinde çalışılan bu projede hem Türkiye'den hem de anıtın mimarı Clemens Holzmeister ve heykeltıraşı Anton Hanak'ın ülkesi olan Avusturya'dan çeşitli bilgi ve belgeler toplanmıştır. Toplanan yazılı ve görsel materyallere ek olarak, farklı yaş gruplarından Ankaralıları ile derinlemesine söyleşiler kaydedilmiş, böylece farklı kuşakların anlatımıyla Güvenpark'ın monografisi derlenmiştir.

Projenin amacı elde edilen bu kaynakları mekan ve insan etkileşimini ortaya çıkartacak şekilde yeniden düzenlemek, Ankara'nın bu önemli noktasına dair unutulmuş ve belki de hiç bilinmeyen noktaların altını çizerek başkente dair var olan bilgi birikimini zenginleştirmektir. İnaniyoruz ki böylesi bir bilgi birikimi, yoktan var edilen bu kentin hızla tüketilen mekanlarının sahiplenilmesi ve başıboş bırakılmaması için oluşacak kolektif bilincin en önemli öğelerinden biridir.

Proje Danışmanı:
Enis Rıza, Ersan Ocak
Prodüksiyon Danışmanı:
Berrin Balay
Prodüksiyon Yönetmeni:
Selda Salman
Yönetmen:
Can Ertuna
Araştırma/Yazım:
Can Ertuna, Memhet Saner
Sergi Grafik Tasarımı:
Yiğit Adam

Bacalar; Ankara'dan başlayarak Türkiye'de tüm bölgelerden (kırsal-kentsel, büyükşehir-kasaba ayrımı yapmaksızın) mümkün olduğunca çok örnek toplayıp zaman içinde eksiksiz bir slayt arşivi kurma ve bugüne dek başlı başına mimari, sosyolojik, kentsel bir argüman haline gelip öne çıkmamış bu nesnenin, bacanın kimliğini ortaya çıkarmaya yönelik bir "görsel kazı" çalışmasından derlenerek oluşturulmuş bir sergidir.

Bacalar çeşitli kültürel kodlar ve anlamlarla yüklü; yaşamın temel gereksinimleriyle doğrudan bağlantılı. Baca ocağın bir uzantısı, ateşin görünümlerinden biri. Bacaların her türlüşünde, ocağın konut için taşıdığı önem okunuyor. Bacanın bir artefakt, bir tür totem kılığında karşımıza çıkmasına da şaşmamalı. Geçicidir baca; el altında bulunan her tür malzeme ile, her tür teknik kullanılarak inşa edilir. Bacalar sınıfsal birer dışı varum olmanın yanında falına bakılabilecek, okunabilecek nesnelerdir de.

Bacalar projesi, tipolojisi çıkarıl(a)mamış bir çok alanın gayya kuyusu olan kentlerimize akademik anlamda dikkat çekme amacını da taşıyor. Otobüs durakları ya da sağır duvarlar, inşaat iskeleleri ya da iptal edilmiş yapı unsurları: Geleneksel yerleşimlerin "kurtarılması" dışında kolay kolay belgeleme yapılmayan bir ülkede, bunca önemsiz nesneler ve konulardan söz edip bunların "değer"inden bahsetmek gülünç olacak tabii. Dahası, korunacak, kurtarılabilecek nesneler değildir ki bacalar; gelir ve geçerler, tıpkı zamanla buharlaşıp yokolan kentler gibi: Elli yıl öncesinin Ankara'sının bacaları bugün elimizde eksiksiz olarak bulunacak olsa, neler yapabilirdik, bir düşünün. Kent, bu karmaşık "yapılı çevre", nice özgün artefaktlar florasına ev sahipliği yapıyor: Yeterince yakından bakılabilirse, bu bakışları derinleştirmeyi olanaklı kılabilecek APA gibi kurumsallıklar çoğalsa, bu floradan nektar toplamak işten değildir.

Mimarların, heykeltıraşların, enstalasyon sanatçıların; giderek kent eleştirisi yapan yazarların; kısaca gününü anlamak isteyen herkesin bacalarda görecekerlerinin yabana atılmayacağını gösterebilmeyi umuyoruz.

ANKARA'NIN BACALARI NEREDE?

-Xavier ve Bohl Raverdy için-

Kafanızı kaldırın: Yukarıda baca, anten ve kiremitlerden yapılmış uçsuz bucaksız bir kentin uzandığını göreceksiniz. Bu kentte yalnızca kuşlarla kediler ikamet ediyor; arada bir çatılara tırmanan havai ademoğulları ancak ziyaretçi sıfatını taşıyabilirler burada. Sokakta olan bitene seyirci kalır gibi görünse de, en küçüğünden en iri kıyımına tüm kentlerin kalbi bacalarda atar; yani ateşin bir görünümü olan bacalarda; gün gelecek onları da antikadan sayacağız besbelli.

Bu vakur duruşu onlara çok görmemek gerek. Hece taşıyla yontu arasında bir yerdedir bacalar; biraz hayalet, biraz da kule sayılırlar. Bu kentte bir haftalığına sefere çıkmayı göze alan bizler, bu seyahatimizden küçük bir kesiti buraya taşıdık.

Buradaki fotoğraflar, bacalarda kafamızı kaldırıp da bakmaya değecek ne görebileceğimize ilişkin net bir cevap oluşturuyor: Pek çok şey!

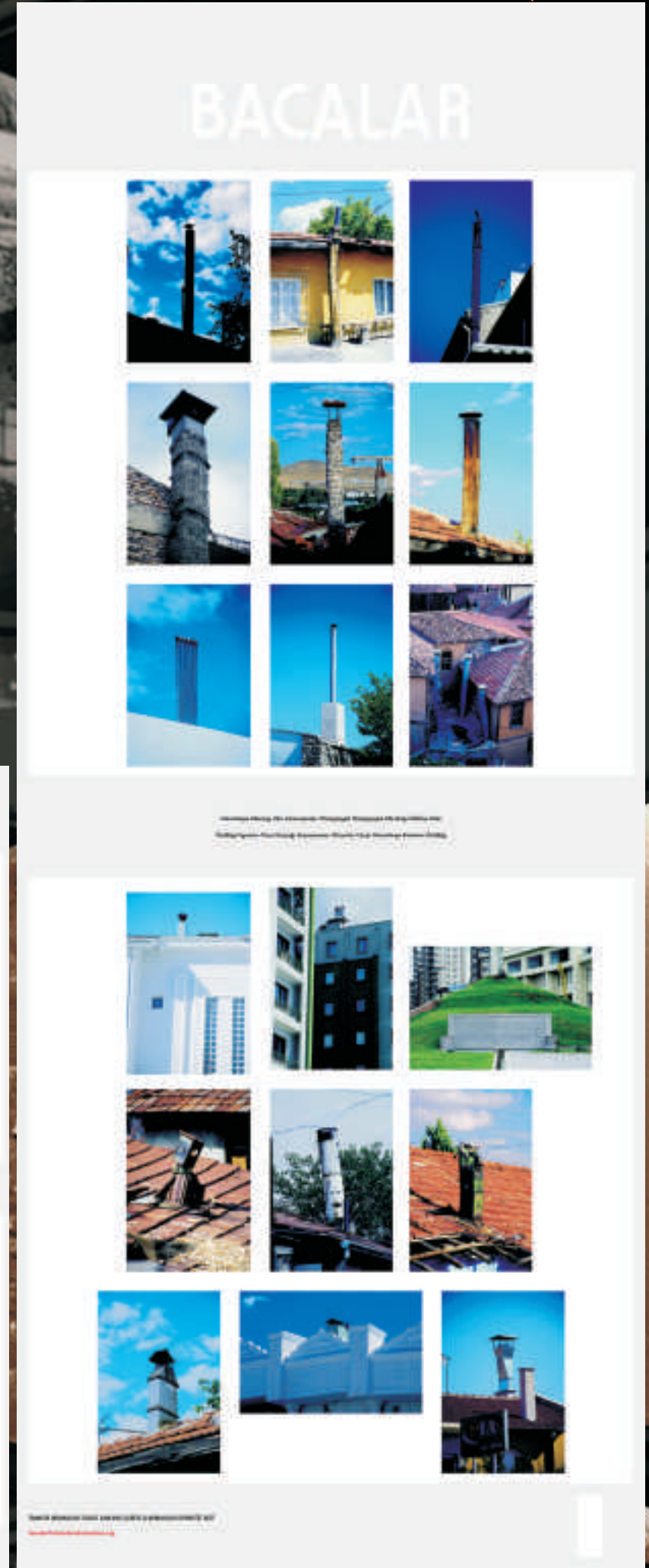
Ocaklar ve variller, tenekeler ve küpler, tuğlalar ve borular, naylon torbalar ve sac levhalar. Bunlardan sayısız yöntemle ve biçimde üretilmiş, her boyutta binlerce baca dört yanda. Neden fark etmiyoruz onları; niçin fark edemiyoruz?

Kent içinde gün boyu neyi tam tamına fark edebiliyoruz ki yansımaların cephelerde nasıl kırıştığını, gölgenin nereye döndüğünü, durup akan trafiğin içinde kentin zonklayışını duyuyor muyuz sanki? Bir hafta önce kurulan iskele nereye gitti? Yağmuru anlamaya kaçımızın zamanı var?

Sadece bacalar değil üstelik: Posta kutularını, yağmur oluklarını, otobüs duraklarını yakından tanıdığını kaç kişi iddia edebilir bugünün kentinde? Ankara'da hiç şaşırmadan izlediğiniz kişisel haritalarınızın üzerinde kimbilir kaç baca belki yıllardır bekliyor(du) sizi. Durup baktığınız oldu mu hiç?

APA Bacalar belgeleme projesi ekibi:
Levent Şentürk
İbrachim Moustafa, İlker Kökçü
Hatice Baştabak

Grafik Tasarım:
Levent Şentürk, Selda Bancı

kent ve engel atölyesi! 11-12 ekim 2003

Uzun masanın ortasına yerleştirilmiş içinde rengarenk boyaların olduğu kaplar dışında hiçbirşey ilgi çekici değildi. Rengarenk olduğunu biliyordum.

Herkes aşağıdaydı, sıkılmaya başlamış olmalıydılar. Artık Atölye'ye çıkmalı, uzun masanın etrafında yerimizi almalydık. Otuza yakındı sayımız. Bir çizgi halinde dizilmiş boya kapları var masada ve de herkese birer boş kağıt...

Şimdi ne yapmak gerek? Sadece isimler söylendi. Eller boyalara daldı... Daha fazla beklemeye gücümüz yok, sabırsızız. Kağıdı, boyayı tanımak... Dokunmak... Ve belki tadına bakmak.

Ne kadar da anlamsız; bir ilki yaşarken, (ilk defa parmak boyası yapmak, ilk defa kağıda elle boya sürmek, ilk defa karşılaşmak...) zorunlu kılınan bir konunun resmini yapmak. Zaten istesek de bir konunun resmini yapamazdık.

Boyalar ellerle kalın kağıtlara; özgürce, yürekten, istenildiği gibi sürüldü. Kilden heykelcikler yapıldı. Çamura dokunup ıslaklığını hissettik.

"Mimarların çalıştığı yeri yaptım"

"Pencereden yol görüyorum"

"Yol nerede biter? Evimde..."

Zihinler ve dil bambaşka, bizden öte, aşırı...

Hiç bilmediğimiz ya da az tanıdığımız bir alandayız.

Karşılaşma burada da var.

Bir oyun oynuyoruz. "Sofronia"nın canlanması... "Sofronia", Calvino'nun ince kentlerinden dördüncüsü.

İki yarım kentten oluşuyor. Birinde; atlı kancalar, salıncaklar, sirk, çadır, dönme dolap, dondurma satıcısı ve baloncu var. Diğerinde; okul binası, fabrika, banka, hükümet konağı ve trafik lambası var. Yarım kentlerden biri sabit, diğeri gezici. Her birimiz kentin bir parçasıyız. Biz kuruyoruz kentimizi... Bir yarı diğer yarıyı bekliyor; hareketli, canlı ve yaşam dolu olabilmek için...

Yaşamın tekrar başlaması için "Sofronia" kervanın dönmesini bekliyor...

Bizim diğer yarımız nerede?

Kent engelsiz olur mu?

Engellilerin de yaşayabileceği, kendilerini özgür hissedebileceği kent mekanları oluşturulamaz mı?

Engelli olmakla olmamak arasındaki ince ama keskin sınır bize ne kadar yakın ya da uzak?

Kentteki engeller sadece engelliler için mi?

Biz engelin neresinde duruyoruz?

Unuttuğumuz kaç "yarım" var kentimizde...

Bu kent kimin?

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Çocuk ve Mimarlık Çalışma Grubu, 11-12 Ekim 2003 tarihleri arasında, Gönül Turgut Zihinsel ve Görme Engelliler Özel Eğitim Merkezi ile beraber "Kent ve Engel" konulu bir atölye çalışması gerçekleştirdi. Engelli olan ve olmayan 21 çocuğun katılımıyla yapılan atölye çalışması, sokak şenliği ile sonlandırıldı. İlklerin buluşması yaşandı. Proje'nin kurgulanmasındaki desteklerinden dolayı Ebru Baysal ve Nevin Halis'e sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz.

BARİYER EZİYETİ

7 cam bariyeri kıran Nevzat Kıracı, polisler tartaklayarak gözaltına aldı. Kırac, gözaltına alındıktan sonra, o güne kadar tahrip edilen 64 cam bariyerin hepsini kırmakla suçlandı. Kırac, bu suçlamayla savcı karşısına çıkartıldı ve Belediye Fen İşleri Müdürlüğü'nün de şikayeti üzerine tanesi 56 milyon liradan 64 bariyerin bedelini ödemesi istendi. Kırac, 1 yıla kadar hapis cezası istemiyle tutuksuz olarak Ankara Sulh Ceza Mahkemesi'nde yargılanacak.

Serpil Savumlu, Evrensel, 17. 10. 2003

KIZILAY'DAKİ TRAFİK DÜZENLEMESİNE SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNDEN PROTESTO

Ankara - TMMOB'a bağlı meslek odaları ve Altı Nokta Körer Derneği üyeleri ile çevre esnafı ve vatandaşlardan oluşan bir grup, Kızılay'daki trafik düzenlemesini ve yollara beton bariyer konulmasını protesto etti. Kızılay'daki GİMA önünde toplanan grup, "Utanç duvarları kaldırılın", "Kent merkezleri yayalarındır" ve "Araç için değil insan için kent" sloganları ve "Kızılay yayalara kapatılmasın" pankartları eşliğinde, yayaların karşıdan karşıya geçişlerini önlemek için yapılan cam bariyerlerin önündeki beton bariyerlerin bir kısmını devirdi.

Tr.net, 18. 10. 2003

KIZILAY ÖFKESİ CADDEYE TAŞTI

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin, Ankara Valiliği'nin de desteğini alarak, Kızılay Meydanı'nı bariyerlerle yaya geçişlerine kapatmasına yönelik tepki caddelere taşdı. TMMOB'a bağlı odalar ve bazı kitle örgütlerinin yöneticileri Kızılay'da trafiği keserek gösteri yaptılar. Kızılay'ın bariyerlerle yayalara kapatılması dün TMMOB'a bağlı odalar ve bazı kitle örgütlerinin yöneticileri tarafından protesto edildi. Kızılay'da buluşarak "Utanç duvarları kaldırılın" sloganı atan topluluk, beton ve cam bariyerlerin kaldırılmasını istedi. Topluluk alkışlar ve ıslıklarla birkaç beton bariyeri yıktı. "Kızılay'ı beton yığınları halinde görmek istemiyoruz" diyen topluluk, ardından bariyerleri aşıp caddeye çıkarak, kısa süreliğine yolu trafiğe kapattı. Karşıya geçtikten sonra tekrar bariyerlere yönelen topluluğun etrafı polis tarafından sarıldı ve bariyerlerden atılmaları engellendi. Topuluğa polis tarafından dağılmaları uyarısı yapıldı. Polisin toplulukla birlikte eylem yapan Kızılay esnafına seslenerek "Aranızda provokatörler var. Esnaf kenara çekilsin" demesi dikkat çekti.

Evrensel, 19. 10.2003

ATATÜRK BULVARI AKAMADI

Trafik düzenlemesinin Çankaya'dan Ulus yönüne "Atatürk Bulvarı'nın durmaksızın akışı"nı sağlaması beklenirken, bunu tam tersi bir durum yaşandı. Atatürk Bulvarı, Çankaya'dan Kızılay-Ulus yönüne gidişte Atatürk Meydanı/TBMM-Orman Bakanlığı Kavşağı'nda tıkanı. Meşrutiyet Kavşağı girişini ağır aksak geçerek Kızılay Meydanı'na ulaşan araçlar, buradan Sıhhiye Meydanı'na ulaşabilmek için uzun süre beklemek zorunda kaldı. Sıhhiye'den U dönüşü için ayrılan tek şeritli yol ve bu yolun hem girişi hem de çıkışındaki kırmızı ışık nedeniyle, Atatürk Bulvarı'nın her iki yönünde de trafik birbirine girdi. Zafer Çarşısı önu ve karşısındaki ışıklar ile otobüs ve taksilerin bulvarın sağ şeritlerini işgal etmesi, trafiğin tıkanmasında ana etkenleri oluşturdu. İlginç gelişmelerden biri de, normal dönemde günün hiçbir saatinde tıkanmayan Celal Bayar Bulvarı'nın, saat 10.30'a kadar tamamen felç olmasıydı. Celal Bayar Bulvarı'ndan Sıhhiye yönü ve Kurtuluş'tan itibaren Tandoğan-Gar istikametine gidişler, önemli ölçüde aksadı. Genelkurmay Kavşağı'ndaki alt geçit de, İnönü Bulvarı boyunca ve bulvarın açıldığı ara sokaklarda tıkanı. Yoğunluk sebebiyle sürücülerin sık sık korna çaldığı ve bazı sürücülerin arabalarından inerek tartışıkları görüldü. Sürücüler yeni düzenlemenin ciddi sorunlara yol açtığını, vakit ve yakıt kaybı yaşandığını belirttiler. Sürücüler, Kızılay'daki alt geçitte işyeri bulunanlar dışında herkesin uygulamadan rahatsız olduğunu kaydederek, derhal kaldırılmasını talep ettiler.

Milliyet, 20. 10. 2003

GÖKÇEK, 'UTANÇ DUVARI' ÖRÜYOR!

Ankara'nın merkezi Kızılay'daki, Atatürk Bulvarı gün geçtikçe yayalara kapanıyor. Ankaralılar düzenlemeye tepki gösteriyorlar. Konuyla ilgili uzmanlar ve dernekler ise, olayın yanlışlığına ve hak ihlali olduğuna dikkat çekiyorlar. 3 Ekim'de Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanı Melih Gökçek'in başlattığı uygulama ile, Atatürk Bulvarı üzerindeki 4 yaya geçidinin bariyerlerle kapatılmasına devam ediliyor. Önceki akşam da bariyerlerin arkasına beton setler çekildi. Yayalar, metro altgeçitlerini öneren görevli trafik polislerine ve düzenlemeye tepki gösteriyor. Geçtiğimiz günlerde Büyükşehir Belediyesi Trafik Şube Müdürü Adnan Aslan'ın "Uygulama deneme amaçlıdır. Uygulamada aksaklık yaşanması, vatandaşların tepkisinin artması halinde eski düzenlemeye dönülecek" şeklindeki açıklamasına rağmen, Ankaralılardan gelen tepkiler bir arada olmadığı için uygulama sona erdirilmiyor.

Evrensel, 12. 10. 2003

TRAFİK ÜZERİNE TEZLER

Hemen tüm şehir plancıları tarafından yapılan genel bir yanlış, arabayı (ve motorsiklet gibi türevlerini) bir -ulaşım aracı- olarak vazgeçilmez kabul etmeleridir. Aslında bu, gelişmiş kapitalizmin toplumun her köşesine yayma eğilimi gösterdiği, mutluluk mefhumunun en kayda değer maddi sembolüdür. Otomobil de, hem yabancılaşmış bir yaşam biçiminin en önemli nesnesi hem de kapitalist marketin vazgeçilmez ürünü olarak bu propagandanın merkezinde yer alır. Bu anlamda sık sık söylenen bir cümle de, "ileride amerikan ekonomisinin refahının dayanacağı temel slogan -her aileye iki otomobil- olacaktır".

İş ile ev arasında gidış geliş süresi, Le Corbusier'in de belirttiği gibi, insanın "serbest" zamanını azaltan fazlalık bir uğraştır.

Bu yüzden seyahat etmeyi, keyif alarak seyahat etmek olarak işe eklemlemeyi başarmalız.

Otomobillerin ağır ve asalak varlıklarının ihtiyaçlarını esas alarak mimarlığı kurgulamak, esas sorunu teşkil eden en büyük yanlış kavramalardan biri olarak karşımıza çıkıyor. Oysa mimarlık, eskimiş sosyal ilişki kalıplarına (ilk elde aile) bağlı olan tüm geçici değerlerin eleştirisini yaparak toplumun gelişimi ile uyum sağlayabilecek esnekliğe sahip olabilmelidir.

Toplumun yaşadığı geçiş dönemlerinde dahi, hala iş ve konut bölgeleri arasında - aslında geçici olan - katı bir bölünme olduğunu kabul ediyor olsak da, her zaman en azından üçüncü bir kürenin varlığını göz önünde bulundurabilmeliyiz: Hayatın kendisini (hayatın esasını oluşturan özgürlük ve serbest zaman)

Bütüncül kentleşme anlayışı ise bu şekilde suni sınırların çizilmediği ve iş/serbest zaman, özel/kamusal gibi suni ayrımların, sonunda eriyerek yok olacağı bütünsel bir yaşam çevresi anlayışını amaçlar. Bunun mümkün olması için, bütüncül kentleşme anlayışı öncelikle, oyunun zeminini genişletip arzu edilen bütün yapılara yaymaya çalışmalıdır. Sözüünü ettiğimiz zemin ise, en az eski bir şehrin karmaşıklığı düzeyinde olacaktır.

Sorun otomobilin kendisini şeytani bir nesne kabul ederek, ona karşı olmak değil. Esas olan yarattığı inanılmaz yoğunlaşmanın, aracın kendi varoluş amacını yadsır hale gelmiş olmasıdır. Kentleşme anlayışları tabii ki otomobili yok saymamalı ama, onu kentsel yaşamın ana ögesi olarak ele almaktan vazgeçmeli ve en azından kademeli olarak onu kentsel yaşamın kurgusundan soyutlamanın yollarını hesaplamalıdır.

Her durumda, bazı eski kentlerde olduğu gibi, yeni yerleşimlerin merkezi alanlarında otomobil trafiğini yasaklamayı öğörebilmeliyiz. Otomobilin ebedi olduğunu düşünenler, karamsar bir teknolojik ilerleme anlayışı ile dahi, gelecekte ulaşımın farklı formlarının olabileceğini düşünmüyorlar. Bu farklı formlara örnek olarak, ABD ordusunun test sürüşlerini gerçekleştirdiği "tek kişilik helikopterler" in, yakın bir gelecekte toplu taşımada kullanılabileceği ihtimali verilebilir.

İnsanın yaşam çevresinin diyalektiğinin otomobil lehine iflas etmiş olması, (mesela Paris'te yapılacak olan serbest otoyollar,

konut krizi giderek kötüleşmesine rağmen, binlerce konut ve evin yıkılmasına yolaçacak) bazı uydurulmuş pratik kabuller yüzünden, otomobilin akıldışı kullanımını maskelemektedir. Fakat otomobil pratik olarak sadece belli bir sosyal yapıya ait koşullarda gereklidir ve bu sorunun parçaları ile birlikte kalıcı olduğuna inananlar, bugünkü toplumun da kalıcı olduğuna inanmak isteyenler aynı zamanda.

Devrimci kentsel planlamacılar, nesnelerin dönüşümüne veya nesneler dünyasında tuzağa kısılmış olan insanın dönüşümüne, ilgilerini hiç bir zaman sınırlandırmayacaklardır. Devrimci kentsel planlamacılar, tüm bu topolojik zincirleri kırmaya çalışarak, gerçek ve samimi yaşam biçimlerinden yola çıkan deneysel çabalarla, insanın seyahati için, kaldırım taşlarını döşeme çabasını sürdüreceklidir.

Guy Debord, *Situationist Theses on Traffic*, 1959
Çeviri: Haldun Akçakoca

BULVAR TRAFİĞİ

Melih Gökçek'in Kızılay'da Atatürk Bulvarındaki taşıt trafiğini artırmak için aldığı önlemleri hoş olmayan, anti - demokratik ve şok edici olarak niteliyorum. Bu konudaki projelerini demokratik kitle örgütlerine ve meslek kuruluşlarına danışması gerekirdi:

Bence Bulvar trafiği şu önlemlerde artırılabilir:

1. Taksilere tek çift plaka sınırlaması: Popülist politikacıların icraatı sonucunda, maalesef Ankara'da ihtiyacın en az iki katı boşa gezer taksi dolaşmakta veya taksi duraklarında yer işgal etmektedir. Plaka tahdidi getirilerek Ankara'daki mevcut taksi sayısının yarıya indirilmesi gerekir.
2. Çift katlı otobüslerin yaygınlaştırılması: Körüklü ve tek katlı otobüslerin çift katlıya dönüşmesi ile yolcu trafiği daha verimli hale getirilebilir.
3. Otobüslerin ara duraklarda beklemesinin yasaklanması: Halk otobüsleri Kızılay'daki ara duraklarda bazen 5 dakikaya kadar bekleyerek trafiği tıkamaktadır.
4. Otobüslerin duraklara iyice yavaşlamalarının sağlanması,
5. Araçların ve taksilerin bulvarda ve diğer ana arterlerde uzun süre duraklamalarının etkin biçimde engellenmesi.
6. Akşamları trafiğin artmasıyla bulvardaki otobüs durakları boşa gezen taksilerce geçici taksi durağı haline dönüşmekte ve otobüsler ikinci şeritten indirme, bindirme ve bekleme yapmaktadırlar.

Yukarıdaki düzenlemeler yapılmadan. Gökçek'in şok edici önlemlerinin bir işe yarama olasılığı zayıftır.

Murat Özkul

KIZILAY'DAKİ YAYA KARŞITI HAREKATIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Cüneyt Elker

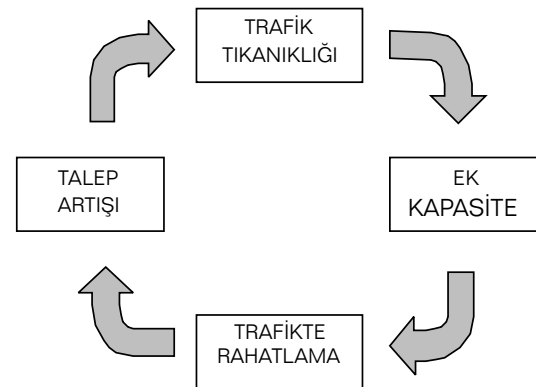
Önce, Atatürk Bulvarında varolan birkaç yaya üst geçitinin sayıları artırıldı. Ardından, Maltepe'de ve Mithatpaşa Caddesi'nde köprülül kavşaklar yapıldı. Bunu Sıhhiye Meydanı'ndaki uçan yol ile Akay'daki katlı kavşak izledi. Meşrutiyet ve Mithatpaşa Caddeleri 50-100 metre aralıklarla birbirini izleyen yaya üst geçitleri ile donatıldı. Merkezinin çevresinde yapılan sayısız tünel ve viyadükün oluşturduğu beton yığınları görmezden gelinerek sadece Kızılay ve yakın çevresine bakılsa bile, Ankara kent merkezinde taşıt trafiğinin körüklendiği ve yayaların her geçen gün daha fazla mağdur edildiği açıkça gözlenmektedir. Bu sürecin son halkasını Kızılay Kavşağı'nda yaya hemzemin geçişlerinin yasaklanması ve Atatürk Bulvarı'na bağlanan Ziya Gökalp-G.M.K Caddelerindeki taşıt trafiğinin Atatürk Bulvarı'nı kesmesinin önleneceğinin ilan edilmesi oluşturmuştur. Ayrıca, yapılan çeşitli açıklamalarda mevcut katlı kavşakların yeterli olmadığı ve bunların yapımına devam edileceği belirtilmektedir.

Bütün bunlar, Ankara yerel yönetiminde ulaşım konusunda bilinçsiz ve çağdan kopuk bir anlayışın egemen olduğunu ve bu anlayışın ısrarla sürdürüleceğini bir kez daha kanıtlamaktadır. Oysa, günümüzde dünyanın gelişmiş ülkelerinde (en az 25 yıldır) yukarıda açıklanan yaklaşımın tam tersi politikalar uygulanmaktadır. Yaya-taşıt ikilemi konusunda artık tartışılmayacak kadar netleşmiş politikalar şöyle özetlenebilir:

Trafiğin kesintisiz akıtılmaya çalışılması yanlıştır
Taşıt trafiğinin özellikle kent merkezlerinde- kesintisiz akıtılması çağdaş ulaşım politikalarının hedeflerine ters düşmektedir. “Her ne olursa olsun, trafik aksın” düşüncesi dünyada çoktan terk edilmiştir. Otomobil sürücüleri de dahil, insan herşeyden önce bir yayadır. Diğer akım yönleriyle veya yaya hareketleriyle kesiştiğinde, trafiğin bekletilmesinden daha doğal bir yaklaşım olamaz. Böylece kentsel yol ağı üzerinde dengeli ve “makul” hızda bir trafik akımı sağlanabilir. Bu konuda artık klasikleşmiş bir anlatım trafiğin akarsuya benzetilmesidir: çevreden akan dereler barajlarla denetim altına alınmadığında ovayı nasıl su basıyorsa, konut alanlarından gelen trafik ışıklı işaretlerle durdurulmadığında da kent merkezi boğulur. Ayrıca, hızlı yollar vasıtasıyla merkeze getirilen otomobiller için giderek artan otopark gereksinmesinin karşılanması da başlıca sorunlardan biridir. Zamanında bu yanlış politika sonucunda şekillenen kentlere en iyi örnek Los Angeles'tir: kent merkezi yollar, viyadükler ve otoparklardan ibaret kalmış, merkez işlevini gören binalar azınlıkta kalmış, merkez yayaların neredeyse yok olduğu bir alana dönüşmüştür.

Otomobil trafiği fazlaysa talep bastırılmaya çalışılmalıdır

Kent merkezleri, kentsel aktivitelerin ve insan ilişkilerinin yoğunlaştığı ve aynı zamanda da taşıt trafiğinin odaklandığı yerlerdir. Artan otomobil trafiğine koşut olarak yolların sürekli genişletilmeye çalışılması ve trafik talebini karşılamaya yönelik yapılar yapılması, giderek kent merkezlerinin insan ilişkilerine yönelik niteliklerini yitirmesine yol açmaktadır. Artan taşıt talebini karşılamanın sonu yoktur. Şekil 1'de görüldüğü gibi, yeni yollar, katlı kavşaklar yaparak kapasiteyi arttırmak uzun vadede çözüm sağlamamakta, talep yeniden körüklendiğinden yeni yatırımlara gereksinme duyulmaktadır. Kent merkezlerinde taşıt trafiği yaya hareketlerini ve çevreyi olumsuz etkiliyorsa, otomobil trafiği kentin çevre yerleşmelerinden başlayarak yavaşlatılmalı, hatta otomobil kullanımı caydırıcı önlemlerle talep azaltılmalıdır. Son 20-30 yılda dünyada, otomobil trafiği talebini caydırmaya yönelik sayısız uygulama örneği vardır. Bu tür politikalara en güncel örnek 2003 yılı başından itibaren Londra kent merkezine giren otomobillerden günlük 5 Sterlin ücret alınarak otomobil kullanım talebinin düşürülmesidir (Şekil 2).

Şekil 1. Kapasite Arttırma Politikasının Çözumsuzluğu

Şekil 2. Londra'da Otomobil Kullanım Ücretlendirmesi

Yaya hareketleri ile trafik kesişiyorsa öncelik yayaya ait olmalıdır

Yaya (veya taşıt) trafiği için alt ve üst geçitler, köprüler yapılması akla gelecek en son çözümlerdir. Batı Avrupa ve Kuzey Amerika kentlerine bakıldığında (otoyollar, demiryolu geçişleri gibi son derece özel koşullar dışında) yaya üst geçitine hiç rastlanmaması ve yaya alt geçitlerinin de son derece az görülmesi bu nedenledir. Bu konuda sonsuz örnek bulunmaktadır. Newyork'ta 7. Cadde (Şekil 3) veya Paris'te Champs-Elysées (Şekil 4) örneklerinde de görüldüğü gibi kentlerin ana bulvarlarındaki trafik yan yollardan gelen taşıtların ve yayaların geçişlerine olanak sağlamak amacıyla sık sık kesilmekte, ne toplum ne de yerel yönetim bundan rahatsızlık duymaktadır. Keza, Londra'nın bel kemiği olan Oxford Street'te yaya alt veya üst geçiti bulunmamakta, hatta bu cadde 1980'li yıllardan bu yana özel otomobil trafiğine kapalı olup sadece otobüs ve taksilerin girişine izin verilmektedir (Şekil 5). Ana doğrultulardaki trafiğin, yaya hareketleri ve yandan gelen trafik için ışıklı işaretlerde bekletilmesi, artık çağdaş dünyada tartışmasız benimsenen “taşıtlara değil insanlara öncelik” ilkesinin sonucudur. Oysa, başta Ankara olmak üzere, ülkemizdeki yöneticiler ile trafik yönetiminden sorumlu görevlilerin bazılarında (biraz abartılmış ifadeyle) “şu yayalar karşıdan karşıya geçerken ezilerek trafiğin akışına engel oluyor, bunları üstten veya yer altından geçirelim” mantığı egemendir. Yukarıda da değinildiği gibi, otomobil sürücüsü olsa bile her insanın öncelikle yaya olduğu hatırlanacak olursa, insan karşıtı bu düşünce biçiminin zihinsel olarak sağlıklı bir kişide bulunmasının yadırganacak bir durum olduğu ortaya çıkmaktadır.

Şekil 3. New York'ta Ana Caddeler: Katlı Kavşaklar, Yaya Köprüleri Nerede?

Şekil 4. Paris Champs-Elysée: 50-60 Metrede Bir Hemzemin Yaya Geçidi

Şekil 5. Londra Oxford Street: Özel Otomobil Girişi Yasak

Kent merkezlerinde insan boyutu kaybolmamalıdır

Kent merkezlerinde, başta taşıt alt-üst geçitleri olmak üzere, yapılan bu tür köprü ve geçitler, çeşitli kentsel aktiviteler arasındaki yaya erişilebilirliğini azaltmakta ve insan ölçeğinin kaybolmasına neden olmaktadır. Caddenin bir yanındaki bir dükkandan çıkıp karşıdaki başka bir vitrine bakmak bir kentli için 10-15 metrelik basit bir yürüyüşken, bu eylemin üst geçitler devreye girdiğinde ne ölçüde zorlaştığı açıkça görülmektedir. Araştırmalar, bir kat inerek veya çıkarak yapılan geçişlerde hemzemin geçişlere göre yaklaşık 9 kat daha fazla enerji harcadığını göstermektedir. Bunun yaşlılar, özürlüler ve çocuklar için ne anlama geldiğini belirtmeye bile gerek yoktur. Bu yanlış politika, kent merkezlerinin toplumu ve insanları bir araya getirmeye yönelik geleneksel rolünün giderek ortadan kalkmasına ve kent çevresindeki otomobil kullanımına dönük kişisiz alışveriş merkezlerinin ön plana çıkmasına yol açmaktadır.

Kent estetiği unutulmamalıdır

Üst geçitlerin kent estetiğine olumsuz etkisi de bir başka sakıncadır. En zarif biçimde tasarlanmış bir üst geçit bile, kentliler için bir görsel engel, kentin

betonlaşmasına (veya çelikleşmesine) bir katkıdır. Tarihi dokunun ve özgün mimari yapıların daha yoğun bulunduğu kent merkezlerinde ise, bu ilke daha da titizlikle uygulanmalıdır. Yukarıda sayılan yurt dışı örneklerdeki yaya geçitleri yerine trafiğin durdurulması uygulamasında, kuşkusuz, bir ulaşım ilkesi olan “yayalara öncelik” kadar, “kentsel çevreye duyarlılık” endişesi de rol oynamaktadır. Ülkemizdeki ve özellikle Ankara'daki uygulamalarda kentsel çevreye ve kentin geçmişine karşı gösterilen duyarsızlık şaşırtıcı düzeydedir (Şekil 6).

Şekil 6. Şirin (?) Ankara ile Freiburg (Almanya) Merkezlerinin Karşılaştırması

Gelecek Kuşaklara Bırakılacak Yanlış Politika Ürünleri Ne Olacak?

Bilinçsiz bir biçimde yapılmış yatırımlardan günümüzün olanakları ile kurtulmak elbette mümkündür. Ancak, bu yatırımların hem yapımı hem de yıkımının maliyeti dikkate alındığında topluma ne ölçüde bir külfet yükleyeceği de tahmin edilebilir. Buna rağmen, söz konusu çirkin, gereksiz ve zararlı yapıların yıkılarak yeniden olumlu koşullara dönülmenin göze alınabildiği durumlar olabilmektedir. Bunun ülkemizdeki bir örneği, İzmir Kordonu'nda denizin doldurulması vasıtasıyla inşaatına başlanan ekspres yolun yapımının durdurulması ve dolgunun üst kısmı taranarak yeşil alana dönüştürülmesidir. Yüksek maliyet ve teknik zorluklar nedeniyle, Kordon tümüyle eski haline çevirilememiş olsa da, sonuç kıyıdaki bir ekspres

yoldan kat kat olumludur. Aynı anlayış çerçevesinde, New York'ta zamanında viyadükler üzerine yapılmış olan FDR Drive sahil yolunun gelecekte ne yapılacağı güncel bir tartışma konusudur. Seçenekler arasında, viyadüklerin tamamen yıkılarak hemzemin bir bulvar yapılması, gidiş-geliş viyadüklerinden birinin iptal edilerek kıyıda yeşil alan düzenlenmesi ve viyadükleri olduğu gibi bırakarak bunların üstünde ve arasında kültür ağırlıklı faaliyetler yerleştirilmesi bulunmaktadır. Geçmişteki yanlış politikaların düzeltilmesi konusundaki en cesaretli proje ise Seul (Kore)'dedir (Şekil 7). 1960'lardan başlayarak kent merkezini kateden nehrin üstü kapatılarak bir kent içi otoyola dönüştürülmüştür. Ancak, yeni yönetim 2003 yılı sonu itibarıyla, hız yolunu yıkarak nehri tekrar canlandıran, iki yanda servis yolları ile hızlı otobüs yolu bulunan, yeşil alanlarla desteklenmiş bir projeyi devreye sokmayı planlamıştır.

Şekil 7. Seul Kent Merkezi (solda nehir örtülerek önceden yapılmış kentiçi otoyol - sağda 2003 sonu için planlanan nehrin yeniden canlandırılması)

Sonuç

Özetlemek gerekirse, taşıt trafiğinin kesintisiz sağlanması amacıyla yaya üst geçitlerinin ve katlı kavşakların yapılması yanlış ve terk edilmiş bir politikadır. Ankara'da, kent merkezi ve çevresinde gerek daha önce tamamlanmış olan, gerekse yapımı sürdürülen katlı kavşak ve üst geçitler dizisi, hem amaçları hem de sonuçları bakımından yersiz ve sakıncalı yatırımlardır. Bunlar gelecek kuşaklara bırakılacak ve ileride temizlenmesi yüksek meblağlara mal olacak utanç anıtlarıdır. Bu uygulamalar, kentliden ve toplumun bütününden sağlanan kıt kaynakların yanlış ve isabetsiz yerlerde kullanıldığının somut bir örneğidir. Konuyla ilgilenen aydınlarla düşen görev, bu yanlış gidişatin toplumun her kesimine duyurularak kişilerin bilincinin arttırılmasını sağlamak olmalıdır.

Basında Kızılay

KIZILAY MEYDANI ENGELLİLERE KAPALI

İnsan Hakları Derneği (IHD) Ankara Şubesi'ne üye bir grup, tekerlekli sandalyeye oturtulan yaşlı vatandaşı, tüm denemelerine rağmen Kızılay Meydanı'nda yolun karşısına geçiremedi.

Hürriyet (aa), 16. 10. 2003

DUVAR

Geçmiş yılların 'hür' meydanı Kızılay, bugün için engeller ve setler ardına kapatılmış bir otoban. İnsanları engellemek için belirli bölgeleri duvarlarla, setlerle kapatma geleneği tarihi çok eskilere dayanan bir uygulama. Bugün dünyanın yedi harikasından biri olarak tanımlanan ve halen ayakta olan Çin Seddi'nin ilk parçalarının geçmişi MÖ 4. yüzyıla dayanıyor. Çin Seddi sonrasında da çok sayıda duvar inşa edilmiş ve korkunun, tecridin sembolü olagelmiş. MS 2. yüzyılda inşa edilen Roma İmparatorluğu'nun Hadrianus Duvarı da en çok bilinenlerden. Teknolojinin gelişmesiyle değişen savunma anlayışı setlerin biçim değiştirmesine neden olmuş. 1930'lu yıllarda Fransa'da yapımına başlanan Maginot Hattı; büyük kaleler, küçük koruganlar, tabyalar, zırhlı koruganlar, gözetleme noktaları ve kulelerden oluşturulmuş. İkinci Dünya Savaşı sonrasında yapılan ve 1989 yılına kadar ayakta kalan Berlin Duvarı ise kent bölünmüşlüğü'nün, tecridin en önemli örneklerinden biri. İ. Melih Gökçek'in Kızılay'a ördüğü set öncesinde tecrit amaçlı en son duvar haberi ise, Ortadoğu'dan geldi. İşgalci İsrail, Batı Şeria'da Filistinlilerin yaşadığı bölgeyi yalıtımak amacıyla, kilometresi bir milyon dolara inşa edilecek bir duvarın inşasına başladı. Toplamda 324 kilometre uzunluğunda olacak olan duvarın büyük bölümü 3 metre yüksekliğinde olacak ve üstüne dikenli tel gerilecektir.

Evrensel, 14. 10. 2003

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek: "Daha yapacağımız şeyler var. Mesela Sıhhiye'de iki tane üst geçide ihtiyaç var. Dolayısıyla trafik durmadan akabilsin. Gençlik Parkı'nın orada bir alt geçit yapılacak önümüzdeki sene. Zaman içinde trafikten doğan problemler teker teker halledilecek." Dedi. Gökçek, Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün herhangi bir aksaklık görülürse uygulamadan vazgeçileceği yönündeki açıklamasının anımsatılması üzerine, şunları söyledi: "Kızılay'da yaya trafiğini aşıyağa aldık. Yaya trafiğinin geriye dönüşü, yeniden yukarıya alınması söz konusu değil.

Milliyet, 20. 10. 2003

ANKARA BÖYLE ZULÜM GÖRMEDİ

EVET, Ankara böyle zulüm görmedi. Her gün yaya ve araç sahibi yüz binlerce insan, İ. Melih Gökçek'in inat ve ısrarı nedeniyle korkunç bir işkenceye tabi tutuluyor.

Kentin göbeği Kızılay Meydanı. Buraya yayalar için karşıdan karşıya geçmesinler diye beton bariyerler konuldu. Yayalar yerin altına indiriliyor, metro altgeçidinden geçmeye zorlanıyor. Buradan geçmek için merdivenlerle yerin altına iniyorsunuz. En az 100 metre yürüyüp bir sürü geçitlerden yolu bulursanız, yine merdivenlere tırmanıp yukarı çıkıyorsunuz. Havasız, kösteklik yuvası gibi, insanların itiş kakış yürümeye çalıştığı bir dehliz.

Emin Çolaşan, Hürriyet, 22. 10. 2003

"Dün Boğaz Köprüsü'ne karşı çıkan, Akay kavşağına karşı çıkan zihniyetin bugün de Kızılay'da yapılan düzenlemeye karşı çıkmasından daha doğal bir hadise olamaz. Aslında benim, ufuklarını genişletebilmeleri için, bir dünya gezisi yapıp meslek odalarına yardımcı olmam gerektiği ortaya çıkıyor."

Ankara Kent Rehberi, 07. 10. 2003

İNATLAŞMA

Düzenlemelerin trafiği hızlandırma amacı dışında bir de inatlaşma yönü var. Ankara kentinde konu ile ilgili pek çok uzmanın karşı çıkışına rağmen yapılan, Meclis'in köşesindeki meşhur Akay Kavşağı'nı işler hale getirebilme ve haklı gösterebilme çabası. Trafik sorununu çözsün diye yapılan alt geçit içinde, bir yandan egsoz gazı yutup diğer yandan belediye yönetiminin alt geçit için harcadığı milyonlarca doları düşünen ve küfreden halkın tepkisinden kurtulma çabası yani.

Evrensel, 21. 10. 2003

BAŞKENTTE YAYA DİRENİŞİ

Kızılay Meydanı'nda dev beton bloklar koyarak yayaları altgeçitleri kullanmaya zorlayan Büyükşehir Belediyesi, Türkiye Mimar ve Mühendis Odaları Birliği, Altı Nokta Körler Derneği, esnaf ve vatandaşlarca protesto edildi. 'Kent merkezleri yayalıdır' sloganı atarak toplu halde karşıdan karşıya geçmek isterken çevik kuvvetçe engellenen topluluk, ışıklı yaya geçitlerini geri istedi.

Radikal - Ankara, 19. 10. 2003

Ankara Kent Merkezi Çalışma Grubu'nun, 3 Aralık 2002 Dünya Özürlüler Günü'nde düzenlediği "Her Kes İçin Yürünebilir Bir Kızılay İstiyoruz" yürüyüşünden.

YAŞAMI KOLAY VE ZEVKLİ KILANLAR KARŞIYA GEÇMEK 100 BASAMAK + 200 ADIM

Kişinin yaşamında, yaşadığı şehrin düzeyi, nicelikleri ve nitelikleri önemli bir yer alır. Yerli filmlerin seti çoğunlukla İstanbul'dur. Yönetici, bir mutluluğu Boğaziçinde kutlar, filmin sonu ise tarihi yarımada'nın profili bir masalın devamıdır...Gecekondu'lar tek başına mutsuzluğu anlatırlar...Dramatik sahneler doğuda geçer...

Ankara'nın eski merkezi Ulus, Taşhan idiyse, sanırım 60 yıldır da Kızılay'dır. Şehir büyüdükçe bu niteliği arttı. Adına meydan diyorlar... Ama, şehirci Ankara'ya sosyal, ticari, büyük mekanlar yakıştıramamış... Halk da bulduğu trafik kavşağına "meydan" adı takmış. Kuzey - Güney yönünde şehri tek başına Atatürk Bulvarı taşır. Doğu - Batıya Eskişehir yolu, İstanbul caddesi ve ikisinin ortasında Cebeci - Bahçelievler yolları "Bulvar'ı" keserler.. Ortadaki şehir yoludur ve şehrin ortasında Bulvarla kesiştiği kavşak Kızılay meydanı diye anılır. Bakanlıklar bu çevrededir, yer gök iş yerleriyle doludur... Yollar otomobilden, 1950'lerde kafelerin bulunduğu kaldırımlar ise insandan geçilmez olmuştur. Çevredeki yapılar, kuruluşta büyük yabancı ustalar(!) tarafından temel planlamada bahçeli evlere ayrıldığı için, 1940'lardan beri Bulvarın üstlendiği kentsel işlevi taşıyacak yapılaşmaya yetersiz, küçük parsellerden oluşmuştur. İşlevsel olarak Başkent'in merkezinde, her yer tıkabasa dolu, üst üste asılmış levhalarıyla, nerdeyse yer yer Ankara'nın Tahtakalesi veya bir büyük kasaba görüntüsü görülür... İyi ki güzel düzenlenmiş birkaç vitrin var...

Bulvarın yükünün bir bölümünü Mithatpaşa'ya almak için, aradaki Meşrutiyet Caddesi'ni de akıl almaz derecede trafikle yüklediler... Fakat aksiliğe bakın ki yollarda yayalar da var ve karşıdan karşıya geçmek istiyorlar, oto trafiğini olumsuz etkiliyorlar...Oto dolaşımındaki birbirinin yolunu kesmeler yetmezmiş gibi, bir o kadar da onlar trafiği yavaşlatıyor, yollar yetersiz kalıyor...

Son 20 yıl içinde Belediyecilerin zekâsı soruna çözüm buldu... Yollar yalnız araç için değil yayalar için de yapılabilirdi... Yerden beş metre yükseklikte demir köprüler yapıldı... Yani yaya, otoları bekletmeyecek, 33 basamak çıkacak, 33 de inecekti... Ayrıca katettiği mesafe merdivenlerin boyu kadar uzayacaktı...Bu şehrin trafik sorununu çözmek için, yüzbinlerce Ankaralı bu zahmete katlanmak zorundaydı...Ayrıca iki bina katı yüksekliğindeki bu iki tarafı merdivenli köprü, zaten özenli olmayan çevreyi berbat ediyordu.

Şehirlinin kolay ve zevkli yaşamı için seçtiği, görevlendirdiği yetkililer, halkı bu zor ve zevksiz yaşama zorladıklarını anlayamayacak kadar duyarsız ve düşüncesiz nasıl olabilirler? Şehirlinin, onun parasıyla, ona eziyet eden bu ilikelliği kabul etmeyecek kadar akli vardır... Bu köprüleri kullanmıyor... Köprüler zeka(!) anıtları olarak yolları doldurmayı sürdürüyor... Bir zamanlar İstanbul'da, Şişli - Osmanbey kavşağını şerefliendiren gülünç köprünün kaldırılması, Ankara'dakilerin kullanılmaması, bunları yapan dahilere ders olmuyor...

Ben çoktandır bu garip yaklaşımın Kızılay meydanında ne yapacağını merak ediyordum, bekliyorum ve korkuyordum. Nihayet orada da kendini gösterdi... Bu nokta için yıllardır hayal güçlerini zorladıklarından kuşum yok! Ama orada yollar çok geniş olduğundan ekranlarına böyle bir dev geçiti sığdıramamış, akıllarına kavşağın dört tarafına çıkış veren metro istasyonu alt geçidi gelmiş ve insanları köprü çıkıp inmeye alıştıramamış olsalar da, inip çıkmaya zorlayabileceklerini sanmışlar... Emek İşhanı'ndan, Yapı Kredi Bankası önüne geçmek için 54 basamak, 3 kat inip, 140 adım yürüyorsunuz ve 40 basamak çıkıyorsunuz. Yani, 4 katlı bir yapıya çıkıyor, iniyor ve merdivenlerle birlikte yolun üç katı mesafe kat ediyorsunuz... Bu cefaya alışmaya **akıl** engeldir.

Yüklü kamyon yüksekliğine göre yapılmış üst geçitlerin insan boyuna (1,80) göre düzenlenmiş alt geçitlere yeğlenmesinin nedeni, akıllarınca Belediyenin hizmetlerini halkın gözüne sokmak olmalı. Yüz yıl önce İstanbul, Anadolu banliyölerinde yapılan akıllı tren yolu alt geçitlerini görmemişler sanki...

Dünyada Ortaçağ şehirlerinin, nüfusu, hele oto sayısı Ankara'yı birçok kez katlayan şehirlerin trafik sorunları çözülürken, burada insan aklına aykırı girişimleri yadırgamamak olanaksız.

Uygarlığın, koltuğa oturan herkesin kendini Napolyon veya Fatih Sultan Mehmet sandığı ve herşeyi bildiğine inandığı basamağını yaşıyor olmalıyız. Pramitin tabanı her zaman Napolyon'ları sevmiş, efsaneler aramıştır ve yeni nesiller, öncelikle miras olarak ders almayı pek sevmeyizler...

Bir yapı, mimarı ve mal sahibinin vasıflarını anlatır... Bir şehir toplumun birikimiyle birlikte aynası olmalı. Yani hem son fotoğrafı, hem zaman boyutunu birikimiyle anlatan bir öykü... Belki dört boyutlu, yani yaşamın ta kendisi... Kavranması zor bir olgu... Her şehrin bir fiziksel imgesi, anlamı, anlattıkları olmalı... Onu okuyan, öneri getiren ve geliştiren, "beyin fırtınası" denen çalışmayı sürekli yaşayan, geleceğini tasarlayan bir grubu...

Nasıl, politika, ekonomi veya herhangi bir konuyu yönlendirene onun "mimar"ı deniliyorsa, her şehrin ama bir kurum, ama bazı kişiler, bir mimarı olmalı... O bize projeleri, hedefleri anlatmalı, biz onunla tartışıp hesap sormalıyız... Tüm yönetimleri, sivil toplum örgütlerini, odaları, üniversiteleri, halkı ve bilgiyi temsil eden tüm yetkili kuruluşları aydınlatan ve onların düşüncelerini alan az sayıyla oluşan bir kurul bulunmalıdır... Başkent'in kuruluşu ile oluşturulan, sonradan kaldırılan bağımsız bir Ankara İmar Müdürlüğü, olabildiği kadar yetkili uzmanlardan kurulu bir yönetim kuruluydu, hüküm şahsiyeti vardı... Belediye Encümeni, bu saygın kurulun düşüncelerini, önerilerini değerlendirerek karar alırdı...

Türkiye'de demokrasi bir güçler dengesi değil, bir dahaki seçime kadar, tüm yetkileri teslim etmek için diktatör seçimidir. Seçimle kabile yönetimini teslim alan bir reis gibi...

Kızılay'dan metro hattı geçerken, bütün altyapı düzenlenirken, yayaların geçişleri de düzenlenmeliydi... Değil ulaşım sorunu, şehir her şeyiyle bir bütün olarak izlenmeli ve sürekli öneri geliştirilmelidir.

Ankara'nın geleceği için uzun vadede ne düşünüldüğünü bilmiyoruz. Eminim Belediye örgütü de bilmez, emirleri veren ve ne yaptığını bildiğini sandığımız kişi de bilmez!

Oh! Ne güzel, ne ilginç, bilinmeyeniyi yaşayan insanlarız...

Bir Ankaralı

Fotoğraf: Semiha Dugan

MEYDAN MIYDI KAVŞAK MIYDI?

Aykut Ülkütekin

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NİN HİÇ
BEKLENMEDİK BİR UYGULAMASI İLE
ANKARA'NIN KENT MERKEZİ KIZILAY'DA YAYA
GEÇİŞLERİ KAPATILDI. UYGULAMA MOTORLU
TRAFİĞİN DE KESİNTİSİZ HALE GETİRİLEREK
KIZILAY İÇİN HIZLI AKAN BİR OTOYOL
YAPILANMASINI ÖNGÖRÜYOR. GELECEKTE
İNSANSIZ BİR KIZILAY MI OLACAK?
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNİN BU
UYGULAMASINA KARŞI MÜCADELE
EDİLEREK GERİ ADIM ATILMASINI MUHAKKAK
SAĞLAMAK GEREKİYOR. ANCAK DÜNKÜ
KIZILAY ARZULADIĞIMIZ GERÇEK KENTSEL
MERKEZİ NE KADAR YANSITTIYOR?

Kızılay, Mimarlar Odası Arşivi

Kızılay Meydanı'nda kaldırım kahvesi

Ekim ayında Ankara Büyükşehir Belediyesinin gizlice hazırlıklarını yaparak ansızın yürürlüğe koyduğu büyük sürpriz bütün kentlileri şoka uğrattı. Cumhuriyetin ilk yıllarında Güven park ve anıtının varlığı nedeniyle Emniyet Meydanı olarak tanınan, daha sonraları ise Kızılay olarak yeniden adlandırılan Meydan hiç kimsenin beklemediği bir anda birdenbire yaya geçişine kapatıldı. Şimdi hepimizin çabası elimizden kaçan geri kazanmak üzerine, ama neyi yitirdiğimizi acaba kesin olarak biliyor muyuz.

KIZILAY BUGÜNLERE NASIL GELDİ?

Kızılay Cumhuriyet Ankara'sının ilk yeni gelişim alanı. Eski Ankara'dan Kızılay'a doğru bakmak bir bakıma Cumhuriyetin geleceğine doğru bakmak anlamını taşıyor. Bu olgu Ankara kentinin ilk planlamasını yapan Hermann Jansen tarafından bütün bölgenin planlamasında çok güçlü şekilde vurgulanmış ve alan, Güven Anıtından Türkiye Büyük Millet Meclisine uzanan törensel yapılanmanın başlangıç odağına yerleştirilmiş durumdaydı. Doğu Batı aksı henüz oluşmadığı için bu odak noktasının kavşak niteliğinden söz edilmesi o günler için mümkün değildir. Eski resimlerde alan, yeşil etkisinin çok güçlü olduğu, motorlu ulaşım sınırlı olarak açılmış bir meydan şeklinde görülmektedir. Ancak Sıhhiye Kızılay bölgesinin bir kent merkezi niteliğini kazanabilmesi için zaman henüz daha çok erkendir.

1950'li yıllardan sonra Bahçelievler Cebeci aksı oluşmaya başlamış, çevresindeki yapılaşmanın da gelişmeye başlamasıyla, Ulus'taki kentsel merkezin

yanısıra, artık Kızılay meydanı adını taşıyan bu alanın çevresi de merkez kimliğini kazanmaya başlamıştır. Bu dönemin en önemli özellikleri Kızılay Sıhhiye arasında üst düzey perakende ticaret, Kızılay Akay arasında bulvar kafeleri tarzında eğlence/dinlence ve bunlara bağlı olarak yoğun gezinti fonksiyonları görülmektedir. Bu yapı Kızılay odağında Kuzey Güney yönünde daha önemli olmak üzere, motorlu araç trafiğini keserek Bulvarların diğer tarafına geçen bir yaya trafiğinin oluşmasıyla sonuçlanmıştır.

Bu dönemi izleyen yıllarda hızlı bir genişleme gösteren kamu yönetiminin Bakanlıklar ve eski merkez Ulus'tan taşan daireleri, özel kesime göre daha geniş olan kaynak olanaklarının da sağladığı imkanla Kızılay bölgesinde yaygın bir yerleşme göstermeye başladı. Bunun sonucunda da Kızılay ve genel olarak Yenisehir bölgesinin konut ve serbest ticaret üzerine kurulmuş olan yerleşim yapısı memurlar gibi ücretli istihdama dayanan bir yapıya dönüşmeye başladı. Bu gelişme bölgenin sabah ve akşam saatlerindeki motorlu ve yaya trafiğinin artması ile sonuçlandı. Bu durum önceden bölgeyi geçiş aksı olarak kullanan toplu taşımın, başlangıç durakları edinerek, doğrudan Kızılay'da yerleşme gereğini ortaya çıkardı. Güven Park ve Atatürk Bulvarı üzerindeki başlangıç durakları bölgenin durağan trafiğinin de artmasıyla sonuçlandı. Yoğun toplu taşımın çevredeki cadde ve sokaklarda ve yeşil alanlarda oluşturduğu baskı kalıcı motorlu taşıt bekleme alanları doğurdu. Önceleri "geçici" olarak planlandığı ifade edilen toplu taşıma başlangıç durakları, yirmi yıl sonra bugün bile hala yerinde durmaktadır. Kızılay'da Bulvarların diğer tarafına

yapılan yaya geçişlerinin genellikle, karşı taraflarda bulunan bu toplu taşıma duraklarına doğru olduğu söylenebilir.

KIZILAYIN GELECEĞİNDE NE VAR?

Ankara'da bugün kamu dairelerinin genel eğilimi Kızılay'ı boşaltarak Eskişehir Yolu üzerindeki yeni alanlara yerleşmek şeklindedir ve bunların önemli bir kısmı şimdiden bu hedeflerine ulaşmış durumdadırlar. Bu kamu dairelerinin boşaltmış oldukları yerlerin genel olarak, üniversiteye hazırlık dershaneleri ve küçük konfeksiyon atölyeleri tarafından doldurulmakta olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum ücretli istihdam yapısının sürdürdüğü ancak, konuyla ilgili herhangi bir araştırma yapılmamış olmakla birlikte, daha alt bir gelir düzeyine gerilediği şeklinde yorumlanabilir. Kızılay bölgesinin perakende ticaretindeki gerileme de bu duruma paralel bir görünüm sergilemektedir. Perakende ticaretin daha önceleri üst düzey gelir grubuna yönelik yapısının daha alt gelir gruplarına yönelik bir yapıya doğru gerilediği görülmektedir. Sınırlı gelirli gruplara hitap eden seyyar işporta tezgahları, ilgililerin sıkı denetimlerine rağmen, oldukça geniş ve yoğun bir yayılım göstermektedir.

Kızılay Meydanının yayalara kapatılmasından önceki geçişlerin işe gidiş ve işten çıkış saatlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Ara saatlerde, özellikle geceleri Bulvarların diğer tarafına yaya geçişleri çok seyrekleşmektedir.

Bu durum Kızılay bölgesinde eğlence / dinlence ve gezinti fonksiyonlarının artık yer almadığının bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Sakarya Caddesi gibi özel eğlence / dinlence alanlarının bile genellikle

öğlen saatlerinde yoğunlaştığı, çalışma saatleri sonrasında oldukça dar bir kullanıcı grubuna hitap ettiği görülmektedir.

KIZILAY VE YENİŞEHİR İNSANSIZLAŞIYOR MU?

Kızılay bölgesinin belirgin bir çekiciliğinin bulunduğu, ve kentlilerin bu durumdan yararlanmak için bu bölgeyi eğlence / dinlence ve gezinti için kullandıkları zamanlar geçmişte kalmış gibi görünmektedir. Yukarıda ifade edilmeye çalışılan durumlar Kızılay'ın kentliler için artık çalışma ve iş dışında başkaca bir çekiciliği bulunmayan insansızlaşmış bir alan haline geldiğinin göstergesi olabilir mi? En azından konfeksiyon atölyeleri ve dershaneler bulunduğu için henüz bugün böyle bir durum söz konusu olmasa bile, kullanım amaçları yönünden bir gerileme olduğu kesindir. Çok uzak olmayan bir gelecekte konfeksiyon ve benzeri küçük sanayinin daha da yaygınlaşması sonucunda çalışma saatleri dışında tamamen insansızlaşmış bir bölge ile karşılaşılması çok şaşırtıcı olmayabilir.

Bu durum Eşmerkezli Kentsel Alan Modeli kapsamı altında ilk defa ABD'de büyük kentler için, Marilyn Willams, Wendell Bell ve Eshref Shevky tarafından tanımlanmış bulunan kentsel merkez ve geçiş bölgelerinin çökerek merkez niteliğini kaybetmesi ile ilgili teoriyi hatırlatıyor. Ülkemizde henüz hiçbir yerde tam olarak böyle bir durumun görülmemiş olması belki de, kırsal alandan kentlere olan yoğun göçün etkisi ile kentsel merkezlerin, nitelik değiştirmesine rağmen, her zaman için fonksiyonel ve diri kalacağı şeklinde bir yorum ile açıklanabilir. Ancak bu yoğun göç artık durma aşamasına geliyorsa, bu gibi kentsel merkez çökmesi durumlarıyla karşılaşılması olası olmalıdır.

Jansen'in Yeşil Kızılay'ı

Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmış bulunan son düzenlemeden önce Kızılay'ın Metro da dahil olmak üzere, bir taraftan diğer tarafa sadece başka bir yere ulaşmak amacıyla geçiş yapan, motorlu araç ve yaya trafiği kalabalığından oluştuğu söylenebilir. Bu kalabalığın Kızılay Meydanı yada kavşağında bulunma nedenleri sadece diğer tarafa geçmek içindi. Bu alana giren İnsanların yada Motorlu araçların, geçiş noktasını mümkün olan en kısa sürede terk ederek, asıl hedefleri olan diğer bir konuma ulaşmaktan başka bir amaçları bulunmuyordu.

Büyükşehir Belediyesi bu boşluğu gördü ve hem motorlu ve hem de yaya trafiği kavşağını kapattı. Meydan ise, zaten özel durumlar dışında, belki de çok daha önce kaybedilmişti.

KIZILAY'DA HEDEF NE OLMALIDIR?

Büyükşehir Belediyesinin bu yeni uygulamasının Ankara'ya ve Kızılay'a hiçbir yararı bulunmadığı açıktır. Bu uygulamadan muhakkak geri dönülmelidir. Ama nereye? Bugünkü uygulama iyi değildir ama dün de çok fazla bir şey vaat etmemektedir.

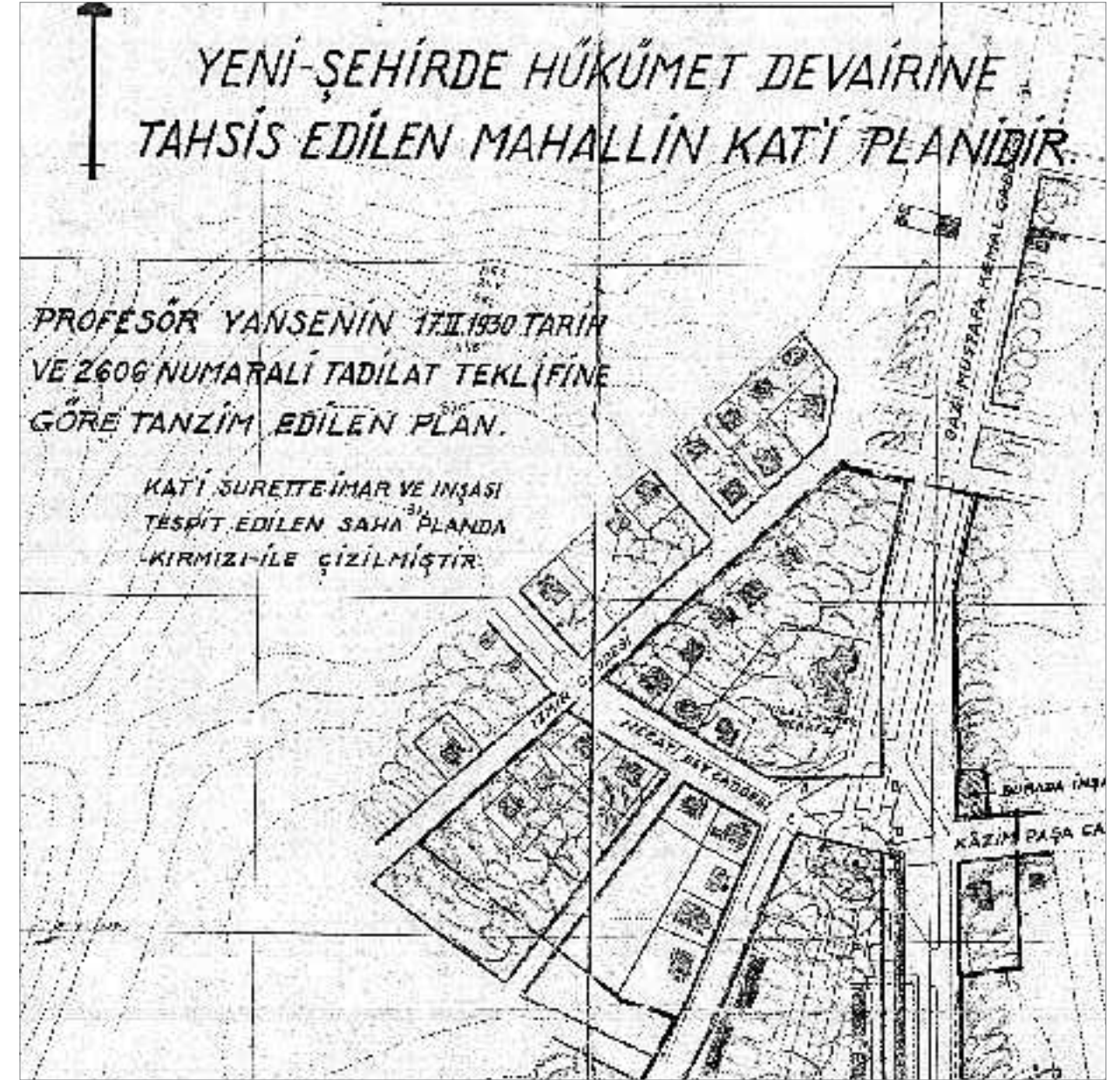
Geçmişte Kızılay'ın meydan kimliğini hatırlatan özel günleri olmuştur; Hermann Jansen'in odak

tanımlaması, 555K günleri, toplumsal gösteri ve yürüyüşlerin anıları ve hatta Büyükşehir Belediyelerinin Yılbaşı, Bayram ve benzeri diğer günlerde yaptığı kutlama toplantıları gibi. Metro kazılarının ilk günlerinde, alanın motorlu trafiğe kapatıldığı birkaç ay süresince alanın doğrudan içerisine açık hava kafeleri ve hatta bir açık hava sineması bile kurulmuş bulunuyordu. Kızılay Meydanından belleklerde kalanlar herhalde yalnızca bunlar olmalıdır. Kavşaktan gelip geçmenin pek fazla bir anısı olduğu söylenemez.

Kentin sosyal ve kültürel yükünü uzun bir süredir içinde barındıran Kızılay Ankara'nın kimliğini tanımlayan gerçek bir meydan olarak düzenlenmelidir. Bu düzenleme Meydanın kendisi ile sınırlı kalmamalı, bunun çok ötesinde, Ankara'nın bütününe yeniden tanımlayan, Kentin eski ve yeni diğer alt merkezleri ile köprüler oluşturan, Kızılay'ı motorlu trafik içeriği de dahil olmak üzere kentsel merkez olarak yeniden yapılandırarak kentli insana açan, planlamanın, tasarımın üstünlüğünü öneren bütüncül kavramlar altında gerçekleştirilmelidir.

Bugün yaratılmış bulunan bu karmaşa belki de böyle bir hedef için bir fırsat oluşturmaktadır.

Jansen'in Vekaletler Aksı Artık Kaybolmuş.

MİMARLIK HAFTASI PROGRAMI İÇİNDE, MİMARLIĞIN GÜNDEM OLMASI İÇİN ÇEŞİTLİ RADYO PROGRAMLARINA MİMAR ÜYELERİMİZİN KATILIMI SAĞLANDI. MİMARLIKTAN HAREKETLE, MİMARLIĞIN DİLİNİ KULLANARAK; KÜLTÜR VE YAŞAM ÜZERİNE, GÜNDELİK OLAN VE OLMAYAN KONULAR İLE İLGİLİ SÖZLÜ VE YAZILI ÜRETİMLER YAPILDI. MİMARLIK ORTAMININ KENTLİ İLE YENİ BİR İLİŞKİLENME BİÇİMİ OLUŞTURULDU. RADYOLARA KONUK OLMAYI KABUL EDEN DEĞERLİ ÜYELERİMİZE VE YAYIN AKIŞLARI İÇERİSİNDE MİMARLIK KONUŞMALARINA YER VEREN YAPIMCILARA SONSUZ TEŞEKKÜRLERİMİZİ SUNUYORUZ. GELECEKTE DE İŞBİRLİĞİMİZİN SÜRECEĞİ DİLEĞİNİ TAŞIYOR, SÜREKLİ MİMARLIK PROGRAMLARININ OLUŞTURULMASI YÖNÜNDE ADIMLAR ATMAYA ÇALIŞIYORUZ.

- 04. Ekim. 2003: TRT ANKARA RADYOSU "Tatil Gündemi" Programı
Konuk: Ayhan Çelik
- 06. Ekim. 2003: TRT ANKARA RADYOSU "Gündem" Programı
Konuk: Tefvik Gürsu
- 08. Ekim. 2003: TRT ANKARA RADYOSU "Konuşa Konuşa" Programı
Konuklar: Şevki Vanlı/ Ziya Tanalı/ Tefvik Gürsu
- 09. Ekim. 2003: TRT ANKARA RADYOSU "Stüdyo Ankara" Programı
Konuk: İlhan Kesmez
- 10. Ekim. 2003: ÖZGÜR RADYO "Kent Gündemi" Programı
Konuk: Sait Kozacıoğlu
- 10. Ekim. 2003: TRT TÜRKİYE'NİN SESİ "Sizin Radyonuz" Programı
Konuk: Çetin Ünalın
- 10. Ekim. 2003: RADYO ANADOLU Haber Bülteni
Konuk: Yavuz Önen
- 12. Ekim. 2003: RADYO ODTÜ "Ay Işığında Agora" Programı
Konuk: Akın Atauz
- 13. Ekim. 2003: DÜNYA RADYO "Medyatik Gündem" Programı
Konuk: Aydan Balamir
- 13. Ekim. 2003: EKİN RADYO "Haber Analiz" Programı
Konuk: Mükremin Mungan

1 AYHAN ÇELİK'LE SÖYLEŞİ

TRT Ankara Radyosu

"Tatil Gündemi" Programı

4 Ekim 2003

SUNUCU- Mimarlık Haftası başlıyor, 6-13 Ekim tarihleri arasında kutlanıyor. Konuğumuz da Mimarlar Odası Ankara Şubesi Başkanı Sayın Ayhan Çelik. Hoş geldiniz efendim.

AYHAN ÇELİK- Hoş bulduk.

S.- 1985 yılında Birleşmiş Milletler 6 Ekim'i Dünya Mimarlık ve Konut Günü olarak ilan etmiş, bizdeki haftanın çıkış noktası da bu galiba. Peki dünyada Mimarlık ve Konut Günü bu kadar önemli olarak addedilmiş; bunun sebebi nedir, gerisinde yatan nedir, neye dikkat çekmek istemişler?

A.Ç.- Mimarlık, gündelik yaşantınızla, bütün insanların yaşantısıyla doğrudan ilişkili bir şey. Konut ise barınma, insanın tarih öncesinden bu yana temel ihtiyaçlarından birisi. Mimarlık mesleği de bunun şekillenmesinde en önemli öğelerden bir tanesi ve tarih boyunca da sorunlu olmuş; toplum katılmadan, insanlar bizzatıhi o sürecin içerisine katılmadan da pek fazla yol kat edilememiş. Birleşmiş Milletler, 6 Ekim'de, bu sorun alanlarına dikkat çekebilmek ve çözüm yolları bulabilmek için 1985'ten beri Dünya Konut Günü'nü son yıllarda mimarlıkla da birleştirerek Dünya Konut ve Mimarlık Günü olarak kutluyor.

Temaları çok önemli, ben isterseniz birkaçını söyleyeyim: 1986'da "Konut Benim Hakkımdır" temasını işlemişler. Sonra "Evsizlere Barınak, Konut, Sağlık", "Aile, Konut, Kentleşme", "Konut ve Yaşam Çevresi", "Kentleşme, Kentlilik, İnsanlar Arası Dayanışma". Konut alanında ana tema olarak 1999'da "Herkesin Kenti", 2000 yılında "Kent Yönetiminde Kadın", 2001'de "Gecekonduşuz Kentler, Kentten Kente İşbirliği".

2003 yılında ise tema "Kentler İçin Su ve Kanalizasyon" olarak belirlenmiş. Mimarlık alanında da "Yaşasın Kentler" teması işleniyor. "Kent, İnsanlığın En Önemli Buluşu, En Önemli İcadıdır" sloganıyla Uluslararası Mimarlar Birliği'nin başlattığı "Yaşasın Kentler" projesi sürüyor.

Bir katılım, bir duyarlılık olmadan; kültürel ve kentsel birikiminizi, değerlerinizi, yapılarınızı koruyamıyorsunuz ve yapılan her bina, toplumun geleceğe taşıdığı bir iz olmasına rağmen, eğer toplum katılmıyorsa başka şeyler öne çıkıyor ve sonuçta hepimizin de çok fazla keyif duymadığı çevreler, kentler, yapılarla karşılaşabiliyoruz.

Biz şöyle bakıyoruz: Aslında tarihe ancak, yapılarımız aracılığıyla dokunabiliyoruz, zamana mimarlık ürünleri ya da sanat ürünleri aracılığıyla dokunabiliyoruz. Tarih, kendisi seçiyor bir şeyleri, ayıklıyor, kentiniz zamanın bütün izlerini taşıyarak geliyor. Bugün bizim yaptığımız her şeyi de yine tarih seçecek, ayıklayacak ve gelecekte başka bir çağa, başka bir döneme aktaracak.

Ne bıraktığımız çok önemli, ama ondan daha önemlisi ise: Gündelik hayatta yaşadığımız mekân; oturduğumuz masa, açtığımız pencere, mekânın ışığı, çıktığımız sokak, meydan, bütün bunlar keyif veriyor mu, çocuklarımızı mutlu ediyor mu; bir heyecan, toplumsal kaynaşma yaratabiliyor mu? Türkiye'de konuşacağımız çok fazla konu var ve çok fazla yol kat etmemiz gerektiği de açık. Onun için dünyada belki tek bir gün yetiyor, ama bize yetmiyor, biz bir hafta süresince kutlamaya çalışıyoruz. O yüzden de biz, Mimarlar Odası Ankara Şubesi ve Mimarlar Derneği 1927, Mimarlık Haftası içerisinde mimarlığı gündem yapmaya çalışacağız.

S.- Peki efendim, nasıl kutluyorsunuz veya bu yıl nasıl kutlanacak?

A.Ç.- Biz mimarlığı gündem yapmak istiyoruz. Türkiye'nin gündemi çok kalabalık, bunun içerisinde ne kadar sızabiliriz bilmiyoruz, ama çabamız o olacak.

Mimarlık üzerine düşünmenin gereğini ortaya koymak istiyoruz; çünkü bu yaşam çevresi, sadece mimarların sorunu değil, onu kullananların ve yaşayanların da üzerine düşünmesi gereken bir konu.

Kentler ve mimarlık üzerine düşüncelerimizi kentlilerle paylaşmaya çalışacağız; mimarlığın ve kentin konuşulduğu, tartışıldığı ortamlar yaratmaya çalışacağız, mimarları kentiyle buluşturmaya çalışacağız, mimarlık kültürünü yaygınlaştırmak için bazı şeyler yapmaya çalışacağız ve mimarlığı hep içinde bulunulan bir kültürel yoğunluk olarak değerlendirdiğimizden, onu hissetmeye ve yeniden algılatmaya çalışacağız, bu amaçlar üzerine kurulu bir programımız var. Bu çerçevede "Mimarlık ve ..." konuşmaları; mimarlık ve kültür, kentleşme; mimarlığın sinemayla, eğitimle, afetlerle, felsefeyle, sanatla, tarihle ve müzikle ilişkileri konusunda çeşitli konuşmacılarımız farklı ortamlarda sunuşlar yapacaklar.

Radyolara başvurduk, TRT bütün başvurularımızı olumlu karşıladı; diğer radyolara başvurduk, onlar da katkıda bulunmak istediler. Birçok konuşmacıyla radyolarda bu olanakları bulabileceğimiz gibi görünüyor. Önümüzdeki hafta içerisinde televizyonlar da bazı olanaklar sunabilir. Gazete ve dergileri ziyaret ettik, mümkün olduğunca yazarların, köşe yazarlarının mimarlığa değinmesini istiyoruz ve çeşitli pasajların, mimarlıkla ilgili çeşitli metinlerin gazetelerde, basında yer alması için uğraşıyoruz. Tabii medya hep en ön sırada olduğu için, öncelikle de ister istemez medyayla ilişkinizi tariflemeye ve olabildiğince orada kendinizi gündeme taşımaya çalışıyorsunuz. Başarabildiğimiz kadarıyla onu yapacağız.

Mimarlık Sergileri açıyoruz. Üç tane sergimiz olacak, bu üç sergi de aslında daha uzun vadeli projelerin parçaları.

Bir tanesi, Cumhuriyetin ilk on yılında inşa edilen binaların sergilendiği Bina Kimlikleri Sergisi. Bunlar ileride bina künyelerine dönüşecek. Mesela Radyoevi Binası'nın künyesini; kentlilerin algılayabileceği, binaya zarar vermeyen bir şekilde yerleştirip, bu binayı tanıtmaya çalışacağız; çünkü bilinmiyor, insanlar geldiklerinde o bina hakkında bir fikirlerinin olması gerekiyor. Ankara'daki birçok binada o bilgi yok; kim tarafından yapılmıştır, ne zaman yapılmıştır, ilk başta hangi amaçla yapılmıştır, kaç yaşındadır?

Sergiler, kentlilerin yoğun kullandığı mekânlarda açılacak. Konur Sokak'ta, Yüksel'de; Karum ve Armada'da.

Diğer sergimiz, "Taştaki İz". Bu proje de Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin desteklediği, Güvenpark ve Güven Anıtı üzerine bir belgesel çalışması. Belgeselin ilk görüntüleri sergiye yansıtılacak.

Üçüncü sergimiz de "Bacalar". Yine Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin desteklediği bu çalışmada, Ankara bacalarının bir okumasının yapıldığını söyleyebiliriz.

Işıklı ilan panolarının 16 tanesinde bir hafta boyunca mimarlık kavramları, mimarlık imgeleri bulunsun istedik ve meydanlara taşıyalım diye gayret ettik. Bakalım etkisi nasıl olacak, bazı kavramlar yerleşebilir mi, paylaşılabilir mi kentlilerle, onu deneyeceğiz.

Mimarlık ve Çocuk Çalışma Grubumuz var, çok aktif, belki duymuşsunuzdur, "Bin Mimar Bin Okulda" kampanyasını sürdürüyorlar.

S.- Konuğumuz olmuşlardı daha önce.

A.Ç.- Aynı çalışma grubu, 11 Ekim'de bir kısım engelli çocuğumuzla, engelsiz bir grup çocuğun katıldığı "Kent ve Engel Atölyesi"ni yapacak, ürünlerini ise ayın 12'sinde Konur Sokak'ta sergileyecek.

Bir de yaklaşık 30 yıldır yapılmayan geleneksel Mimarlık Balosu var; yapıldığı dönemlerde çok yankı uyandırır. Bu balo Ankara Palasta yapılacak. Balo kültürümüzü ne kadar unutmamış, hatırlayabilecek miyiz? Balo Gazetesi çıkarma geleneğini de devam ettireceğiz ve 2003'te bir balo gazetesi nasıl olur, onun da arayışı içerisindeyiz.

S.- Haftamız 13 Ekim'de de bitecek. Ancak tabii ki mimarlık hep gündemimizde olacak. Çok teşekkür ediyoruz.

A.Ç.- Ben teşekkür ediyorum.

Bir de izin verirsiniz şunu ekleyeyim: Pazartesi günü saat 11.00'da Anıtkabir'de tüm mimarları davet ettiğimiz bir gelenk törenimiz olacak.

S.- "Yaşasın Kentler" sloganının, dileğinin ileride yaşayan kentlere dönüşmesini istiyor ve canı gönülden biz de diliyoruz. Sağolun efendim, çok teşekkürler.

TEVFİK GÜRSU, ZİYA TANALI, ŞEVKİ VANLI İLE SÖYLEŞİ TRT -“KONUŞA KONUŞA” PROGRAMI 8.Ekim.2003

SEVTAP YASA (Sunucu)- Efendim, öyle bir konumuz var ki, gerçekten kelimenin tam anlamıyla kavşak konu olduğu düşünülebilir mi? Bir boyutuyla temel anlamı içerisinde bütün toplumsal yaratılarımızın bir yansımasını onda bulduğumuzu söyleyebiliriz. Bu anlamda konumuz bir kültür sorunudur, ama diğer yandan o bir sanattır. Dolayısıyla, bireysel yaratının bütün özelliklerini konumuz çerçevesinde ve kapsamında bulacağız. Bize yabancılaşmamış bir sanattır, onunla birlikte yaşarız, iç içe oluruz, süreç içerisinde değişimine tanık oluruz.

Bu konuda hiç kuşkusuz, konuşmacılarımızı sizlerle tanıştırdıktan sonra, onların söyleyeceklerine doğru ufkumuzu genişletmek çok daha önemli bir veriler takımına ulaştıracak sizi. Ama ben şu aşamada ancak şunu söyleyebilirim: Kültür madem ki, doğanın sunduklarına karşın insanoğlunun yarattığı her şeydir, öyleyse mimarlık yapıtlarına da, mimariye de, bu gözlerle bakabiliriz. 6 Ekim'in üzerinden henüz iki gün geçti, çok gecikmiş sayılmayız. Daha fazla zaman yitirmeden hemen bu önemli konuya bir kez daha “Konuşa Konuşa”nın objektiflerini yöneltiyoruz.

Gerçekten “kavşak konu” dedik, çünkü sizler baktığınız zaman ya da eleştirmenler yazı yazdığı zaman, herhangi bir sanat yapıtına, bunlar tablolar da olabilir, sanatçıların bireysel üslubunu ayırt etmekle birlikte, “işte 17. Yüzyıl Fransa” diyebiliyorlar. Bize bu değerlendirmeyi yapma fırsatını veren ölçütler nasıl ortaya konulabilir. Dönemlerin ruhu mu var? Bu ruh hangi faktörlerden oluşuyor? Öncelikle bunu konuşalım. Bu mimarlığa, mimariye nasıl yansıyor? O konuya ayrıca girelim. Dönemlerin ruhu mu var?

TEVFİK GÜRSU- Hakikaten, dönemlerin üslupları vardır, birtakım görsel ifadeleri vardır ve yapılar “bu dönemindir veya şu kişisindir” diyebileceğimiz özellikler taşırlar. Tabii, bunun temelinde, dönemin koşulları, sosyo-ekonomik yapısı, üretim ilişkileri, arz talep dengeleri olsa da, temelinde galiba bir kültür birikimi söz konusu, yani esas özelliği bu olsa gerek. Kültür de, zaten sizin de tanımladığınız gibi, insanın ürettiği her şeyse, onun düşünsel arkasıyla belki de bir bütün ve oluşan ve oluşacak olanları da belirleyen bir şey. Onlar ne kadar var ve ne kadar kendi içinde bir yerleşik düzene geçiyorsa, yani bütün bu faktörlerin benzerlikleri artıyorsa, o zaman bir kolektif üretime dönüşmeye başlıyor; çünkü mimarlık aslında bir kolektif üretim alanı. Eğer düzgün bir şekilde yan yana gelmişlerse, mimarlık da bunun üzerinde doğru inşa edilebiliyor. Dolayısıyla, bu faktörler, öğeler arasında benzerlikler bir üsluba; döneme damgasını vuran veya kişiye damgasını vuran özellikler kazanmasına yol açıyor.

SEVTAP YASA- Acaba, siz işin içindeki insanlar olarak bir dönemin yapıtlarına baktığınız zaman, madem bu kadar çok alanla ilgili, üretim ilişkilerinden insan ilişkilerine, o güne kadar biriktirilmiş beğeni düzeylerine vesaire, belirli saptamalarda bulunabiliyor musunuz? Yani onu nerelerden yola çıkarak ortaya koyabiliyorsunuz?

ZİYA TANALI- İzin verirseniz, bu soruya da ben bir cevap vereyim. “Kültür” sözcüğü, insanoğlunun, yaşayıp dururken elde ettiği tüm kazançların adı. Ancak gelenek, görenek, sanat, din ve benzeri gibi değerleri de kapsayan bir birikim alanı. Tanım olarak, toplum da, bu ortak birikime sahip kişilerden oluşan bir beraberlik; düşünüy, duyarlılık, davranış birliği. Bu birliğin yokluğu ise, “heterojen”

denilebilen, ayrı parçalardan, ayrık parçalardan oluşan bir yapının habercisi. Bu heterojen yapılarda çok sayıda güzel-çirkin, çok sayıda doğru-yanlış ortaya çıkıyor. Bu genel saptama sanırım, her toplum için geçerli bir saptama. Şayet “kültür” dediğimiz olgu, toplumun düşünce birliğini sağlayan değerlerin tümü ise -ki, öyledir- ortak değer yargılarına sahip olmamak, bir düşünüy birliği sağlamamışlıktan, daha da ileri gidersek, kültürün bütünleşememiş olmasından kaynaklanıyor.

Bir konu daha var: Kültürden söz edildiğinde homojen, yani birbirine benzeyen unsurları, tek biçimli ya da yeknesak olması ile karıştırmamak gerekiyor. Çok farklı toplumların deneyimleri, birikimleri ve bu nedenle davranışlarına yansıyan akıl yürütme biçimleri, ölçütleri, birbirinin aynı değil. Ancak iletişim sonucu hepsi birbirini etkileyebiliyor. Bu yüzden bir Fransız kültürü, bir Türk kültürü gibi kümelemeler ortaya koyabilme imkânına sahip oluyoruz. Bu kelimeler yan yana konulduğunda çıkan sanırım şu: Kültür alanlarında hep, toplumun gereksinmesi homojenlik ve çeşitlilik olarak kabul görüyor. Oysa, günümüzde ve ülkemizde tersi olan heterojenlik ve yeknesaklığın yoğunlaştığını söylemek yanlış olur mu, bilmem. Bu benzer unsurlardan oluşmayan farklı değer dizgeleri, farklı güzel anlayışlarının, farklı ahlak anlayışlarının, farklı doğruların, farklı yanlışların ortaya çıkmasıyla son buluyor. Yeknesaklık ise, kendi bir şeyler yaratma imkânına sahip olmadığı için giderek özgürlüğünü yitiren, başka toplumlardan kiralanan ölçütlerin, biçimlerin egemenliğiyle kendini belli ediyor. Tabii, eğitimde yaratıcılığın desteklenmesi gerekiyor. Maarifimizi hepimizin bu açıdan yeni baştan sorgulaması gerekiyor. Uygun bir cevap mıydı; bilmem.

SEVTAP YASA- Elbette efendim, tartışmasız bir şekilde, çünkü işin erbabından geliyor. O zaman ben “biraz şöyle bir yol izlese” önerisinde bulunacağım; biraz kuramsal girdik, ama belki elimizdeki pratiği irdelerken kurama yeniden dönebiliriz. Söylediklerinizden şöyle bir sonuç çıkarabilir miyiz acaba? Herhangi bir dönemde herhangi bir toplumun üretimi olan bir kente baktığımız zaman, o toplumun bütününde neler olup bitmekte olduğu hakkında biz eğer iyi bir izleyiciyse, tümele dair çok önemli birtakım işaretlere sahip olmamız mümkün olabilir.

O zaman biz biraz mimarlık açısından kendi kentlerimizi tanımaya başlayalım mı, yani oralarda neler oluyor? Biz nasıl bir toplumuz, orada kolektif olarak ne yarattık?

ŞEVKİ VANLI- Yalnız ben gene birazcık eskiden başlayacağım. Planlarına veya hava fotoğraflarına baktığımız zaman, bir Yunan şehriyle, bir Ortaçağ şehri veyahü Türk şehri çok farklı şeyler. Bakınca, hemen onların hayatlarının da çok farklı olduğunu görüyoruz. Bu “hayat” dediğimiz şey de, düşünceyi oluşturuyor. Mesela, Yunanlılara baktığımız zaman, düzenli bir hayatın sürekliliği, yani dik kesişen yollar ve içerisinde taş yapılar var, onu yapanlar güveniyorlar, “ben de, benim çocuğum da, onun çocuğu da burada mutlu olacak” düşüncesiyle o yapıları yapıyorlar. Halbuki, Ortaçağ çok hareketli ve Türk şehirleri de. Bir Kayseri, tabii eski Kayseri, eski Konya ve Kastamonu, bunlar da çok dinamik, hareket halinde ve tabii yaratıcı, çünkü hayat sürekli değişiyor. Yunanlı, bir düşünceye güvenin sürekliliğini yaşıyor. Türkler de, bu düşüncenin değişkenliğinin kıvraklığını yaşıyor; yani kargacık, burgacık yolları görürseniz, onun bir anlamı var.

SEVTAP YASA- Geçicilik duygusu üzerinde mi düşünmeliyiz? Her an gidebilecek bir insan topluluğu.

ŞEVKİ VANLI- Değişim, dünyayla birlikte onun da hareket değiştirmesi. Malzeme de ona göre, ama kerpiçten, ahşaptan dolayısıyla fazla dayanmıyor. Bunların tabii, evrensel yönü de var. Mesela, bir Orta Anadolu’da gördüğünüz eski teknolojiyi Meksika’da da, Mısır’da da görüyorsunuz, aynı şey. Demek ki, hayat şartları, teknoloji koşulları ve bir taraftan da belki en çok düşünceler etkiliyor; bilmiyorum. Evrensel ortak kaplar gibi bir şey.

SEVTAP YASA- Bu sizin söyledığınız ilginçtir. Kültür boyutunu açınca, antropologlar böyle bir soruyla başlıyor. “Kültürler neden benzer ve neden benzemez?” diye soruyorlar. Meksika’da aynı yapıyı bulmak, aslında topyekûn yalnız mimarinin değil, bütün kültürün ya da kültür bilimin sorularından birine çok hoş bir işaret çakıyor aslında.

ŞEVKİ VANLI- Onlar da piramit yapmış, Mısırlılar da yapmış, ama farklı piramitler, aynı şey değil. Ama piramidi niye yapıyor değil mi? Bir tane ölü koymak için koca taş yığını. Bunun yaşamlarında bir yeri olmalı...

Türkiye’de eskinin o yavaş yaşamının getirdiği yineleme ve geleneksel mimari yerine, 19. Yüzyılda başlamış olan modern çağın sürekli değişkenliği var. Mesela, ben kendi hayatım içerisinde o kadar çok icat gördüm ki, radyodan başlayıp, bugüne öyle aletler var ki, kullanmayı beceremiyorum ve istemiyorum da, bana yabancı geliyor. O kadar süratli gidiyor ki, gerçekten bu medeniyeti nasıl oturtacağımızı belki tam bilemiyoruz bile, yani 20. Yüzyıl medeniyeti nasıl yerleşecek, gelecek nasıl hazırlayacak...

SEVTAP YASA- Bu yapıtlarımıza nasıl yansıyor? Yani konutlara, resmi yapıtlara, binalara nasıl yansıyor? Bu bir türlü sindiremediğimiz, ayak uyduramadığımız, başımızı döndüren hız, bütün bunlar ortaya nasıl binalar çıkartıyor?

ŞEVKİ VANLI- Ankara aslında Türk mimarlığının, yani çağdaş mimarlığının müzesi. O kadar enteresan şeyler var ki, bu programa giremez. Müthiş, yani Türkiye’yi anlatmak için Ankara’yı anlatmak işin yansı gibi değil mi?

ZİYA TANALI- Bu konuda bir saptama yapabilir miyim? Türk kültürü çağdaşığa ne kadar yakın ya da ne kadar uzaksa, Türk mimarlığının çağdaş ve özgünlüğü de orada duruyor. Türk kültürü iki büyük değişimi aynı anda yaşamak gibi bir durumla karşı karşıya kalmış. Biri, Osmanlılıktan Batılılığa, biri de, kırsal alandan burjuvaziye. Bugün birinin dirhemini yiyen kolay hazmedemiyor. Biz ikisini aynı anda, aynı zaman aralığında yaşıyoruz. Böylesine zamanlarda bu kültür değişim süreci içinde garip bir durum ortaya çıkıyor, eski ölçütler kaybolup gidiyor. Yerine yenilerini koymak, asır demesek bile, onlarca yıl alıyor. Yine, dönüyoruz, ne güzel, ne çirkin, ne eğri, ne doğru; hepsi aynı potanın içinde kaynıyor. Çok sayıda güzel-çirkin ve çok sayıda eğri ve doğru tanımına sahip oluyoruz. Bugün benim “güzel” dediğime, yakın bir dostum “Hadi canım sen del!” diyebiliyor.

SEVTAP YASA- Bunlar zaten görelî kavramlar, peşinen kabul etmek gerekir. Felsefeciler düşünüyor düşünüyor, bir tane güzel tanımı çıkmıyor. Ama güzel kaygısı taşımak, bir toplumun güzel kaygısı taşıyabilme zamanının, o demlenmişliğin sahibi olup olmasını ayırt edemiyor muyuz?

“Kültür yarıştırılmaz” diyoruz, peki yarıştırılmaz, ama yine de bazı dönemlere bakıyoruz, “bu coğrafyanın çok zengin bir kültürü vardır, çok güzel yapıtlar çıkmıştır” ve bu çok daha fazla insan tarafından paylaşılıyor. O zaman belki tanımlayamıyoruz, ama sezdiğimiz bir şey var, yani güzel-çirkin de var.

Acaba, biz bugün binaları yaparken, içinde oturduğumuz apartmanları yaparken güzel kaygısı taşıyor muyuz?

ZİYA TANALI- Herkesin kendine göre güzel olması sonucu ortaya çıkan çok farklı güzellерinin olması, aslında güzeli amaçlamamamız anlamına geliyor. Amaçlıyoruz, ama bizim için güzel olan, öteki için güzel olmuyor. Az önce “homojenlik” diye sözünü etmeye çalıştığım unsurların, gelişim sonucu, birbirlerine yaklaşması, böyle bir değer sistemini gündeme getirebiliyor. Tabii, ülkelerin kendi politikaları varsa, buna son derece olumlu katkılarda da bulunabiliyor.

SEVTAP YASA- Belki gerçekten güzel kaygısını taşıyıp taşımadığımızı tekrar sorgulamak gerekiyor. Sizce biz çokça taşıyor muyuz ya da feda ettiğimiz kavramlardan biri kolaylık ve güzellik mi oluyor?

TEVFİK GÜRSU- Aslında bilinçli olarak kaybedilen bir kavram değil o. Herkeste olan, yani her mimarın da bir şekilde zaten öyle hareket ettiği bir alan. O elden bırakılan bir şey değil, ama kültür burada gerçekten bence daha da önemli, çünkü güzellik kavramı, estetik kavramı da, bir sistemin üstüne inşa ettiğiniz bir şeydir, yani bunun altyapısı yoksa veya “iyi olan, güzel olan” denilen şeyi daha önceden almamışsanız, üzerine koymak veya o fikirleri paylaşmak şansına sahip olamazsınız. Bu güzellik kavramı hangi noktada kesişecek? Mimaride güzellik, estetik yanında fonksiyonellik de iç içe ve pek çok parametre, değişken var, yani o planlamayı yapan, onu özgün yapan pek çok faktör var. Ama onun öncesiyle ilişkili, yani “birikim” dediğimiz şey bence son derece önemli.

Demin konuşma sırasında da geçti, hareketli toplumlar, yerleşik toplumlar diye baktığımız zaman, bütün tarım toplumları yerleşik toplumlar, ama şehirleşme başka bir boyut. Şehirler de oluşurken değişik tarzlarda oluşuyor. Eski yunan kentlerine baktığımızda,

dokusundan bunun o döneme ait olduğunu anlıyoruz, ama o günün ilişkileri içinde baktığımızda, neden öyle olduğunu da anlama şansına sahibiz. Ama bizdeki şehirlerde, hani kendi mecrasını bulan, kendi yolunu bulan, bir sokak, onun yanına ev, onun yanı şü falan gibi kendiliğinden bir gelişme örgüsü içinde belki tek fark, bir planlamanın veya bir öngörünün olmuyor oluşu, yani biraz böyle kendiliğinden gelişme.

SEVTAP YASA- Bu rastlantı mı? Yani bazı sistemler kendilerini planlıyor, bazı sistemler de olurluna bırakıyor, “bir şey çıkar herhalde” diyor. Yani burada nasıl bir anlayış farklılığı var?

TEVFİK GÜRSU- Doğuyla Batı arasındaki fark gerçekte bu, yani Doğu daha bir “olacağına varır”la gider, yani “ne olursa olur”. Batı, bunu daha bir dizginlemeye çalışır, yani aklın daha ön plana gelişi, özellikle bu Rönesans aydınlanmasıyla birlikte daha çok kendini ortaya çıkarır. Orada planlama olduğunda, çağlar boyunca kalabilecek yapı taşları da oluşuyor ve en önemlisi de referanslar yok olmuyor. Diyelim ki, Floransa’ya siz 100 yıl sonra giderseniz, o taşı, o heykeli, o binayı orada görme şansına sahipsiniz, yeni olan her şey bunun etrafına, bunun üstüne, ama planlı şekilde eklenmiştir. Öyle olunca ne oluyor? Güzellik, estetik, o referanslar varolduğu sürece anlamlı, yani yeniyi üretme şansı burada var. Eğer onlar yoksa, yeniden keşfetmenin veya ortada kalmannın acı sonucu yaşıyoruz. Planlı olmak aynı zamanda kalıcılığı da bir şekilde getirdiği için, yeni nesillere, yeni kuşaklara “bu vardı, bunun üzerine bunu koyabiliriz”i verebilir...

SEVTAP YASA- Burada bir toplum kendi devamlılığını hissediyor, aslında bu mekâna yansıyor galiba. Bunun yapılmadığı durumlarda, “toplum o uzun sürece, tarihe yayılan kendi devamlılığının çok bilincinde değil, aldırıyor” demek mi gerekir?

Şunu sormak istiyorum: Madem, bu alan hayatın bütünüyle bu kadar ilişkili, o zaman bizde kullanılan terimlere şöyle bir bakıyorum: Çarpık kentleşme, çarpık kapitalizm, yarı feodalizm. Hep böyle, yarı, çarpık, birazı var, birazı yok, gazino kapitalizmi, sanki net kimliği olmayan bir oluşumundan ve bunun sancılarından söz ediyoruz. İkisinin arası bir şey ifade ediyor ya da sürekli vurgulanıyor. Bir şey var, ama onun çarpığı var gibi. Peki, bu anlamda bakıldığında neden böyle oluyor? Bizim kentlerimiz şu anda hangi sorunlarla yüz yüze? Bu çarpık, yarı ve benzeri tanımların sonucunu mekânda nasıl algılarız?

ZİYA TANALI- “Yönlendirme olgusundan yoksun kentler” diyebiliriz. Az önce konuşulanları, yerleşik ve göçebe arasındaki farklar olarak görmek de olası... Ne kadar, “toplum” olarak kendinizin farkındaysanız, “önceniz” ve “sonranız”, “yaşadığınız gün” o kadar kadar önemli oluyor. Ama daha göçebelik aşamasındaki kültürlerin, kendilerini değerlendirmeleri çok daha temporal, çok daha geçici değerler. Bunlar nasıl dönüşüyor, nasıl kalıcılığa dönüşüyor? Yönlendirmelerle dönüşüyor. Örneğin, “eğitim” yönlendirmelerden biri. Örneğin, “politika” dediğimiz olgu bu yönlendirmelerden bir başkası.

SEVTAP YASA- Yavaş yavaş onları açalım mı? Politika, Türk kentlerine, mimarlığa nasıl yansdı, eğitim nasıl yansdı?

ŞEVKİ VANLI- Ondan evvel bu beğeni meselesine biraz dokunmak istiyorum. Güzel sanatlarda dil diye bir şey var, yani müzik dili, edebiyat dili, tiyatro dili, mimari dili falan. Bunları iyi ve özel kullananlara “sanatçı” diyoruz, bunlardan anlayan topluma da “yetişmiş, kültür sahibi bir toplum” diyoruz. Bunu bilmeden değerlendirme yapmak mümkün değil. Okula gidiyoruz aşağı yukarı bütün eğitim Türkçe’yle düşünmeyi birleştirerek bizi adam etmeye çalışıyor.

Eğitim ezbere dönük, o çok kötü bir şey. O zaman düşünmekten vazgeçiyoruz. İnsanlar öğreniyor, öğrendiğini söylüyor ve orada bitiyor. Mesela, mimaride bu eğitim yetersiz olduğu gibi, onun yerini yaşam alıyor. Eğer, siz iyi evde oturuyorsanız iyi eğitiliyorsunuz, kötü evde, kötü mahallede oturuyorsunuz, siz ona şartlanıyorsunuz, öyle eğitiliyorsunuz. Biz Ziya Bey’in söylediği gibi, bir Batı medeniyetine girişi yaparken, yaşadığımız bir sürü acemilik yüzünden kötü çevrelerde yaşıyorsak, bizim iyiyi anlamamız zorlaşıyor. Mesela, ev satılıyor, müthiş pahalı evler, lüks, pırıl, malzeme akıyor, ama mimariye gelince bir felaket, yani ayıp, onları görmek bizlere eziyet. Hatta ben bir yazı yazdım “işkence yalnız karakolda olmaz” dedim.

SEVTAP YASA- Peki, onun altında bir mimarın imzası var mı?

ŞEVKİ VANLI- İtiraf edelim, genelde var.

SEVTAP YASA- Peki, bu süreç nasıl işliyor? Yani biz mimarlarımızı her zaman hepsini gönlümüzden geçtiği ölçüde iyi yetiştiremiyor muyuz; yoksa ister istemez bu toplum başka önceliklerin ön plana çıkmasına mı yol açıyor?

ŞEVKİ VANLI- Bu ortamda yaşayan bir genci iyi mimar olarak yetiştirmek zor bir şey, çünkü altyapısı yok, toplumsal eğitim yok. Onları eğer iyi yetiştiremiyorsak, hocalar da öyle, okullar da öyle, yani bu bir ortam.

SEVTAP YASA- Ama başka bir ülkeye gidip, bizim mimarlarımız bazı yapıtların altına imzalarını atıyorlar, ödül kazanıyorlar, yani insanlar yetenekli insanlar. Peki, niye bizim sokaklarımızda böyle yapıtlar yok? Yani gerçekten yetişmişlik sorunu mu, yoksa bizim çok mu acelemiz var, bir an önce zengin mi olmak istiyoruz? Onun için acaba, insan onuruna yakışır bir şey yaratma, üretme kaygılarını geri plana iten bir şeyler mi var?

ZİYA TANALI- Bakın, kabul edilmemişliği sürdürebilmek zordur. Kabul edilebilirliğin de belli ölçütleri vardır; zengin olmak ve benzeri hikâyeleri... Gerçek değer sistemlerinin ne olduğu hala tam olarak bilinmiyor. Bir mimarın eğitiminde “meslek ahlakı” gibi bir ders yok örneğin.

SEVTAP YASA- Çok ilginç, halbuki her meslek için böyle bir meslek etiği dersi vardır.

ZİYA TANALI- Kişiyi kendi kişiliğine eğitmek gerekiyor. Çağlar boyu değişenin içinde değişmeyen nedir? Bunu bulup, onu yerli yerine yerleştirmek ve onun değerleriyle ilgilenmek, toplumu da buna eğitmek gerekiyor. Kimsenin umurunda pek değil. Dolayısıyla, bu geçici değerler, paralar, pullar, zenginlikler ön plana çıkınca, doğrusu oturup, aman zaman, biz bile kendimizi sorguluyoruz. Bu bir başarısızlık olarak görüldüğü sürece, onurunu taşıyarak, belki, daha az kazançlara imkân tanıyan işler yapılabilme, ama bu işleri yapan kişinin kendine benzemesi olgusu giderek önemini yitirmiş halde. Tekrarlamak istiyorum; kişiyi kendi kişiliğine eğitmek gerekiyor. Üniversitemizin belki çoğunda böyle bir ölçüt vardır, ama çoğunda da mimarlık olgusu bir yapı yapma teknolojisi olarak algılandığı için, bugünlere nasıl geldiğimizi anlamak benim için çok da zor değil doğrusu.

SEVTAP YASA- Peki, bu konunun doğrudan bağlantılı olmasa bile bir boyutu var. Şu andaki kentlerimizi değerlendirdiğiniz zaman, hani insanın gözü bir sokak bütünlüğü arar, yani binanın biri bize bir başka şarkı söyleyip, yanındaki başka bir şarkı söylüyorsa, aynı zamanda da mekânı paylaşıp paylaşmadığımız konusunda bir toplum olarak bazı soru işaretleri doğuyor gibi.

TEVFİK GÜRSU- Yeni bir şey üretirken, sahip olduğumuz görgünün çok büyük bir etken olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla, bir önce varolan, demin de söylediğim gibi, ileriye yönelik ciddi bir referans, oradan besleniyoruz aslında. Kırsalda, dağın başında, ağaçsız, taşra şehrinde büyüyen bir çocuğun yaratıcılığının veya görgüsünün ne olacağını tahmin etmek mümkün. Onun yerine büyük bir şehirde, tarihle iç içe bir doku içinde büyüyen bir çocuk mutlaka farklı bir görgüye, bilgiye ve birikime sahip olacaktır ve dışa vuracağı şeyler de mutlaka farklı olur. Tabii, bunlar kişisel olmakla birlikte, yan yana geldiğinde toplumu oluşturuyor, yani toplumun görgüsüyle ilişkili bir hadise oluyor. Bireyler tek başına yetenekli, görgülü olabilir, kişisel görgülerini başka yerlerde de geliştirebilirler, ama toplumun görgüsü ve kendi kuralları biraz daha farklı gibi.

Demin sorduğunuz soruyla da ilişkili olarak, “kent ve politika” derken, planlı olalım. Şevki bey “sadece Ankara’yı izleyelim yeterli” demişti. Çok doğru, Ankara başkent olarak kabul edilmiş ve “planlı olsun” denilmiş. Onun için dışarıdan insanlar gelmiş, yabancı mimarlar, şehirçiler planlamışlar, belli tahminlerde bulunmuşlar.

SEVTAP YASA- Jansen planları.

TEVFİK GÜRSU- Ondan öncesi de var, ama en son geçerli olan Jansen Planı. Ondan sonra da revize olmuş bir plandır. Ama özü şu: “Bir planlama yapalım, bu planlama içinde şu akslar şu olsun, yeşil

alanlar böyle olsun, merkezi şu olsun” gibi birtakım temel kararlar verilmiş. “Bunlar güzel, uygulamaya geçsin” diye de bakılmış, ama dikkat ederseniz, bunların hepsi Cumhuriyet dönemi aydınlanmasının kararlılığıyla olmuştur. Ama ne zaman ki, bundan uzaklaşmıştır, artık plan diye bir şey kalmamış, özüne böyle yavaş yavaş dönmeye başlamıştır, “planın ne gereği var?” diye. O zaman “politika” dediğimiz şey, rant anlamında, yani çıkara yönelik bir talan, hoyratça yok etme şekline dönüştüğü zaman bütün bu planlar vesaire rafa kalkmış ve o zaman şehir kendi bildiğine gitmiştir. Bence daha kötüsü, referans noktaları yok olmaya başlamıştır, yani Güvenpark bir dönem mesela, Jansen Planında da, 1935’lerde çok önemli bir yeşil alanın göbeğinde ve temsili, yani böyle bir anıt iken yakın zamana kadar, 10 yıl önce çok katlı otopark olması bile düşünülmüş bir yerdir ve kamuoyu baskısıyla vazgeçilmiştir.

SEVTAP YASA- Zaman zaman biz başka konuları işlerken, şöyle bir soru dilimizin ucuna gelir, sorarız: Bir toprak ne zaman bir topluma ait olur? “Orayı mamur hale getirdiği zaman, damgasını vurduğu zaman” diyoruz. Cumhuriyet oraya ağaç dikeyor, bir başka anlayış geliyor, yine Cumhuriyet adına yönetim erkini kullanıyor, çok katlı otopark seçiyor. Burada gerçekten başka bir mesaj var, çok dikkatli olmak gerekiyor.

TEVFİK GÜRSU- Oradaki, bence bir vatanseverliktir, yani ilk dönemi. Toplumca gelişmenin, toplumca bir model oluşturmaının aracıdır, gündeme böyle gelmiştir. Ama sonra artık toplum ikinci plandadır, ön plana çıkan belli bir kesim veya kişidir. Öyle olunca zaten bu dengeler değişmeye başlamıştır. Siz “sokak bütünlüğü” diyorsunuz, o da şehrin bir parçası, bir tarafta talep geldi diye kat sayısını artırmak, bir tarafta talep geldi diye yeşil alanları yok etmek söz konusu olunca, onu topyekûn idare edecek, ona üstten bakmayı sağlayacak bir bakış açısı da zaten pek oluşamıyor, oluşamazdı da. Bu erozyon. Yani okuduğunuz ilkokulu yerinde göremiyorsunuz.

SEVTAP YASA- Hafıza üzerinde nasıl bir etkisi vardır?

TEVFİK GÜRSU- Tarihsel bellekle anı belleği, yani tarihsel değerle anı değeri olan şeyleri yan yana tutabildiğimiz sürece bence, yeni şey oluşturmak ve onun aidiyet duygusunu geliştirmek mümkün. Öbür türlü çok zor, yani kanımca, temelinde böyle bir şey var.

ZİYA TANALI- Biz bu tür kente “profitopolis” diyoruz, yani kazanç sağlayan kent... Oysa, kentin amaçları farklı. Bu Profitopolis’i kurma başarısı(!) sadece bize ait değil, ama bunu maksimuma vandıran toplumlardan biri olduğumuz söylenebilir.

SEVTAP YASA- Peki, şunu sorsam, bizim kentlerimizin geleceği bu anlam içerisinde, hani bir ütopya olduğu taraftarları tarafından da ifade edilen şu serbest piyasa mekanizması gibi, asla müdahale edemeyeceğimiz, böyle kendi halinde, birbirinden farklı parçalar, birbirinden farklı şarkılar mırıldanan binalardan oluşan, bu yüzden de ortaya hiçbir müzik yapıtının çıkmadığı bir yer olmaya devam edecek mi? Bunun önüne insan iradesi geçebilir mi? Hani 2003’lerin Türkiye’sinden bakıp, geleceğin kurgulanmasında bize umut veren, daha güzel kentlerde yaşama umudunu veren ve dezavantaj yaratan neler var?

ŞEVKİ VANLI- “Koro olsun” diyorsunuz.

SEVTAP YASA- Koro olmasın, ama bir uyum olsun, bir müzik olsun.

ŞEVKİ VANLI- Bir şehrin, bir yapının sorumlusu yalnızca mimar değildir. Önce talep nereden geliyor, bu talebi kim oluşturuyor? Bir zamanlar asiller veya krallar, padişahlar oluşturuyordu. Padişah müzik kompozisyonu yapıyor, şiir yazıyor. Bizimkilerin şiir yazdığını, müzik yazdığını düşünebiliyor musunuz? Mümkün değil. Ama Avrupalı krallar falan da öyle, yani asilleri falan ve onların çevresinde olan, onların koruduğu insanlar, birlikte bir ortam oluşturdukları insanlar, hani “mesenler”, onlar çok önemli insanlar. Mesela, dünyanın en güzel kütüphanesini de, binalarını da, heykellerini de yaptırın aynı aile. Bir “Rönesans” ortamı dedikimiz o tüccar aileler bunlar.

SEVTAP YASA- Yani orada ekonomik güç, bir grup kültürüyle birlikte geliyor galiba.

ŞEVKİ VANLI- Efendim, ekonomik güç lazım, bu işler parasız olmuyor, bedava olmuyor. Ama ilkel bir düzeyde, küçük bir düzeyde mesela, bir kilim gibi, bir köylünün çorabı ördüğü gibi, böyle güzellikler, artisanlık da var tabii.

Avrupa’da asillerin yerini burjuvazi aldı. O kadar aldı ki, mesela bir tefeci büyük aile, L’ouvre Müzesi’ne Gaugin’leri falan soktular: yani satın alıp, bedava verip, bir de baskı yapıp L’ouvre Müzesi’ne onlar girebildi. Değilse, oradaki tutucu yöneticiler onları sokmuyordu, yani böyle bir ortam meselesi. Bizde Osmanlı’nın, beğeniriz beğenmeyiz, kültürel ortamından, Ziya beyin söylediği gibi Batılı ortama geçerken tabii, bir sürü acemilikler yaşadığımız ortada. Bugün Türkiye’de talep oluşmamış durumda, yani ne istiyor? Nasıl ev istiyor? Beyaz duvarlı bir ev mi istiyor, bol pencereli bir ev mi istiyor?

SEVTAP YASA- Onlar lüks kalıyor efendim, insanlar ev istiyor, yani bir şekilde başlarının üstünde bir çatı istiyorlar galiba.

ŞEVKİ VANLI- Bunu ekonomik olarak o koşulları aşmışlar da söylemiyor. Bir şey istiyor, ama ne istiyor, onu Tanrı biliyor. Yeni ortamın talebi belki henüz oluşmamış... 50 senedir mimarım, Türk toplumu ne istiyor anlayamadım veya aynı istekte buluşamıyoruz.

SEVTAP YASA- O zaman biz güzel bir kentte yaşamak adına belki şöyle bir dilekte bulunuruz: Bir kanı var, bu doğru olabilir, olmayabilir: Çok ince kavramlarla baktığımızda, bazı aykırı noktalar da bulabiliriz, ama insanlar diyor ki, “bizde parayla zevk bir türlü aynı kesimin elinde olmuyor”. O zaman dileyeceğiz, parayla zevk aynı kesimin elinde olsun, o zaman belki daha güzel kentlerimiz olacak.

ZİYA TANALI- Para sık el değiştiriyor, sorun orada. Tam palazlanırken, bir süralenin zevkleri incelmeye başladığı zaman, birdenbire baba çokünce, parayı bir başka aile devralınca süreklilik kayboluyor. Yani sürekliliğin sağlanması gerekiyor. Bunlar da yarınların başarısı olacak. Belki ortaya çok kötümser bir tablo çıkıyor, ama bu yanılgıları, bu değişimin ortaya çıkardığı sıkıntıları tüm toplumlar yaşıyor. Bu kaçınılmaz, hele 20. Yüzyılın dinamizmi ve tabii endüstri devrimi bu işi, bu karmaşayı daha çok süratlendirdi. Zaten “değişim” dedikimiz şey, karmaşayı birlikte getiriyor.

SEVTAP YASA- Sancısız, bulantsız iyileşme olmuyor galiba.

ZİYA TANALI- Denizler dalgalanmadan durulamıyor.

SEVTAP YASA- Ben şimdi bizim yönümüzden çok önemli olan bir diğer konuya değinmek istiyorum: Sizlerin sanatçı olarak, hani o ünlü yaptınız üzerindeki haklarınız konusu. Ben birkaç olay anımsıyorum. Örneğin, Orta Doğu Teknik Üniversitesinin mimarı bir ara kampus içerisinde çok fazla ek bina yaptırdı ve yapıtın bütünlüğü bozulduğu için dava yolunu kullanmak istemişti. Gerçekten bu anlamda müdahaleler, hani şu sözünü ettiğimiz, karmaşık, birbiriyile uyumlu olmayan doku içerisine herhalde çok sık oluyordur. Bugün bu anlamdaki hukuk nasıl bir düzeyde oluyor? Bir mimarın “yapıtımın temel esprisini bozdunuz” deyip, dava etme hakkı var mı?

ŞEVKİ VANLI- Bir yarışma sonucu, Tandoğan Meydanı’nda Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının çocuklarının yurt ihtiyacını karşılamak için bir bina yaptık. Güzel oldu, fena olmadı, hiç olmazsa ben öyle diyorum. Yıllar sonra, yapalı 30 küsur sene oldu, hâlâ da taze duruyor. Bir de baktım, bir gün yüzünü değiştiriyorlar, doğramalarını değiştiriyorlar. Hemen gittim, “kim yapıyor bunu?” sordum. “Efendim, biz bir şey yapmıyoruz, doğramaları değiştiriyoruz” diyorlar... Binaının yüzü değişiyor. Beni dinlemediler yaptılar. Ben de onları mahkemeye verdim. Tabii, karşıda “Ordu” olunca insan birkaç kez düşünüyör. Ben askerlerle biraz çalıştım, çok hoş insanlar, açık insanlar, anlamaya çaba gösteren, başka mesleklerle saygı gösteren insanlar. Ama bir şey de yapılmış, milyarlarca liralık yatırım yapılmış ve bunu yapan da mimar meslektaşımız, piposu falan da var. Görüntü mükemmel, gayet sık giyinmişti. Efendim, biz davayı kazandık, ama iyi birlikşiler sayesinde kazandık. Orta Doğu Teknik Üniversitesinden birlikşiler öyle güzel raporlar yazdılar ki, hâkim şak diye karar verdi, temyiz de karar verdi. Sıra geldi uygulamaya, müthiş bir para, yani yeniden yaparmış gibi bir şey ve yaptılar. Ama ben de uğraştım, yani üst kademelere çıktım, anlatmaya çalıştım, yaptılar.

Efendim, burada enteresan bir şeye dokunacağım: Hiç konuşulmuyor sanıyorum veyahut ben duymadım. Binaının telifi oluyor da, şehirciliğin niye telifi olmuyor?

SEVTAP YASA- Gerçekten çok önemli bir soru. Ama plan olmayınca...

ŞEVKİ VANLI- Efendim, plan var. Mesela, Oran yerleşimi var ya, ben onun planını yaptım. Ondan sonra herkes geldi, onu değiştirdi ve ben mahkemeye falan gidemiyorum, yani kanunlar onu öngörmemiş.

SEVTAP YASA- Yani mimarı, şu andaki hukuk yalnızca belirli bir binanın sahibi olarak mı görüyor? Peki, bu dünyada nasıldır?

ŞEVKİ VANLI- Ben bilmiyorum, belki hocalar bilir.

ZİYA TANALI- Doğrusu ben de iyi bilmiyorum.

TEVFİK GÜRSU- Gelişmiş ülkelerde kentlilik bilinci bambaşka bir şey tabii, yani aslında bir üst kültür. Kentlilik bilinci, her yapıya, her dokuya, her parçasına farklı bir sahipliği getirir ve onun mekanizmaları daha değişik, yani orada her şey kontrol altındadır. Bizde dönemlere, seçimlere vesaire dayalı olarak her şeyin değiştiği bir yerde, yani hangisinin doğru, hangisinin kalıcı olduğunu söylemek de mümkün değil. Bir önceki referans da zaten bu yolla yok edilerek, çarpıtılarak yerine başka bir şey konulmuş. Şehri bulamıyorsunuz, zemini bulamıyorsunuz.

SEVTAP YASA- Peki, meslek örgütleri bu konuda kamuoyu oluşturmakta etkili olabilir mi? Hani son zamanlarda vurgu sürekli sivil toplum örgütlerine. Baktığımız zaman, sivil toplum örgütlerinin bir yaptırım gücü yok gibi görünüyor, ama eğer devlet çoğu alan için sivil toplum örgütlerini işaret ediyorsa sormak gerek, yani bu anlamda dernekler, kuruluşlar, meslek örgütleri etkili olamaz mı?

TEVFİK GÜRSU- Olabilir, keşke olsa, ama bu bir diyalogu gerektirir. Geçmişe göre daha fazla, ama bu bir diyaloga olabilecek bir şey. Zaman içinde eğer taraflar birbirini daha iyi anlar hale gelirse, “kim, ne için, neyi söylüyor, neyi savunuyor?” diye bakar ve birikimler doğru değerlendirilirse, diyelim ki meslek örgütleri veya diğer sivil toplum örgütleri doğru duyulursa, yani dinlenirse, herhalde çok farklı hale gelir. O zaman belki, yaptırım gücü olabilir.

SEVTAP YASA- Değerli konuşmacımız; “Roma bir günde kurulmadı” dedi. Biz o zaman Roma’ya doğru giden yolun başında bir yerde rotamızı çizmek adına neler yapabiliriz? Biraz öneriler toplamak istiyorum. Her oturum böyle bitiyor. Aslında sonuçta hayata geçirildiği ölçüde değerli, ama derler ya “az laf, çok iş” diye. Bizim işimiz lafla olduğu için, bu ikisini ayırt etmek yayıncılar açısından güç. Yine de, elbette öneriler çok değerli. Ne dersiniz, bir şeyleri daha doğru, daha güzel yapabilmek adına ne yapılabilir? Hangi kurumlara görev düşer?

ZİYA TANALI- Soru banaysa, benim önerim pek beklendiği gibi değil. Süreç hükmünü icra edecektir, benim söyleyebileceğim belki bu kadar. Tabii, gerek bireysel ölçüde, gerekse kurumsal ölçekte yapılabileceklerin tümünü yerine getirmek, görev bilincine sahip olmak önemli. Ancak bütün bunlar, toplumun çok az değişilen bir kurumuna, eğitime dayanıyor.

SEVTAP YASA- O zaman eğitim konusunu konuşalım.

ZİYA TANALI- Kısa vadeli ve uzun vadeli politik etkilerden arındırılmış, (bugün egemen kültür Batı kültürüyse) Batı kültürü çizgisinde bir eğitimi, evlatlarımıza aktarmamız gerekiyor. Biz zaten Türk’üz... Borges’e soruyorlar, “ne kadar Arjantin edebiyatını temsil ediyorsunuz?” diye, “ben Arjantinliyim, yazdığım zaman, yazdıklarım Arjantinli olur” diyor. Bu öykü Türkiye’de de yaşandı. Örneğin, müzik alanında Necil Kâzım’lar, Adnan Saygun’ların varlığı, belli deneyleri getirdi, bıraktı, farkında bile değiliz.

Evrensel olmak zorundayız. Tüm insanlık ailesinin biriktirdiği ve cebine koyduğu şeyleri kullanmak zorundayız. Hiçbir şeyi yeni baştan keşfedemeyiz, gerek yok. Dolayısıyla, eğitimimizi oradan buradan esen rüzgarlardan arındırıp, olması lazım gelen yere, çağdaşlık çizgisine yerleştirmemiz gerekiyor. Benim önerim bu kadar.

ŞEVKİ VANLI- Bir toplumu kararlar verme aşamasına getirmek o kadar kolay olmuyor. O zaman her konuyu kendi sahibine teslim ederekten ve onun içinde gelişme sağlamaya çalışaraktan, yani eleştirel bir ortamda, birbirimizi uyarak yapmamız lazım. Ben toplumun içinde elitler oluşması, burjuvazinin oluşması şart diye düşünüyorum. Eski bir sosyalist olarak ben o koşula inanıyorum.

SEVTAP YASA- Evet, elitler her toplumda var. Peki, bizde bu mekanizmalar işliyor mu? Yani işlemediği belli, oturumun bütününden bu sonuç çıktı. Acaba, Türkiye'de bu anlamda da bir değişim yaşandı mı? Biraz daha çok görüş almak, en azından görüş almanın gerekliliği çok vurgulanmaya başlandı, yani bir eksikliğin herhalde farkına varıldı. O konuda, yani uzmanına bırakma konusunda biraz mesafe kat ettik mi?

ŞEVKİ VANLI- Efendim, bazı ülkelerde, başka anlamda herkes mimarlık yapıbiliyor, bizde de yapardı. Bir kalfa da yapardı, tekniker de yapardı, "mühendis" kelimesi olduğu için ziraat mühendisi de yapardı, herkes yapardı. Bu sorunların düzene girmesi 1950'lerdedir. 80 senenin, 25'ini kaybettikten sonra bu olabildi. Tabii bu bir başlangıç ve gene önümüzde çok yol var, çünkü yol devamlı ilave görüyor.

SEVTAP YASA- Biz bazen genç bir cumhuriyet olduğumuzu unutuyoruz galiba. Tabii, gönlümüzden daha hızlı değişimler geçiyor.

Peki, meslek örgütleri sesinin, soluğunun ve gücünün yettiği her şeyi yaptı mı? Yani belki bir minicik özeleştiri.

TEVFİK GÜRSU- Ben değişik dönemlerde Oda'da da görev aldım. Elimizden geleni, gerçekten büyük bir iyi niyet ve özveriyle yerine getirmeye çalıştığımıza inanıyorum. Ama kulak veren kesimlerle ilişkili olarak zannederim, problemler oluştu. Eğer, gerçekten yan yana gelip de birbirimizi anlama sürecine girseydik, girebilseydik ve daha doğru anlaşılseydik, farklı yollar kat edilebilirdi. Ama her yapının alternatif bir çıkış gibi görülmesi veya görülmek istenmesi nedeniyle, göreceli olarak dışlandık. Oysa tepkilerimizin hepsi çok ciddi bir bilgi tabanına dayalı sözlerdi, önerilerdi veya karşı çıkmalardı. Orada böyle bir uzaklaşma oldu, hâlâ da belki etkileri devam ediyor, ama bugün göreceli olarak daha çok sesimize kulak veriliyor. Şu an, bu program bence önemli, yani duyulmak için birlerinin dinliyor olması lazım. Bu tür katkılarla belki daha çok dinleyene ulaşmak, daha çok soru sormalarını sağlamak mümkün olabilececek.

SEVTAP YASA- Sevgili konuşmacılarımıza çok teşekkür ediyoruz. Sayın Gürsu'ya, Sayın Tanalı'ya, Sayın Vanlı'ya, burada bizimle birlikte oldukları için teşekkür borçlandık.

Efendim, halk öncelikle iyi bir yönetici diler. Biz sahneye kendimiz yürümeliyiz galiba. Cumhuriyet bu demek, 29 Ekimlerin eşiğinde bir kez de bunu gözden geçirelim. Daha iyi kentlerde yaşamaya hakkımız var; gidip hakkımıza sahip çıkalım.

Esen kalın.

SAİT KOZACIOĞLU

İLE SÖYLEŞİ

ÖZGÜR RADYO

10 Ekim 2003

Mimarlar Odası'nın mücadelesi, aslında Türkiye mimarlığının Türkiye'ye önemli bir katkısı. Mimarlar kendi mesleklerini sadece ticari bir faaliyet olarak görmüyorlar, ülkenin ulusal kaynağı, yani maden cevherleri gibi veya denizler, limanlar, olarak görüyorlar ve onu da ülkenin yararına sunuyorlar. Bu kaynağı bugüne kadar çok iyi kullandığımız söylenemez, ama yine de göz ardı edilemeyecek bir kaynak.

Cumhuriyet kuruluşundan önce demiryolunun gelmesi, telgraf hatlarının bağlanması ve ona bağlı olarak sanayileşmenin olmasıyla 1920'li yıllarda bile Türkiye'nin dinamik kentlerinden birisi Ankara.

Cumhuriyetle birlikte, 6-7 yıl içinde nüfusu üç katına çıkıyor ve 1930'larda yüzbinlik bir şehir olabiliyor ki bu, o zaman Türkiye için çok önemli bir büyüklük. Bu dinamizmini 90'ların ortalarına kadar büyük ölçüde koruyan Ankara şu anda bir duraksama içinde. Ankara'da yeni yatırımlar nedense artık gereksiz görülmeye başladı. Bunlar, tabii kentteki durgunluğun, kentin giderek ülke içindeki önemini kaybetmesinin işaretleri. Kentsel yaşamın canlılığın da bu bakımdan giderek azalmakta olduğunu görebiliyoruz.

Ankara plansız bir kent değil. 1927'den başlayarak planlanmış bir kent. Ancak bu planlama, 90'lı yıllara kadar ki yüksek kentleşme hızı ve büyümeyi öngöremediği gibi, ona yetişemedi ve etkisiz kaldı. Bu nedenle Ankara'daki sorunu esas olarak plansızlıkta değil, bence yaşadığımız ülkenin yaşadığı çok hızlı kentleşmede arasak daha doğru olur. Bunun boyutları şöyle açılabilir: 1950'li yılların başlarında Türkiye'nin toplam kentli nüfusu (İstanbul, İzmir, Ankara ve nüfusu yirmibinin üzerinde olan şehirlerin nüfuslarını topladığınızda) ikimilyon civarında. Bu nüfus elli yıl içinde neredeyse altmışmilyona dayanmış durumda. Yani Türkiye'de, elli yılda ellimilyondan fazla insan, kentlerde kendisine konut, işyeri ve bununla ilgili diğer tamamlayıcı yapıları, okul, hastane vb, bir şekilde inşa etti. Bu hızdan dolayı ne planlama buna yetişebildi, ne de Türkiye'nin mimarlık potansiyeli bu talebi karşılayabildi.

Bu hızlı kentleşmenin başladığı dönemde Türkiye'deki toplam mimar sayısı bin. Bunların da büyük bir kısmı öğretim üyesi, devlet memuru. Serbest mimarlık ve proje hizmeti verebilecek mimar sayısı çok kısıtlı. Hızlı kentleşme sonucunda geldiğimiz kentsel büyüklükler anlamında Türkiye'de büyük bir iş başarılmıştır, fakat büyük çarpıklıklar da içermektedir. Bugünden sonra yapılması gereken, esas olarak bu çarpıklıkların düzeltilmesidir. Buna bakılmadığı ve sadece kentsel büyümeye endeksli olarak düşünüldüğü zaman, Ankara'da karşılaştığımız durum ortaya çıkıyor; "konut fazlası var, yapılacak bir şey yok, proje yok" deniliyor ve kent bir durağanlığa itiliyor.

Şu anda bir kentsel yenilenmeyle karşı karşıya olduğumuz, etrafa bakılınca hemen anlaşılıyor. Kentleşme döneminde kitlelerin büyük çoğunluğunun konut ihtiyacını sağlayan gecekonduvar, bugün artık köyden kente geçen insanlar tarafından iskân edilmiyor. İkinci-üçüncü nesil, çoğu gecekondu sahibi olmayan kiracılar, hatta belki apartman dairelerinde doğmuş, büyümüş de şu anda gecekondu da oturan bir kesim var. Bunlara baktığımız zaman, artık yenilenmenin kaçınılmaz olduğunu görüyoruz. Aslında Ankara'nın büyük bir konut ihtiyacı var. Bu ihtiyaç, ekonomik koşullar ve Türkiye'deki finans koşulları nedeniyle etkin bir talebe dönüşemiyor.

1980'lerin ortalarından 90'ların ortalarına kadar Toplu Konut İdaresi eliyle ve Batıkent Projesi ile ciddi bir konut üretimi yapıldı Ankara'da. Böylece gecekondu alanlarındaki nüfusun yoğunlaşmaması sağlandı diyelim; yani nüfus belki azalmadı, ama kent büyürken oradaki nüfus da artmadı. Ancak yine de şöyle bir sorunla karşı karşıya: %60 olur, %40 olur, ama çok önemli bir kitlenin konut ihtiyaçları aslında geçici bir barınak sayılması gereken gecekonduvarla karşılanmış durumda.

Bunun önemli olan yönü şu: Gecekonduvar, 1950'li yıllarda veya 60'lı yıllarda kırdan kente göç eden insanlar tarafından genellikle Hazine arazilerinde inşa edildiklerinde, kırdaki mesken koşullarından daha iyi bir mesken koşulu sağlayabildiği için, o insanlar açısından bir iyileşme getiriyordu. Halbuki bugün durum çok farklı ve tersine; orada yaşayan nüfus ikinci-üçüncü nesil kentli nüfus ve bu kentli nüfusun bir kısmı da gecekonduvarlarda büyümemiş. Bu insanlar, oralarda zor ve tatmin edici olmayan koşullarda yaşıyorlar. Bunun mutlaka giderilmesi, kentsel yenilenme içerisinde mutlaka ele alınması lazım.

Ankara, 20. yüzyılda Cumhuriyet'in şekillendirdiği bir kent ve Türkiye'nin kentleşme sürecinde belki de parlayan bir yıldız. Sanılanın aksine, planlama ve planlı büyüme için büyük gayretler gösterilmiş. Ancak kentleşme süreci Türkiye'de çok özel koşullarda yaşandı. Kentleşme sürecinde finans sektörünün zayıflığı, konut yapanların kendi yağında kavrulmasını gerektirdi. Bunlar daha düzenli olan semtlerimizde yap-sat şeklinde ortaya çıktı, düzensiz olan kesimlerde de gecekondu mantığıyla, kırsal konutların kente taşınmasıyla gerçekleşti.

Mimarlık girdisinin kentleşme sürecindeki zayıflığı veya yokluğu, sorunların önemli bir kaynağı. Kentleşmenin daha çok ranta dayalı olarak finanse edilmesi, mimarlığın kentleşme sürecine eklenmemesinde bazı sorunlar yarattı. Bu rant iki türlü: Planlı bölgelerdeki yüksek arsa rantı, ve Hazine arsalarının, âdeta yağmalanarak, sıfır değerden birden bire konut arsası değerine dönüştürülmesiyle ortaya çıkan rant.

Sorunlardan birisi veya en önde geleni, konut stokumuzun ortaya çıkışında günün ihtiyaçları veya günün taleplerinin ön planda tutulması, büyümenin göz ardı edilmesi ve değişime kapalı mahalleler, oluşumlar ortaya çıkması. Mesela şu anda bulunduğumuz bu Mithatpaşa Caddesi, aslında bir konut bölgesi. Muhtemelen bulunduğumuz daireler de konut olarak planlanmış. Şu anda ise hepsi işyeri. Dolayısıyla konut bölgesi olarak planlandığı için, şu andaki işyeri ihtiyaçlarını özellikle otopark gibi karşılayamaz durumda.

Bu gibi aksaklıklar, mimarlığın kentleşme sürecindeki zayıf rolünden kaynaklanıyor. Ama sonuç olarak bu süreç, 1980'lerde de iyice hızlanarak, Ankara'nın 3.5 - 4 milyon nüfuslu, aslında dünya çapında, büyük bir kent olmasını sağladı. Ankara'nın bu şekilde sürdürülebilmesi artık mümkün değil. Bu durum kentin büyümesindeki yavaşlama ve duraklama ile kendini açıkça göstermekte.

Son 20 yılda kent merkezlerinde aslında büyük bir gelişme yok. Kentin çevresinde birtakım ticari ortaya çıkışlar var. Kentin kültürel yapısındaki eksiklikleri giderecek olan projeler de, maalesef merkezi hükümet ve belediyeler tarafından ihmal edildi. 1990'ların başında yarışmalarla projeleri elde edilen Opera Binası ve Senfoni Orkestrası Binası'nın arsaları hâlâ, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi karşısında, çukurlardan ibaret. Dolayısıyla kentin şu andaki kültürel ihtiyaçlarını karşılayacak donanımda büyük bir eksiklik söz konusu. Bu da Ankara'yı durağan bir şehir haline getirmekte. Özellikle İstanbul'la kıyasladığımız zaman, Ankara dinamizmini yitirmekte, bence, gerilemekte ve en parlak unsurlarını da kuzeybatıya, İstanbul'a göç ettirmekte.

Ankara'nın batısında 1985-1995 arasında büyümenin büyük bir kısmını o yıllarda emen büyük kentsel projeler gerçekleştirdi. Ama bu projeler artık durdu. Batıkent, Eryaman, daha sonra da Sincan bölgelerindeki yapılaşmalar şehrin gelişiminde önemli bir kaymayı da göstermekte. Şu anda da Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin şehrin batısında, özellikle Gölbaşı'nın kuzeyi ve Çankaya'nın batısı diyebileceğimiz bölgede çok büyük alanları imara açtığını biliyoruz.. Bu çalışma, aslında, belediyelerin bir rant elde etmek girişiminden de çok farklı değil. Şu anda onların nasıl gerçekleşeceği, nasıl konuta ve kentsel yapıya dönüşeceği konusunda hiçbir proje yok.. Sadece arsa rantları ve bu arsa rantlarından da belediyelerin gelir beklentileri planlanmış durumda.

Hükümetin sık sık tekrarladığı, özellikle kuzeydeki gecekondu alanları için projeler söz konusu. Şu anda Ankara ile ilgili, hem Başbakan Tayyip Erdoğan'ın, hem Bayındırlık Bakanı Zeki Ergezen'in sık sık dillendirdiği bir miktar kozmetik, ama çapı ve kapsamı olan iki proje var. Bir tanesi, Esenboğa Yolu Projesi.. Politikacılarımız seçtikleri ilk yıllarda Esenboğa'dan kente gelip gidişlerinde gecekonduvarlardan rahatsız olurlar ve hemen onunla ilgili proje üretmeye başlarlar. Konu ile ilgili bir yasa tasarısı Bakanlar Kurulu'nda görüldü, Meclis'e sevk edildi veya sevk edilmek üzere.. Tasarı Toplu Konut İdaresi'ne özel yetkiler veriyor, Esenboğa Yolu güzergâhındaki gecekondu bölgelerinin imarı için.

İkinci proje daha çok Altındağ Belediyesinin sınırları içinde kalan tarihi dokunun korunması ve yenilenmesiyle ilgili. Bu da şu anki ideolojik bakışa daha uygun düştüğü için ön plana çıkıyor belki.. Bunlar belli çarpıklıklar içeren ama desteklenmesi gereken projeler.

Esenboğa Projesiyle ilgili olarak ilk söylenmesi gereken o konut bölgelerinin aslında konut inşasına uygun olmayan bölgeler olduğudur. Hiçbir şekilde imar konusu olamayacak eğimler içermektedir. Bu nedenle bölgenin yeniden imarı değil, eski haline.. yeşil alan haline dönüştürülmesi ve oradaki nüfusun da daha önceki geliştirilen Doğukent gibi konut alanlarına kaydırılması gerekiyor.

Doğukent Projesi konusunda çok yavaş ilerlemeler var. Üzerine gidilmeyen, kamuoyunda tartışılmayan bir proje. Ankara Büyükşehir Belediyesi kendi projesi olarak yavaş bir tempoyla götürüyor. Geçen yıl bu konuda yeni bir yarışma da yaptılar oradaki kentsel mekânların düzenlenmesi için. Fakat yarışmanın sonuçları da ortada kaldı. Altyapıyla ilgili çalışmalar çok yavaş tempoyla gidiyor. Aslında Doğukent, 80 sonlarının projesi. Bugüne kadar artık belli bir yol kat edilmesi gerekirdi, ama şu anda Doğukent'te henüz hiçbir yapı inşa edilmemiş durumda.

Doğukent'e benzer bir şekilde, aslında 80'li yılların sonlarında, 90'lı yılların başlarında planlanmış ve ortaya konulmuş ve şu anda unutulmuş bir Ulus Projesi var. Bu proje Ulus'u tekrar yayalara, kazandırmak, Ulus Meydanı'nı canlandırmak ve kentin şu anda sönmekte olan önemli bir merkezine tekrar kentsel canlılık getirmek için planlanmıştı. Araç trafiğini yeraltına alıyor, yerüstünü yayalara bırakıyordu. Bu proje tamamlanmış olmasına rağmen maalesef hayata geçirilmedi.

Ankara'da bir kentsel yenilenme gerekli, kent hayatının canlandırılması gerekli. Bunlar daha önce yapılmış kapsamlı projelerin canlandırılmasıyla elde edilebilir. Bir de şimdiye kadar dile getirilmemiş yeni bakış açılarıyla desteklenmek zorunda. Mesela, Ankara karanlık bir kent. Ankara sokakları ve caddeleri maalesef aydınlatılmıyor. Aydınlatma, kış aylarında kentsel yaşamı canlandıracak, buradaki kültürel etkileşimleri hızlandırabilecek bir araç. Yani aydınlık bir Ankara'ya ihtiyacımız var. Sadece yapı veya yol yaparak değil, aydınlatma gibi diğer unsurları da dikkate alarak kentimizi yeniden gözden geçirmemiz gerek.

Ankaralılar kentlerine ve aslında mimarlığa da sahip çıkmak zorundalar. Mimarlık Haftası'nda bunun önemini dilimiz döndüğünce anlatmaya çalışıyoruz. Mimarlık, aslında kentsel yaşamı canlandıran, kentlilerin kentteki yaşayışlarını da rahatlatan önemli bir kaynak, bunu mutlaka kullanmalıyız.

YİTİRDİĞİMİZ SOKAKLAR

Aykut Ülkütekin

ANKARA SOKAKLARI SÜREKLİ OLARAK EKSİLİYOR. UZUN YILLARDIR BİLDİĞİMİZ, TANIDIĞIMIZ, KULLANDIĞIMIZ SOKAKLAR YAVAŞ ANCAK SİSTEMLİ İŞLEYEN BİR SÜREÇLE İŞGAL EDİLMEKTE. GENEL KENTSEL KULLANICI HAKLARINI KORUMAKLA BİRİNCİ DERECEDE YÜKÜMLÜ OLMASI GEREKEN KAMU KURUMLARI BU EL KOYMA SÜRECİNİN BAŞ AKTÖRLERİ. SOKAKLARINA SAHİP ÇIKABİLMEK İÇİN ANKARALILARIN KENDİLERİNDEN BAŞKA GÜVENE-BİLECEKLERİ KİMSE YOK.

Sokaklar Artık ÖZEL Kullanımlı Otopark

Kızılay Meydanı'nın yaya geçişine kapatılması bu kaybımızın ilk olmadığını hatırlattı. Bundan önce de TBMM, Başbakanlık, çeşitli Bakanlıklar, Büyükşehir ve ilçe belediyeleri, bazı kamu kurumları, askeri kuruluşlar, bazı üniversiteler kısaca gücünün yeterli olduğunu düşünen her kurum bir zamanlar genele açık olan yaya ya da motorlu trafik yollarını ve bunların kaldırımlarını, çoğu zaman da otopark olarak, kendi özel kullanımları için kullanmakta bir sakınca görmemişlerdir. Bunlar arasında Jansen planından kalan bazı sokaklar olduğu gibi kentin gelişmesi sonucu oluşan bazı diğerleri de bulunmaktadır.

Sokaklara el koymanın birkaç aşamada gerçekleştiği gözlenmektedir. İlk olarak sokağın motorlu trafiği tek yönlü olarak yeniden düzenlenmekte ve yolun bir kısmı yol boyu otopark olarak kullanılmaktadır. Daha sonra ortak kentsel alan olması gereken bu yol boyu otopark belli bir kurumun özel kullanımına tahsis edilmekte, yabancıları caydırmak için de trafik cezası uygulanmaktadır. Sonraki aşama sokağa yaya girişlerinin sınırlandırılması şeklinde gelişmekte ve sonunda, sokağın girişleri beton ya da demir engellerle kapatılarak, genelin kullanımından tümüyle çıkarılmaktadır.

Halen bu gelişme sürecinde olan; Kızılay SSK işhanının her iki yanında Büyükşehir Belediyesi ve diğer kamu kurumlarına tahsis edilmiş otoparklar, Paris Caddesi'nin neredeyse tamamı, Gençlik Caddesi'ne çıkan Okul Sokağı, Bahçelievler'de Başkent Hastanesi yanındaki 10.Sokağın Kazım Karabekir Caddesi'ne bağlanan alt ucu, konuyla ilgili örneklerden sadece bazılarıdır.

Bu güne kadar yitirdiğimiz sokaklardan bazı temel örnekler aşağıda sıralanmaktadır:

MİLLİ MÜDAFAA CADDESİ

Milli Müdafaa Caddesi'nin Gazi Mustafa Kemal Bulvarı'na çıkan ucu Kumrular Sokağı kadar genel motorlu trafiğe kapatılmış durumdadır. Kapatılan bu alan Büyükşehir Belediye Başkanlığı önüne rastlayan kısmı sürgülü demir kapı ile kapatılarak Büyükşehir Belediyesi'nin özel otoparkı haline getirilmiştir. Bu çıkış motorlu trafiğe kapalı olduğu için Yahya Galip Caddesi'nden gelen yoğun trafiğin Gazi Mustafa Kemal Bulvarına tek çıkışı oldukça düşük kapasiteli Şehit Adem Yavuz Sokağı'ndan yapılmakta, bu durum Kumrular Sokak'ta tıkanmaya yol açmaktadır. Bu alan zaman zaman belirli toplumsal faaliyetler için kullanılmakta, bu durumda bitişikteki otobüs ve minibüs duraklarının bulunduğu alanın belirli kısımları Büyükşehir Belediyesi'nin otoparkı olarak kullanılmaktadır.

Güvenlik Caddesi'ndeki Köprü Altı Demir Engelle Kapatıldı

GÜVENLİK CADDESİ GİRİŞİ

Önceleri, Aşağı Ayrancı'ya açılan Güvenlik Caddesi'nin Atatürk Bulvarı'na açılan bir bağlantısı bulunmaktaydı. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin giriş köprüsünün altından geçen bu bağlantı Havuzlu Sokak hizasından itibaren beton engellerle kapatılmış bulunmaktadır. Meclis arazisi ve bitişik park arasında yeralan bu sokak artık kent planlarında da gösterilmemektedir. Bu giriş kapatıldıktan sonra Aşağı Ayrancı'ya yönelen trafiğe artık Havuzlu Sokak'tan giriş verilmektedir. Bakımsız kalan ve harap duruma gelen bu sokaktan yaya trafiğinin de yararlanabilmesi artık mümkün değildir.

Jansen'in Yeşil Yaya Yolunu Kesen Çankaya Belediyesi Hizmet Binası

TURGUT REİS CADDESİ / SÜLEYMAN BEY SOKAK YAYA YOLU

Hermann Jansen'in planlarında sadece yaya ulaşımı için tasarlanmış yeşil bir ortamdan geçen oldukça uzun yaya yolları bulunmaktadır. Bu yaya yollarından bir tanesi de hala belirli kalıntıları bulunan, Necatibey Caddesi'nden Süleyman Bey Sokak adıyla sadece yaya yolu olarak başlayan ve Turgut Reis Caddesi'ne paralel uzanan yeşil bant şeklinde düzenlenmiş yaya yoludur. Bu yaya

yolunun tasarım amacının, Gençlik Caddesi ve Turgut Reis Caddesi'nde yeralan konut alanları için, Necatibey Caddesi'nden Turgut Reis Caddesi üzerinde bulunan ilkokula kadar motorlu trafikten korunmuş, öğrenciler için güvenli, sakin ve yeşil bir ulaşım ortamı yaratmak olduğu görülmektedir.

Çankaya Belediyesi bu yeşil bandın en yüksek noktasına kendi hizmet binasını yerleştirmiş, Ankara için biraz da tarihsel önemi olan bu yaya yolunu tam ortasından ikiye bölmüştür. Bu yaya yolunu izleyenler bu bina engeline ulaştıkları zaman zorunlu olarak, çok yoğun bir otopark haline dönüşmüş olan Turgut Reis Caddesi'ne çıkmak zorunda kalmaktadırlar.

Hizmet binasının yanında, Belediye çalışanları için, yabancıların da bedel karşılığında kabul edildiği bir otopark da yapılmış, ancak bu otopark, Gençlik Caddesi'nden başlayan Şehit Erdönmez veya eski adıyla Kızılıcak Sokak ve Müjde Sokaklarının üst bağlantısını yok ederek bu sokakları çıkmaz haline getirecek şekilde planlanmıştır.

Çankaya Belediyesi'nin bu sorumsuz uygulaması yitirdiğimiz sokakların en üzüntü verici olanlarından birisidir.

Ihlamur Sokak'taki Levhada "Danıştay Otolarına Aittir" Yazıyor.

ORDUEVİ VE DANIŞTAY OTOPARKLARI ESKİDEN GENEL KULLANIMA AÇIK SOKAKLARDI

Sıhhiye'de bulunan Orduevi ile Zafer Parkı arasında bulunan ve Atatürk Bulvarı ile Necatibey Caddesi bağlantısını sağlayan sokak motorlu ve yaya trafiğine tamamen kapatılarak özel kullanıma ait otopark haline getirilmiş durumdadır. Bu sokak gelen geçen herkesin gözü önünde, yukarıda ifade ettiğimiz sokak yok etme süreçlerini tam olarak yaşamıştır. Önceleri genel kullanıma tamamen açık olan sokak, önce tek yönlü hale getirilmiş ve park tarafındaki şeridi yol boyu otopark olarak

kullanılmış, daha sonra motorlu trafiğe kapatılarak açılı otopark haline dönüştürülmüş, en sonunda yaya trafiği de engellenerek, giriş ve çıkışları sürgülü demir kapı ile kapatılmış, ve bugünkü haline getirilmiştir.

Orduevinin bu uygulaması bitişiğinde bulunan Daniştay'a da ilham vermiş ve kendi binası ile Zafer Parkı'nın arkası arasında bulunan İhlamur Sokağın alt ucunu beton engellerle, motorlu araç ve yaya trafiğine kapatarak, yaratmış olduğu alanı kendi personelinin kullanımına özel, otopark haline getirmekte bir sakınca görmemiştir. Bu sokağın kullanımının sadece Daniştay çalışanlarına ait olduğunu ifade eden tabelalar bir kaç yerde halen de asılı bulunmaktadır.

Merkez Bankası'nın Çapa Sokağı'nı Yok Ettiğinin Resmidir.

Bu da Devlet Tiyatroları'nın...

MERKEZ BANKASI'NIN BİNALARI ARASINDA EZİLEN ÇAPA SOKAK

Çapa Sokak Merkez Bankasının Ulus'ta İstiklal Caddesi üzerindeki yeni binası yapılmadan önce Stad Otel'in arkasından başlayarak İstiklal Caddesin'e paralel şekilde İl Vakıf Hanı'na kadar uzanmaktaydı. Yeni binanın yapılmasından sonra Merkez Bankası'nın Atatürk Bulvarı üzerinde bulunan eski binaları ile bağlantı sağlamak amacıyla, arada kalan Çapa Sokağı'nı tam ortasına rastlayan bölümü, her iki tarafından da demir ve beton duvarlarla kapatılmış ve genelin kentsel alan kullanımından kopararak alınmış durumdadır.

Başkent Hastanesi'nin Özel Servis Yoluna "Girilmez"

BAŞKENT HASTANESİ'NİN ÇEVRESİNDEKİ BÜTÜN SOKAKLAR İŞGAL ALTINDA

Bahçelievler'de 6.Cadde'nin Kazım Karabekir Caddesi'ne bağlanan alt ucu fiilen motorlu taşıt ve yaya trafiğine kapatılmış durumdadır. 6.Cadde'nin Alparslan İlkokulu ile Başkent Hastanesi arasında yeralan bu bölümü bugün artık, bekçi kontrolünde bulunan bir servis yolu olarak hizmet vermektedir.

Diğer taraftan hastanenin yoğunluğunun ağır motorlu trafik ve otopark yükü çevresinde bulunan bütün sokakları, özellikle 10.Sokak ve üzerinde bulunan küçük park yaya geçiş yolunu baskı altına almış, sokaklar asıl amaçlarının ötesinde genel olarak otopark olarak kullanılır duruma gelmişlerdir.

SAYISIZ DİĞERLERİ

Güçlü kurumlar tarafından otopark yapılmak üzere el konulan sokaklar veya başka herhangi bir amaçla genel kullanıma kapatılan diğer kentsel alanlar bunlarla sınırlı değildir. Ankara'nın gelişmesi sırasında yol olarak oluşmuş ve adlandırılmış ancak kent planlamasına henüz dahil edilmemiş sokakların izini sürmek bile mümkün olmayabilir. Bazı hatırlananlar arasında bir bölümü Bilkent tarafından kontrollü girişle kapatılarak kendi arazisi dışındaki ham yollara aktarılan Beytepe Köyü yolu ve özellikle askeri ara rejim dönemlerinde kapatılmış bulunan, İnönü Caddesi'nden Öveçler'e ulaşan bağlantı yolu, Harp Okulu Yoluna bağlanan Mersin Sokak ve Büst Sokak gibi henüz tam yapılanmamış bazıları ile Ulus'ta Cumhuriyet Bulvarı'ndan Rüzgarlı Sokağ'a bağlanan iki ayrı sokak bulunmaktadır.

Bütün diğer şehirlerimizde de olduğu gibi Ankara'da da planlama süreçleri her zaman fiili yapılaşmanın arkasından yetişmeye çalışmaktadır. Kentsel alanda planlamadan önce yerleşen kurumların bu pozisyonlarının sonradan yararlı planlama süreçlerine dahil edilebilmesi çoğu zaman imkansız olmaktadır.

BAŞBAKANLIK CADDESİ VE VEKALETLER CADDESİ TEKRAR KAZANILDI

Genel kullanıma kapatılmış olan sokakların en ünlüsü herhalde Vekaletler Caddesi ve ona bağlanan Başbakanlık binasının önündeki cadde olmalıdır. Toplumda derin yankılar uyandıran "yazar kasa atma" eyleminden sonra, yurttaşların bu gibi davranışlarından uzak kalmak isteyen "halkçı" Ecevit Hükümeti döneminde Vekaletler Caddesi genel motorlu taşıt trafiğine tamamen, yaya geçişlerine kontrollü olarak kapatılmış, bu caddeye bağlanan Başbakanlık Caddesi ise hem yaya geçişlerine ve hem de genel motorlu araç trafiğine tamamen kapatılmış durumda idi. Daha sonra genel seçimleri kazanan AKP hükümetinin ilk uygulamalarından biri, konunun halkçı içeriğini de vurgulayarak, her iki caddeyi tekrar genel kullanıma açmak olmuştur. Bu arada, çok daha önceden sürgülü demir engellerle kapatılarak, hemen yanında bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'nın otopark alanına dahil edilmiş olan Maarif Sokağı da bu uygulama ile birlikte özgür kalmış ve Atatürk Bulvarı'na bağlanan bu küçük sokak bugün tekrar genel kentsel kullanım alanına geri kazanılmıştır.

Başbakanlık bölgesi ile ilgili bu gelişmeler kentsel alana duyarlı veya duyarsız olan görüşlerin ne kadar beklenmedik, farklı yerlerde bulunabileceği konusunda düşündürücü özellikler taşımaktadır. Çok farklı gündemleri olması beklenen bir hükümetin bile, halkçılık yorumlaması ile birlikte kentsel alan kullanım hakları konusunda duyarlılık sergilemesi, bu konuda gösterilecek çabaların sonuçları konusunda umutlu olmamızı sağlayabilecek bir gösterge niteliğinde olabilir mi?

Kızılay Meydanı'nın yaya geçişlerine kapatılmasından sonra toplumun tepkisi belki Büyükşehir Belediyesi'nin kararından geri adım atmasını sağlayabilecektir. Ancak bu mücadele bunun ile sınırlı kalmamalı, genel kullanıma kapatılmış bulunan bu sokaklardan en azından bazılarının muhakkak geri kazanılması için çaba gösterilmelidir. Bu çabalar hem hep birlikte ortakları olduğumuz kentsel alanımızı genişletecek, hem de bu kentsel alanı kendi özel amaçları için kullanma niyetinde olan etkili ve yetkili çevreleri bu yöndeki olası benzer girişimlerden caydırmak konusunda terbiye edici olacaktır.

10. Sokak Artık Başkent Hastanesi'nin Özel Otoparkı.

Güvenlik Caddesi'nin Geçmişinden Kalıntılar.

Zafer Parkı'nın Yanındaki Adı Bile Kalmamış Sokak.

Toplumun Sokaklarına Sahip Çıkması Gereken Yer: Çankaya Belediyesi

YAPI DENETİMİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME BAŞLIKLARI

Aykut Ülkütekin

YAPI DENETİMİ YASASI KONUSUNDA

MİMARLAR ODASININ BU GÜNE KADAR

OLUŞTURDUĞU GÖRÜŞLERİNİN DÖRT BAŞLIK

ALTINDA TOPLANDIĞI GÖRÜLÜYOR. BU

BAŞLIKLAR YAPI DENETİMİ VE BAĞLI DİĞER

KONULAR ÜZERİNDE GENEL BİR POLİTİKA

OLUŞTURMA POTANSİYELİ TAŞIMAKTA.

MİMARLAR ODASI KONUYU GÜNDEMİ

BELİRLEYEN BİR YASAL DÜZENLEMENİN

ÖTESİNDE, YAPIM SÜRECİNİN YENİDEN

YAPILANMASI İÇİN BİR FIRSAT OLARAK ELE

ALMALI.

Yapı Denetimi Yasasının gündemimize girmesinden sonra geçen üç yıllık sürede Mimarlar Odasının çeşitli organlarında yapılmış bulunan değerlendirmelerin bazı belirli başlıklar altında toplanabileceği görülmektedir. Bu başlıklar konuyla ilgili bir çok kurum tarafından sürekli olarak yapılan açıklamalar, görüşler, taslak düzenlemeleri ve benzeri diğer girdilerin sadece Ankara Şubesinin değil, Mimarlar Odası'nın bütünlük kapsamı içerisinde değerlendirilebilmesi ve konuyla ilgili görüşümüzün ve hatta olabilirse, kesin bir politikamızın oluşturulabilmesi bakımından önem taşımaktadır.

YASAL DÜZENLEMELER TOPLUMUN MİMARLIK DUYGUSUNUN GELİŞMESİNİ ENGELLEMELİDİR

Yapılı çevrenin insan üzerine etkileri, mekansal yapılanmanın algılanması, tarihsel, kültürel, doğal çevrenin yaşam bütünlüğümüze katılması, bir bütün halinde insanın her zaman kendi içinde yaşadığı mimarlık duygusunun dışavurumuyla belirir. Mimarlığın asıl sahibi toplumun kendisidir. Toplumun bu duygusu diğer bütün konularda da olduğu gibi mimarlığı, yapılı çevreyi ilgilendiren genellemeler, kararlar, yasalar, yönetmelikler, şartnameler vb. içeriğinde tanımlanır. Bu nedenle yapılı çevreyi uzaktan, yakından ilgilendiren her yeni yasal düzenleme toplumun mimarlık gereksinimlerinin üzerine yapılanmış mimarlık farkındalığının bilinci içerisinde oluşturulmalıdır. Bu yaklaşım her zaman ve her şekilde, idari, ticari, hukuki, pratik ve benzeri diğer etkenlerin üzerinde tutulmalıdır. Eğer bir mimarlık kavramının gerçekleştirilmesi söz konusuysa bunun temel amacı muhakkak gene kendisi olmalı, insanın gereksinimlerini, arzularını, dışavurumunu yansıtmalı diğer bütün faktörler bu amaca hizmet etmelidir.

Yapı Denetim Yasa Tasarısında mimarlık kavramının gereklerine aykırı her bakış, her yaklaşım Mimarlar Odası tarafından bu bakışla değerlendirilme durumunda. Yasanın kapsamı içerisinde mimarlık kavramının gelişmesini, yaygınlaştırılplı toplum tarafından benimsenmesine engel olma potansiyeli taşıyan her yaklaşım Mimarlar Odası tarafından

eleştirilmelidir. Yapı Denetimi Yasa Tasarısı Taslağında yapı denetim kuruluşlarına üstlenmiş oldukları risk karşılığında tanınmış bulunan sınırsız anlamdaki yetkilerin mimarlık kavramını sınırlama potansiyeli taşıdığı görülmektedir.

YAPI DENETİM YASASI TASLAĞINDA MİMARLIK BİREYSEL MESLEK UYGULAMASI OLARAK KORUNMALIDIR

Mimar toplumun mimarlık konusu ile ilgili olan arzularını, kavramalarını, gereksinimlerini gerçekleştirmek üzere yapılandırılmış, görevini tam olarak yerine getirebilmek için eğitim almış bir meslek elemanıdır. Bir yapıyı gerçekleştirmek amacıyla başka uzmanlıklar ve mesleklerle birlikte, birden fazla mimarın süreç içerisinde görev alması mümkündür ve yapı böyle bir grubun ortak yapıtı şeklinde oluşturulabilir. Bu grup elemanlarının yapı ile ilgili ortak yükümlülükleri oluşacaktır. Ancak diğer bütün meslek elemanları gibi mimarın da hizmet verdiği kişi ve kurumlara karşı sorumluluğu bireysel olmalıdır. Mimarın yerine getirmesi gereken tanımlanmış yükümlülükleri ve bunlara bağlı olarak doğrudan kendisine ait sorumlulukları olacaktır. Sorumluluğun bireysel niteliğinin ortadan kaldırılması sorumluluk kavramının zedelenmesine, mimarın telif haklarının kaybolmasına, kullanıcıların yararlandıkları mimarlık hizmeti düzeyinin eksilebilmesine yol açacaktır.

Ayrıca mimarın hizmet verdiği kişi ve kurumlar da kendi kullanımlarını ilgilendiren konularda sorumlu tutabilecekleri bir kimse de bulamayacaklardır.

Yapı Denetimi Yasa Taslağında bireysel sorumluluk yerine ticari şirket şeklinde belirtilen yapı denetim kuruluşu kavramının kolektif içerikte önerilmesi, inşaat sürecine katılanların sorumluluklarının müteselsil ve çok taraflı olması, kolektif ve bireysel sorumlulukların üst üste sigortalar ile korunmakta olması, mesleki sorumluluğun bireysel niteliğini tümüyle ortadan kaldırma tehlikesini getirmektedir.

Böyle bir yapılanmada, belki inşaat sürecine katılanların mesleki uygulamaları nedeniyle karşılaşılabilecek riskler ortadan kaldırılmış olacak, ancak sorumluluk kavramı da buna bağlı olarak azalabileceği, dolayısıyla mesleki ihmalkârlıklar yaptırımsız kalabileceği için, Yasanın asıl amacı olan sağlıklı, güvenli, verimli bir yapılı çevre elde etme hedefi de kaybolabilecektir.

Diğer taraftan meslek uygulamasının yapı denetimi yapıldığı süre içerisinde sadece bu faaliyet alanı ile sınırlanmasının hiçbir mantıklı tarafı yoktur. Tam tersine, mimarlık mesleğinin projelendirme ve yapı denetimi şeklinde iki uzmanlık uygulama kolu halinde ayrılmasına yol açacak, birbirlerinin meslek uygulama yaklaşımları veya sorunları üzerinde daha az deneyim sahibi olan tarafların mesleki bakışlarını bir bütün halinde yapı elde etmek amacı yerine, kağıt üzerinde proje yapmak ya da yapı denetlemek ile sınırlamak eğilimlerinde olmalarına yol açacaktır. Yapı denetimi kuruluşlarının yalnızca ticari şirket halinde örgütlenmeleri zorunluluğunun da mantıklı bir yanı bulunmamaktadır. Bu durum bireysel mesleki sorumluluğun yukarıda ifade edildiği gibi kolektif sorumluluk haline dönüşmesine yol açmakta, yaptırımları sigortalanan mali yükümlülükler halinde kaldığı için de mesleki ihmalkârlıkların risklerinin ortadan kalkmasına neden olmaktadır. Yapı denetim kuruluşlarının ortaklık halinde örgütlenmelerinin yanı sıra bireysel girişimler halinde de örgütlenebilmelerinin hiçbir zararı bulunmamaktadır.

Ayrıca bu kolektif örgütlenmelere katılabilecek meslek gruplarının sınırlanmasının da bir yararı bulunmamaktadır, Yapı denetimi kuruluşlarına katılabilmeleri uygun görülen bu meslek elemanlarının kendi uzmanlıklarının dışında kalan konularda görüş sahibi olmaları mümkün olmadığı için, çok farklı uzmanlıklar gerektiren yapı denetimi sürecinde bireysel yaptırım güçleri de olamayacaktır.

SIK KARŞILAŞILAN OLUMSUZLUKLARA KARŞI YAPTIRIM UYGULANMASI YAPI DENETİMİNİN GÜVENCESİ OLABİLİR

Yapı Denetimi Yasası ilk tasarlandığı günden beri taşıyıcı sistemin denetlenmesi kavramı üzerine geliştirilen bir görünüm sunmaktadır. Taşıyıcı sistemin deprem ve benzeri olaylara bağlı risklerinin oluşması çok uzun erimli olmakta ve çoğu zaman meslek adamlarının profesyonel çalışma sürelerini aşmaktadır. Bu durumun yapı üretimi katılanlarını, depremle ilgili, ihmalkârlık üzerine kurulan riskleri, kumar oynamaya benzer bir yaklaşımla üstlenmeye cesaretlendirdiği gözlenmektedir. Oysa sık karşılaşılan ve yapı üretim kusuru olarak tanımlanan olumsuzlukların yapı denetimi sürecinde daha

Kapsamlı içerilmesi, ilgili yaptırımların çok kısa erimlerde ortaya çıkarak, sorumlularına bu ihmalkârlıklarının bedelini ödetmeye başlaması, yapım süreci katılanlarını mesleklerini ve işlerini uygulamakta daha titiz davranmaya yönlendirecektir. Bu yaklaşım yapı üretim sürecini daha disiplinli hale getireceği gibi, özellikle sigorta kurumları gibi çıkar çelişkisi içinde bulunan taraflara, birbirlerinin mesleki titizlikleri ve kapasiteleri konusunda bilgi verici bir gösterge niteliği taşıyacaktır.

Diğer taraftan, sık karşılaşılan, ya da sigorta terminolojisi içerisinde ifade edildiği gibi yüksek frekanslı risklerin yapı denetimi konusu içerisinde daha kapsamlı olarak ele alınması yapı denetiminin en temel unsurları arasında olması gereken, sağlıklı yapı, güvenli yapı veya performanslı yapı kavramlarının da uygulamaya girmesini sağlayacaktır.

YAPI DENETİMİNİN ETKİNLİĞİNİ SAĞLAMAK İÇİN YAPI ÜRETİMINE KATILAN TARAFLARIN ÇIKAR ÇELİŞKİSİ İÇİNDE OLMALARININ KOŞULLARI OLUŞTURULMALIDIR

Yapı denetimi ile ilgili önerilen düzenlemeler kamusal denetimi ön plana çıkarmaktadır. Ancak kamu denetimi bundan önceki uygulamalarda da olduğu gibi sadece öngörülmuş bulunan süreçlerin yerine getirildiğinin kayda geçirilmesi ve ilgili belgelerin saklanması şeklinde olmaktadır. Bu yaklaşımın zararı önlemekten çok, zarara yol açan sorumluların belirlenmesi amacına yönelik olduğu açıktır. Oysa konuyu toplumumuzun esenliği açısından değerlendirecek, yapı denetiminin zararın oluşmadan önlenmesini amaçlaması gerektiği açıktır.

Bu amaç ancak yapım sürecine katılan tarafların birbirleriyle çıkar çelişkisi içerisinde olmasıyla sağlanabilir. Örneğin, yapı üretimi sürecine katılan taraflardan birisi yapının sağlığını, güvenliğini esenliğini tehlikeye düşürmek pahasına kendisi için bir çıkar sağlamayı amaçladığı zaman, bu durum yapım sürecine katılan diğer tarafların çıkarlarında mutlaka bir kayıp ya da bir kayıp riski oluşturmaktadır. Yasal düzenlenmeler yapım sürecine katılan tarafların karşılıklı ilişkilerini bu çıkar çelişkilerinin bütünlüğü içerisinde yapılandırmalıdır.

Bu çıkar çelişkisi durumu bu güne kadar yapılmış bulunan düzenlemeler içerisinde sadece sigorta ilişkilerinde göz önüne alınmış, ancak sigorta kesimi de belirsiz hale gelen bu riski ölçemediği için sigorta işlemlerine başlamaktan kaçınmıştır. Çıkar çelişkilerinin bütün tarafları ilgilendiren şekilde yeniden yapılandırılması durumunda sigorta kesiminin de süreç içerisine girmesi daha kolay olacaktır.

Mimarlar Odası toplumun mimarlık mesleğinden en iyi şekilde yararlanabilmesinin sağlanması göreviyle yükümlüdür. Bu görevini yerine getirebilmek üzere ülkeyi ilgilendiren konular üzerindeki bakışını belirlerken, sadece yapı çevre ve mimarlığın gereksinimlerinin düzenlenmesini değil, ayrıca toplumun mimarlık duygusunu, arzularını ve mimarlık algılamasını da temel olarak almalıdır. Yapı denetimi konusu sadece teknik bir düzenleme olarak görülmemeli, yapı üretim sürecine katılan bütün tarafların toplum içerisindeki görevlerinin, kimliklerinin tanımlanması ve eğer gerekiyorsa bu süreç içerisindeki konumlarının yeniden belirlenmesi için de bir imkan olarak değerlendirilmelidir. Bu bakış aynı anlamda Mimarlar Odası için de geçerlidir.

1000 MİMAR 1000 OKULDA / 3

HAYATA DAİR...

MİMARLIK HAYATIN KENDİSİ. HAYAT ANNEMİZİN KARNINDA BAŞLIYOR. DOĞUMLA BİRLİKTE, BİR TOPLULUĞUN, BİR KÜLTÜRÜN, FİZİKSEL BİR ÇEVRENİN İÇİNDE BULUVERİYORUZ KENDİMİZİ. YA BİZ ÇEVREMİZDEN ETKİLENİYORUZ, YA DA ÇEVREMİZİ ETKİLİYORUZ. DOĞDUĞUMUZ ANDAN İTİBAREN, YAŞIMIZ İLERLEDİKÇE DAHA KURALLI BİR ORTAMDA BULUYORUZ KENDİMİZİ. KENDİ KURALLARI İLE YAŞAYAN, ÇEVRESİNİ YÖNLENDİREN ÇOCUKLAR, ÇOCUKLARIMIZ SANIYORUM DAHA YARATICI, DAHA YENİLİKÇİ OLUYORLAR.

ÇOĞU ZAMAN GELİŞTİRİLEMEMİŞ YA DA GELİŞTİRİLMEME İMKAN TANINMAMIŞ BU MİNİK AMA ASLINDA BÜYÜK PROJELERİN, MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ' NİN BAŞLATTIĞI "1000 MİMAR 1000 OKULDA" ETKİNLİĞİ İLE HAYATA GEÇEBİLECEĞİNİ; BİZ BÜYÜKLERİN, ÇOĞU ZAMAN NE KADAR DA DAR OLAN, UFKUMUZU AÇACAĞINI DÜŞÜNEREK, BU ETKİNLİKTE GÖNÜLLÜ OLARAK YER ALMAYA KARAR VERDİM.

TEK BİR ETKİNLİK DEĞİL, BELKİ DE BİR YILA YA DA YILLARA YAYILACAK, ÇOCUKLARI SIKMADAN, HAFTADA BİR YA DA İKİ SAAT ONLARLA BİRLİKTE OLARAK, YAPMAYI DÜŞÜNDÜĞÜM ETKİNLİKLER VAR. KİMİ ZAMAN SOHBET TARZINDA (KARŞILIKLI BİLGİLENE), KİMİ ZAMAN DA SOMUT ÜRÜNLER ORTAYA KOYABİLECEĞİMİZ, EĞLENCELİ, ZEVLİ, EĞİTİCİ VE ÖĞRETİCİ BİRLİKTELİKLER BUNLAR.

ÇOK DEĞİL, HAFTADA BİR-İKİ SAATİMİZİ AYIRABİLİRİZ. BAŞARILI BİR ÇOCUK (YA DA ÖĞRENCİ), RUTİN DERS SAATLERİ VE ÖDEVLERİNDEN ARTA KALAN VAKİTLERİNDE FARKLI SOSYAL AKTİVİTELERDE BULUNANDIR, DİYE DÜŞÜNÜYORUM (ÖZELLİKLE BİR ÖĞRENCİ ANNESİ OLARAK).

MONOTONLAŞMIŞ HAYATLARINA BİZLER DE BİRAZ RENK KATABİLİRİZ. NE DERSİNİZ?...

FATMA CEBECİ

Fatma Cebeci, projesini Dr. Reşit Galip İlköğretim Okulu'nda gerçekleştirecektir. İlk buluşma tarihi, 27 Ekim 2003 olarak öngörülmüştür. Okula giden ekipte; Fatma Cebeci (mimar), Elif Zilan (mimarlık öğrencisi), Çiğdem Yılman (mimarlık öğrencisi), İhsan Yıldırım (mimarlık öğrencisi) ve Nevin Halis (heykeltıraş) yer alacaklardır.

"1000 Mimar 1000 Okulda" Projesi artık adım adım ilerlemektedir. Sizler de hala projeye katılabilir, yeni okullara ulaşmamızı sağlayabilirsiniz. Ankara Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü de 10.10.2003 tarihinde "1000 Mimar 1000 Okulda" projesine olur vermişlerdir. Ankara merkez ilçelerindeki tüm okullara bildirim yapılmıştır. Valilik ve İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne projeye destekleri için teşekkür ederiz. Şimdi sıra mimarlarda; okullarla buluşmak için yola çıkmalı ve cesaretle proje üretmeliyiz. Mimarların çocuklara söyleyecek çok sözü, çocuklardan öğrenecek çok şeyi var.

cocukmimarlik@mimarlarodasiankara.org

Çocuk ve Mimarlık Çalışma Grubu

ULUSLARARASI FİKİR
BULUŞMASI
YAŞASIN KENTLER YARIŞMASI
SON KAYIT TARİHİ
21 KASIM 2003 CUMA
SAAT 17.00'YE
KADAR UZATILDI

Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA) 2 Ekim 2003 tarihinde ulusal kesimlere ilettiği bir mesajla bu yarışmayı tek kademeli olarak düzenleyen ülkelerin son kayıt tarihini 22 Kasım'a kadar uzatabileceklerini duyurmuştur.

22 Kasım 2003'ün Cumartesi gününe geldiği, izleyen hafta da Bayram tatiline denk geldiği için yarışmanın Türkiye ayağı son kayıt günü 21 Kasım 2003 Cuma, saat 17.00 olarak saptanmıştır.

UIA "Yaşasın Kentler" Yarışması
TMMOB Mimarlar Odası
Ulusal Düzenleme Komitesi

Son günlerde süre giden uygulamalara bakıldığında, kentlerimize ve özellikle de Ankara'ya sahip çıkmanın en önemli adımlarından biri, kamuoyu oluşturabilecek güçte projelerle gündeme gelmek, önümüze konulmaya çalışılan suni gündem ve anti-demokratik uygulamaların ötesinde bir "kentsel platform" kurgulamaya çalışmaktır diye düşünüyoruz. "Yaşasın Kentler Fikir Buluşması" bu süreç içinde çok önemli bir olasılık, bir fırsat sunuyor bizlere.

Yarışma sonuçlarının açıklanacağı tarihlerde hem yerel yönetim seçimleri, hem de "Mimarlar Odası'nın 50. Kuruluş Yılı" kutlamalarının yapılacak olması da bu yarışma sürecini bizler açısından bir kat daha önemli hale getiriyor. 2005'te ise yine Mimarlar Odası, UIA'nın Dünya Mimarlık Kongresine ev sahipliği yapacaktır. Mimarlık ortamımız için son derece önemli olan 2004 yılı boyunca, bu yarışma ile elde edeceğimiz birikiminin ülkemizin birçok kentinde sergilenmesini, mimarlığın toplumla, kentliyle, yerel yönetimlerle buluşmasını ve bir kültürel etkinlik olarak mimarlığın hayatı kucaklamasını sağlayacağız. Daha sonra tüm ürünler 2005 Kongresine taşınacak ve Dünya Mimarlık ortamına sunulmuş olacak.

Bu önemli yarışmaya kayıt tarihinin uzatılmış olmasını da değerlendirmek üzere, tüm meslektaşlarımızı ve mimarlık öğrencilerini bu çabaya katılmaya çağırıyoruz!

www.yasasin kentler.org

çağrı ... çağrı ... çağrı ... çağrı ... çağrı ...

YENİDEN YAPILANMA / ÖRGÜTSEL YENİLENME

SON YILLARDA, ÖZELLİKLE AB ENTEGRASYONU ÇALIŞMALARIYLA DA BÜYÜK HIZ KAZANARAK, MİMARLIK MESLEĞİ İLE İLGİLİ ÇEVRE KOŞULLARINDA ÇOK ÖNEMLİ GELİŞMELER / DEĞİŞİMLER OLMAKTADIR. YAPI ÜRETİM SEKTÖRÜNÜ BÜTÜNÜYLE REORGANİZE EDECEK PEK ÇOK YASAL DÜZENLEME HAYATA GEÇMİŞTİR, BAZI ALANLARDAKİ ÇALIŞMALAR İSE SÜRMEKTEDİR. SADECE YASAL DÜZENLEMELER DEĞİL TEKNOLOJİK GELİŞMELER, KÜRESELLEŞME ETKİSİ / BASKISI ALTINDA ULUSLARARASI PİYASALAR VE ÜRETİM İLİŞKİLERİNDEKİ GELİŞMELERİN ÜLKEMİZE YANSIMALARI VB. ETKİLER MESLEK ALANIMIZI BÜTÜNÜYLE ETKİLER HALE GELMİŞTİR. MESLEĞİMİZİN TANIMI VE UYGULAMA ALANLARININ TARİFİ, HUKUKİ DAYANAKLARININ TARİFİ VE DİSİPLİNLERARASI İLİŞKİLER İÇİNDEKİ YERİ GİBİ KONULARDA ÇOK ÖNEMLİ GELİŞMELER KISA VE UZUN VADEDE GERŞEKLEŞECEK VE ETKİSİNİ GÖSTERECEKTİR.

MİMARLAR ODASI YÖNETİM KURULU BU ETKİLERİN / GELİŞMELERİN TASNİFLENMESİ, DEĞERLENDİRİLMESİ, OLUŞMUŞ VE OLUŞACAK ETKİLERİNİN ÖNGÖRÜLMEME ÇALIŞILMASI İÇİN 2003 YILI BAŞINDA BİR ÇALIŞMA BAŞLATMIŞ, MEHMET BOZKURT TARAFINDAN SÜRDÜRÜLEN ÇALIŞMANIN İLK RAPORU MAYIS AYINDA TAMAMLANMIŞ VE 09-10-11 MAYIS 2003 TARİHİNDE BURSA KIRAZLIYAYLA'DA YAPILAN 38. DÖNEM 2. MERKEZ DANIŞMA KURULU GÜNDEMİNE ALINARAK TARTIŞILMIŞTIR. MESLEK VE MESLEĞİN TEMSİLCİSİ OLAN KURUM VE ORGANİZASYONLARIN TÜM BU ETKİLER DOĞRULTUSUNDA YAPILARINI GÖZDEN GEÇİRMELERİ / SÖZ KONUSU DEĞİŞİM DÖNÜŞÜM SÜRECİNE UYARLAMALARINA ZEMİN OLUŞTURMAK AMACIYLA BAŞLATILMIŞ OLAN BU ÇALIŞMA SÜRMEKTEDİR. MERKEZ DANIŞMA KURULU SONRASINDA KONU İLE İLGİLİ BİR KOMİSYON DA OLUŞTURULMUŞTUR.

14-15-16 KASIM TARİHLERİNDE ANTALYA'DA YAPILACAK OLAN MERKEZ DANIŞMA KURULU'NUN GÜNDEMİNDE DE YER ALACAK OLAN BU KONUYU DAHA KAPSAMLI BİR ŞEKİLDE ELE ALABİLMEK VE ORTAMDA TARTIŞILMASINA DESTEK OLABİLMEK AMACIYLA, ARALIK AYI BÜLTENİMİZİN DOSYA KONUSU OLARAK BELİRLEDİĞİMİZİ ÖNCEKİ BÜLTENLERDE BELİRTMİŞTİK. HANGİ ALANDA FAALİYETİ SÜRDÜRÜYOR OLURSAK OLALIM HEPİMİZİ İLGİLENDİREN VE ETKİLEYECEK OLAN BU KONUNUN, ÖNCELİKLE BÜLTEN DOSYASI ARACILIĞI İLE ORTAMA SUNULMASINA VE DAHA İLERİ TARİHLERDE DE YAPILACAK (YERİ VE ZAMANINI DAHA SONRA DUYURACAĞIMIZ) TOPLANTILARA KATILIMINIZLA SÜRECEK YOĞUN DESTEK VE KATKINIZI BEKLİYORUZ. BÜLTENDE YER ALMASINI İSTEDİĞİNİZ YAZILARIN FORMATI HAKKINDA TARİFLERİ YA DA KONU İLE İLGİLİ YARDIMCI DOKÜMAN VE BİLGİLERİ ŞUBE SEKRETERYAMIZDAN EDİNEBİLİRSİNİZ.

T.C
ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
ÖZEL KALEM MÜDÜRLÜĞÜ

06.BBB.01-2003/

T.M.M.O.B.
MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ'NE

İLGİ: 04.09.2003 tarih ve 07/1214 sayılı yazımız.

İlgi yazımız incelenmiştir,

Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin basına verdiği demeçler ve girişimleri, Ankara'da yapılan hizmetlere destek olmak yerine, kösteklemek olduğu, Ankara'da yaşayan her on kişiden dokuzunun ortak kanaatidir.

Tamamen hissice, siyasi nedenlerle hareket ettiğinize kanaat getirdiğimiz bir oda'nın, Ankara mimarisine en ufak bir katkısının olacağına inanmadığımız için organizasyonunuza katılmayı düşünmüyorum.

Ne zaman Mimarlar Odası Ankara'da yapılan hizmetlere objektif bakmaya başlar ve bizde bunu görürüz, ondan sona işbirliğini düşünebiliriz.

Saygılarımla,

KATILIMCILIĞIN VE İLETİŞİMİN REDDİ...

"Yaşasın Kentler Uluslararası Fikir Buluşması"nı teşvik etmek, katılımı çoğaltmak, sonrasında da ortaya çıkacak fikir ve projeleri uygulamaya geçirmek için yapılmış olan işbirliği çağrısı ve görüşme isteğini içeren dilekçemize verilen yanıtıdır.

Melih GÖKÇEK
Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı

ANITKABİR ZİYARETİ...

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi ve Mimarlar Derneği 1927, 6-13 Ekim 2003 “Mimarlık Haftası” kutlamalarına Anıtkabir’i ziyaret ederek başladı. 6 Ekim 2003, saat:11.00’de gerçekleştirilen ziyarette, Anıtkabir Özel Defteri’ni Sayın Orhan Dinç imzaladı. Mimarlık Haftası kutlamalarını ve haftanın başlangıç etkinliği olan Anıtkabir ziyaretini gelenekselleştirmek dileğiyle, Anıtkabir Özel Defteri’ne yazılan metni sunuyoruz:

*Büyük Atatürk,
Bugün 6 Ekim, Dünya Mimarlar Günü.
Mimarların seni hiç unutmuyor.
Doğruyu, güzeli sen gösterdin, mücadeleyi sen öğrettin, biz de adına yakışanı üretmeye çalışıyoruz.
Saygımız hep sürecek.
“Mimarlar Odası Ankara Şubesi” ve “1927 Mimarlar Derneği” adına
Orhan Dinç Y. Müh. Mimar
6 Ekim 2003*

KIZILAY ZULMÜNDEN KURTULMAK İÇİN 20,000 İMZA

Ankaram Platformu’nun 28 Ekim 2003 Salı günü “Gerçek Kızılay Kullanıcılarının Kızılay’daki yaya geçitlerinin tekrar açılması ve Kızılay’ın yaya öncelikli düzenlenmesine dair taleplerini belirttiği” yirmibinden fazla dilekçesi Trafik Komisyonu toplantısından önce Ankara Valiliği’ne teslim edildi.

ANKARALI KENTİNESAHİP ÇIKIYOR: “ANKARAM PLATFORMU” KURULDU!

Biz Ankaralıları, yıllardır Ankara’nın Türkiye’nin en planlı ve modern kenti olmasıyla övünürüz. Ankaralıları olarak Ulus’taki karşılarda, Kalede dolaşmanın, Kızılay’da Bulvarda rahatça yürümenin ve dostlarımızla karşılaşmanın keyfini biz biliriz. Ancak, Ankaralıların keyfi bozuluyor tadı kaçırılıyor. Önce, trafik sorunu çözülecek dendi; Mithatpaşa, Maltepe katlı kavşakları yapıldı. Bunları, Sıhhiye U dönüşü ve Akay katlı kavşağı izledi. Önce olanların pek farkına varamadık. Birkaç meslek odası ve esnaf dışında bu işe pek itiraz eden olmadı. Ardından, Bulvarımız zincirlendi, her taraf gelişigüzel üst geçitlerle dolduruldu. Kentin her yanı delik deşik edildi. Bekledik...Sorunlar, bir gün çözülecek diye... Son olarak birden Kızılay’da etap etap kaldırılan yaya geçitlerimizin yerine önümüze konulan barikatlara şahit olduk. Bu kez de sorunları çözmeyen bedeli olarak Kızılay’ı ve Ulus’u gösterdiler. Fakat artık biliyoruz; kent merkezindeki bu uygulamalar da ulaşım sorununu çözmeyecek. Bu çözümsüzlük plansızlıktan, bilimi dışlamaktan, her şeyin en iyisini ben bilirim anlayışından, bizleri kobay durumuna düşüren yap boz uygulamalardan, insan unsurunun göz ardı edilmesinden kaynaklanıyor. Bizler bu durumdan rahatsızlık duyuyoruz. Bizler, insan ve kentli haklarına saygılı; kente dair çağdaş, bilimsel uygulamaların yapıldığı bir Ankara için, kentimizin sahipsiz olmadığını göstermek için ANKARAM PLATFORMU’NDA biraraya geldik. Çözümleri de birlikte üreteceğiz,

Çünkü;
Bizler Ankaralıyız.
Bizler Ankara’da yaşıyoruz.
Bizler Ankara’yı seviyoruz.
Bizler tek kişinin kararlarıyla, yaşanamaz kılınan bir Ankara istemiyoruz.
Bizler “insansız bir kent”te insanca yaşanacağına inanmıyoruz.

Bizler aşağıda imzası bulunan kuruluşlar, bundan böyle Ankara’mızla ilgili tüm konularda ortak hareket edecek ve kentimize sahip çıkacağız!
Kamuoyuna saygılarımızla duyururuz...

ANKARAM PLATFORMU ÜYELERİ
Altı Nokta Körler Derneği, Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği, Çağdaş Gazeteciler Derneği, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Ankara Şubesi, Esatılar Güzelleştirme Derneği, Halkevleri, İnsan Hakları Derneği Ankara Şubesi, Kadın Dayanışma Vakfı, Kavaklıdere Dayanışma ve Güzelleştirme Derneği, KADER Ankara Şubesi, KASSAİD, KESK Ankara Şubeleri, Mülkiyeliler Birliği, ODTÜ Mezunları Derneği, Pır Sultan Abdal Kültür Derneği, Pır Sultan Abdal Kültür Derneği Ankara Şubeleri, TMMOB Ankara İl Koordinasyon Kurulu Bileşenleri: Çevre Mühendisleri Odası, Elektrik Mühendisleri Odası, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Kimya Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası, Şehir Plancıları Odası Ankara Şubeleri,Yenimahalle Yerel Gündem 21, Tüketici Hakları Derneği, Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu, Uçan Süpürge, Zihinsel Özürlüler Federasyonu

RACİ BADEMLİ ANMA TOPLANTISI

15 Ekim 2003 tarihinde, Sevgili Hocamız Raci Bademli’yi, “Prof. Dr. Raci Bademli aramızda, meslektaşları, dostları, öğrencileri anlatıyor” adı altında düzenlediğimiz Sohbet Odası etkinliğinde andık. Baykan Günay, Gülsen Kubin, Funda Erkal ve Ziya Tanal’nın konuşmacı olarak katıldığı törende, sıradışı kişiliği ve mesleğimize olan katkılarını anlatılan sevgili hocamızı bir kez daha saygıyla anıyoruz.

2004 YILINDA BİLİRKİŞİLİK YAPMAK İSTEYEN ÜYELERİMİZİN DİKKATİNE...

2004 yılında bilirkişilik yapmak isteyen üyelerimizin, en geç **1 Aralık 2003 Pazartesi** gününe kadar Şubemize ya da bağlı birimlerimize başvurması gerekmektedir. Bilirkişilik için başvuracak üyelerimizin aibat borcu olmaması, başvuru formu ve taahhütnamesini şahsen doldurarak teslim etmesi ve 72.000.000 T.L. başvuru ücreti yatırması gerekmektedir. Bilirkişi seçilemeyen üyelerimizin başvuru ücretleri 2004 yılı aidatı olarak mahsup edilecektir.

Şubemiz, bilirkişilik hizmetlerinin daha nitelikli hale gelebilmesi amacıyla, “Sürekli Mesleki Gelişim” programı çerçevesinde bir bilirkişilik eğitim programı hazırlamış, 2003 yılında ilk uygulamasını yapmıştır. Bilirkişilerimizin seçiminde önemli bir kriter olan bu eğitim semineri, 6 Aralık, 13 Aralık ve 23 Aralık tarihlerinde yapılacaktır. Üç hafta sonu sürecek bu programa katılmak isteyen üyelerimizin kayıt yaptırmak üzere Şube’mize başvurmaları gerekmektedir. Eğitim programının ücreti 60.000.000 T.L. olarak belirlenmiştir. Eğitim Seminerine katılmış olmak seçim kriterlerinden biri olarak belirlenmiştir.

Mimarlık mesleğinin kamuoyu nezdinde saygınlığı ve meşruiyeti açısından en önemli alanlardan biri olan bilirkişilik hizmetleri alanında; en iyi sonuçları alabilmek amacıyla sürmekte olan çalışmalar, bilirkişilerin seçilmesinde ve listelerin oluşturulmasında dikkate alınacak esaslar ve “Bilirkişilik Eğitim Programı” gibi konularda ayrıntılı bilgi edinmek isteyen üyelerimiz Şube’mize başvurabilirler.

PIHLA MESKENEN ANKARA'DAYDI

Fin Mimar Pihla Meskenen, 15-19 Ekim tarihleri arasında şubemizin konduğu olarak Ankara'daydı. Havaalanından mimarlık öğrencileri tarafından karşılanan Pihla, ülkemizde bulunduğu süre içerisinde oldukça yoğundu. İlk olarak, Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırmaları ve Uygulama Merkezi tarafından bu yıl dördüncüsü gerçekleştirilen Çocuk Kültürü Kongresi'nde Finlandiya'da çocuklar için mimarlık eğitimi politikası ve bu politikanın bir meyvesi olan ve onuncu yaşını kutlayan, ARKKI - Çocuklar ve Gençler için Mimarlık Okulu'nun etkinlikleri konusunda bir sunuş yaptı. Şube yönetim kurulu ve üyelerimizle bir araya geldiğimiz toplantıda ise çocuk mimarlık etkinliklerinden, Finlandiya Mimarlık Politikası'ndan ve Finlandiya'ya kazandırdıklarından bahsettik. En çok ilgimizi çeken Finlandiya'da her kentin kendi mimarlık politikasını yayınlamış ya da yayınlamakta olduğuydu. Pihla'nın katıldığı bir diğer etkinlik ise Mimarlık etkinliklerinden, Finlandiya Mimarlık Politikası'ndan ve Finlandiya'da mimarlık ve biraz da Alvar Aalto üzerine...

İşte Pihla ile sohbetlerden öne çıkan bazı cümleler:

“...Her şeyi bir tarafa bırakın, ülkemin toplam maddi varlığının % 20'sini oluşturduğunu bildiğimiz yapı çevre üzerine politika üretmemiz, yani bir mimarlık politikamızın olması çok doğal değil mi?...”

“...Finlandiya'da açılan mimarlık ve kentsel tasarım yarışmaları herkesin katılımına açıktır. Bu pratikte meslek dışı insanların yoğun katılımı anlamına gelmez ama yapı çevrenin elde edilmesi sürecinin kullanıcısına ilkesel tabanda açılması anlamına gelir. Ayrıca bu yarışmaların pek çoğunda mimarlık öğrencileri ciddi başarılar elde etmişlerdir....”

“...Finlandiya'da çocuklar için mimarlık eğitiminin en önemli gerekçesi geleceğin bilinçli kentlilerini ve önellimlerini yetiştirmek ve çocukların yaşamaları boyunca yapı çevre tasarım süreçlerine katılacak bilince ve alt yapıya sahip olmalarını sağlamaktır...”

“...Finlandiya yapı çevresinin %95'i ikinci dünya savaşı sonrası inşa edilmiştir. Savaş sonrası sağlam kalan yapılar ise “çirkin” oldukları gerekçesi ile bir bir yıkılmıştır. Ancak 1980'lere geldiğimizde kent dokusunun eski ve yeniyi beraber barındırdığında bir bütünlük oluşturduğunu ve eski yapılarımızın değerinin farkına vardık. Ancak pek çok şey için çok geç kalmıştık....”

Mimarlığa dair, sorular ve umutlar bıraktı Pihla giderken. Umarız ki bir o kadar soru ve umutla ayrıldı ülkemizden.

IDEA AND PHENOMENA (DÜŞÜNCE VE OLGU)

“Steven Holl Tasarım Felsefesi” Sergisi
15 Kasım’a Kadar Garanti Galeride

Mimarlığı Tersten Giymek sergisinin ardından Garanti Galeride Çağdaş Amerikan mimarisinin önemli isimlerinden Steven Holl’u konuk ediyor.

Steven Holl’un, heykeltraşlığa yakın mimari tarzında, mimarın mekan, renk ve maddeciliğin şiirselliğine ilgisinin yanısıra, bilimsel kurgulardan etkilenmesi de dikkat çekiyor. “Idea and Phenomena” başlıklı sergisi de, Holl’un kurgu ve olgu arasındaki sürekli etkileşimi keşfetme arzusundan yola çıkmakta. Sergi; “maddenin kimyası”, “ışığın basıncı” gibi tezat fikirlerin mimarın çalışmalarında nasıl uyumlandığını anlatıyor. Bellevue Müzesi’ndeki “strange attractors” (tuhaf cazbeciciler), MIT (Massachusetts Institute of Technology) öğrenci yurdunda bulunan “porosity” (gözeneklilik) ve Iowa Üniversitesi’ndeki Sanat ve Sanat Tarihi binası, bu uyumun en güzel örnekleri arasında yer alıyor.

1947 yılında Washington’da doğan Holl, Washington Üniversitesi’de mimarlık eğitimi tamamlandıktan sonra, akademik çalışmalarına İtalya ve İngiltere’de devam etti. Londra’daki çalışmalarıyla 1976 yılında Profesör olan Holl, 1981’den bu yana Kolombiya, Washington, Pratt ve Pennsylvania Üniversiteleri’nde ders veriyor. Steven Holl, Amerikan Mimarlar Enstitüsü ve Amerikan Müzeler Birliği gibi kurumlarla da işbirliği yapıyor. Binayı tasarlamaya, üç boyutlu, renkli sulu boya çizimlerle başlayan Holl; kent tarihine ve modern bilimin potansiyeline göndermeler yapan projelerini, mekanla karşılıklı etkileşime, işiğe ve kullanılan materyallere odaklanarak hazırlıyor.

Bugüne kadar tasarladığı binalar arasında, Iowa Üniversitesi Sanat ve Sanat Tarihi Binası, Cambridge MIT lisans öğrencileri için öğrenci pavyonu, Washington Bellevue Sanat Müzesi, İspanya-Burgos Evrim Müzesi, Fransa- François Pinault Çağdaş Sanat Vakfı, Almanya-Langenlois Şarap Pavyonu ile Finlandiya-Kiasma Çağdaş Sanat Müzesi bulunuyor.

KÜTÜPHANE SÖYLEŞİLERİ

Kütüphane söyleşileri başlıyor. Bu sene söyleşiler “kent” temalı gerçekleşecek; yerel yönetim seçimleri öncesinde kentlerin yeniden gündeme taşınmasına paralel olarak, kentlere dair yeni okumalar yapmak dileğindediz. Bir kent ile özdeşleşmiş kişi ve kavramlar üzerinden hareket ederek bir kent okuması gerçekleştirilmeye çalışılacak. Birinci söyleşi 20 Kasım 2003 tarihinde, yine bir Perşembe günü Mimarlar Odası Kütüphanesi’nde... İlk konuşumuz **Mustafa Aslan Aslaner**; ilk kentimiz Prag. **“Prag ve Kafka”** konulu söyleşide, 20 Kasım 2003’de bir arada olmak dileğiyle...

KONUR SOKAK GAZETESİ ÇIKTI!

“Ankaralı olma duygusunu geliştirecek, okumayı, gazete okumayı keyifli, heyecanlı ve öğretici hale getirecek, kentin yaşanır, insan gibi yaşanır hale getirilmesi için bir şeyler yapacak ve bir şeyler yapan bütün kuruluşlarla öncelikle de Mimarlar Odası’yla gönül birliği içinde olacak. Yerleşik, sistematik, bilinen “al gözüm seyreyle dünyayı” tutumundaki yapılanışa kendince “dur” demeye çalışan bir avuç insanın çabasını yazıyla, yazınsallıkla buluşturmaya çalışacak Konur Sokak Gazetesi.”

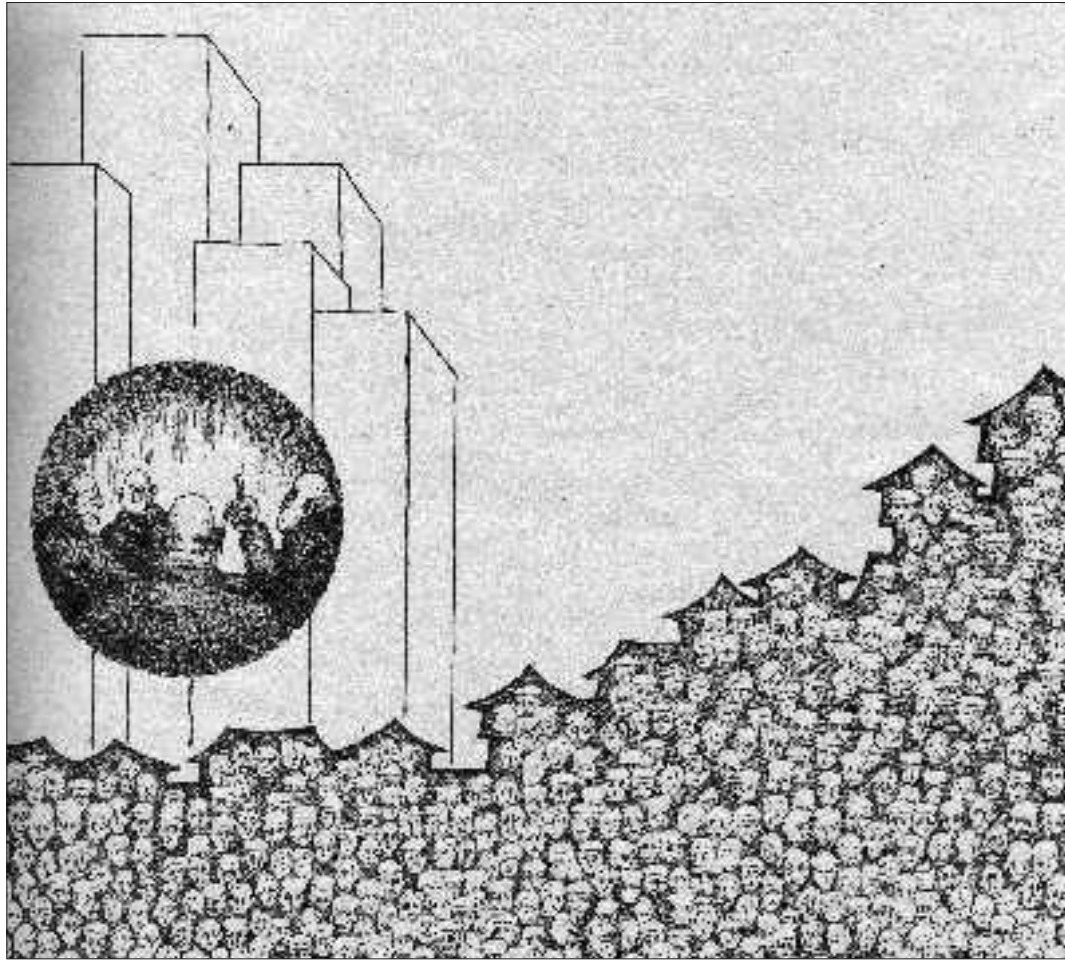
Konur Sokaktaki kitabevlerinde, Konur Sokak gazete okumaları, Oda’da ve sokakta satılıyor... İçinde neler var: “Ankara’nın Sokakları”, “Fena mı olurdu?..”, “Sokaktan Geçenlere Sorduk”, “İlan Ağaçları”, “Arsız Kız”, “Gezginici Şovalyeler”, “Hiçlik ve Görsel İfade”, “Üzerine Titrediğim Korku”, “Yaşasın Kentler”, “I Kow Kung-Fu”, “Mesken Kıralamak”, “Bir İdam Mahkumunun Son Mektubu”, “Obezler Yazıyor”, “Fal-ı Konur”, “Noel Hediyesi”

MİMARLIK VE KENT DANIŞMA KURULU II

İlkini Eylül ayında düzenlediğimiz “Mimarlık ve Kent” danışma kurulu toplantılarının ikincisini 25 Ekim 2003 Cumartesi günü gerçekleştirdik.

Uluslararası Mimarlar Birliği’nin (UIA) XXI. döneminin ağırlıklı programı “Yaşasın Kentler” projesi ve yarışması, yaklaşan yerel yönetim seçimleri, 2020 Ankara projesi, Mimarlar Odası’nın kuruluşunun 50. yılı çalışmaları gibi; kent olgusu çerçevesinde tanımlanabilecek alanların “Mimarlık ve Kent” başlığı altında konuşulmasının, tartışılmasının hedeflendiği bu danışma kurullarının ikincisinde “Yerel Yönetim Seçimleri” görüşüldü.

Yerel Yönetim Seçimleri için bir programın oluşturulmasında; öncelikle Ankara’nın temel sorun alanlarının, üzerinde görüş bildirilecek temaların tespit edilmesi ve sonrasında bu sorunlara dair bir bakış açısı ve politikanın belirlenmesi genel çalışma gerekçesi olarak ortaya çıktı.

Mimarlık Degisi 77/2

AÇIKLAMA	01.09.2003 E DEVİR	01.09.2003-30.09.2003 ARASI HAREKETLER				01.10.2003 VE DEVİR DURUMU				
	(1) MEVCUTLAR VE ALACAKLAR	GELİRLER				GİDERLER			VE ALACAKLAR (1)+ (3)+ (4) - (6) - (7)	KALAN BORÇLAR (2)- (7)+ (8)
		(2) BOÇLAR	(3) ALACAK TAHAKKUKU	(4) NAKİT (Kasa Banka+Vize)	(5) ALACAK TAHSİLATI	(6) NAKİT	(7) ÖDEHEN BORÇLAR	(8) YENİ BORÇLAR		
Devir Kasa	903.309.558								457.347.970	
Devir Banka	13.047.043.411								701.701.242	
Devir Vize	39.693.505.334								36.935.130.334	
Birimlerden % 25 Alacak	44.346.634.512		10.948.627.500		4.420.277.500				50.874.984.512	
Üye Kayıt Ödemeleri				240.000.000						
Üye Aidatları				25.293.080.000						
Mesleki Derneğin				35.901.230.000						
Birliklik				346.000.000						
Büro Tes. Yen ve Açma				1.150.000.000						
Belge Satışları				3.790.000.000						
Bilgisayar kurs gelirleri				5.965.000.000						
Yayın Satış				13.000.000						
Merkez adına Mühür tahsilatı				315.000.000						
Merkez adına Kiriş tahsilatı				290.000.000						
Birlikler adına tahsilat				343.000.000						
Mimarlar Der. adına tahsilat		27.500.000								27.500.000
Mimarlar Der. Bina Katları				6.576.407.726						
Yaz Okulu		65.404.000								65.404.000
Mimarlık Bülteni						300.000.000		442.500.000		442.500.000
Lokal Avansı						4.614.000.000				
Profesyonel çalışan sekreter üye ücreti						2.152.200.001				0
Yönetici Yoluyla		249.600.000				357.200.000	249.600.000	149.500.000		149.500.000
Katme+Çekir+Çekir+Verat (İlan)		50.000.000				1.721.690.005	50.000.000			0
Konferans Sempozyum		757.909.522				3.602.371.845	150.000.000	530.000.000		1.137.909.522
Personel Ücretleri						25.164.744.649				0
Bilgisayar kurs giderleri						2.704.365.664				0
Personel Yoluyla		123.900.000				391.250.000	123.900.000			0
Posta-Kargo-Telefon-İnternet						3.739.536.950		1.655.037.000		1.655.037.000
Kartlıya		3.414.705.245				981.055.312	3.414.705.245	1.991.268.691		1.991.268.691
Bina İşletme Giderleri		13.624.169.980				6.438.180.000	5.614.807.309	1.827.770.001		9.837.132.672
Yayın ve Yayın İlan Giderleri		8.588.579.722				746.021.986	8.200.000.000	5.736.286.828		8.127.668.550
SSK primleri						9.466.692.163				
Vergi Dairesi Müktesar						4.879.550.000				
Birliklere ödenen						351.000.000				0
Genel Merkeze % 20 pay		84.475.682.452			70.783.446.542		13.781.810.001	17.151.764.090		27.062.188.999
Merkeze Kiriş Ödemesi						170.000.000				
Merkeze Mühür Ödemesi						140.000.000				
Demirbaş Alımı						2.267.002.640				
TOPLAM	97.989.492.515	121.377.450.921	10.948.627.500	79.812.717.726	75.203.724.042	70.196.851.430	29.564.822.555	29.467.126.510	85.969.164.056	50.496.310.434

Temmuz-Ağustos ayı personel maaş farkları ve personel sosyal yardımları dahil edilmiştir.